

**BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**TEREKENİN KORUNMASI ÖNLEMLERİNDEN TEREKENİN
RESMEN YÖNETİLMESİ**

HAZIRLAYAN

Ömür KASIMAY ŞİMŞEK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. Zeynep İpek YÜCER AKTÜRK

ANKARA - 2021

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Tarih: 23/12/2021

Öğrencinin Adı, Soyadı: Ömür KASIMAY ŞİMŞEK

Öğrencinin Numarası: 21820022

Anabilim Dalı: Özel Hukuk Anabilim Dalı

Programı: Özel Hukuk Tezli Yüksek Lisans

Danışmanın Unvan ı/Adı Soyadı: Doç. Dr. Zeynep İpek YÜCER AKTÜRK

Tez Başlığı: Terekenin Korunması Önlemlerinden Terekenin Resmen Yönetilmesi

Yukarıda başlığı belirtilen Yüksek Lisans/Doktora tez çalışmamın; Giriş, Ana Bölümler ve Sonuç Bölümünden oluşan, toplam 107 sayfalık kısmına ilişkin, 23/12/2021 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 17'dir. Uygulanan filtrelemeler:

1. Kaynakça hariç
2. Alıntılar hariç
3. Beş (5) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

“Başkent Üniversitesi Enstitüleri Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Usul ve Esaslarını” inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Öğrenci İmzası:

ONAY

Tarih: 24/12/2021

Öğrenci Danışmanı

Doç. Dr. Zeynep İpek YÜCER AKTÜRK

TEŞEKKÜR

Destegini esirgemeyen, yol gösteren tez danışmanım Doç. Dr. Zeynep İpek YÜCER
AKTÜRK'e,

Yüksek lisansı tamamlamam için bana zaman yaratmak konusunda desteğini esirgemeyen
eşim Caner'e,

Yüksek lisans yapmam konusunda destekleyen ablam Selma'ya

Annem Muazzez, ablam Gönül'e,

Zamanını ayırıp hatalarımı tespit eden Buse'ye,

Tezi yazmamda gerekli yazılımı temin eden ve destekleyen Gülay'a

ve

oğlum Can'a

teşekkür ederim.

ÖZET

Kasımay Şimşek, Ö., Terekenin Korunması Önlemlerinden Terekenin Resmen Yönetilmesi Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2021.

Mirasbırakanın ölümü ile tüm mirası yasal ve atanmış mirasçılarına bir bütün halinde geçer. Mirasbırakanın ölümü ile terekesi hak sahipleri tarafından bilinmeyebilir, mirasçılar tespit edilemeyebilir. Böyle bir durumda terekenin hak sahiplerine geçinceye kadar kaybolması, zarara uğraması ihtimallerinin bertaraf edilmesi gerekebilir.

Kanunumuzda terekenin korunması önlemleri TMK'nın 589-594 maddeleri arasında belirtilmiştir. Kanun koyucu terekenin korunması önlemlerini sınırlı sayıda saymamış, her durumun özelliğine göre hâkime takdir yetkisi tanımıştır.

Çalışmamın konusunu, mirasbırakanın ölümü ile ardında bıraktığı mal varlığının hak sahiplerine geçişine kadar korunması önlemlerini oluşturmaktadır.

Birinci bölümde, tereke kavramı ve terekeye hâkim olan ilkeler açıklanmıştır. İkinci bölümde, terekenin korunması önlemleri yer almaktadır. Üçüncü bölümde ise, terekenin korunması önlemlerinden olan terekenin resmen yönetilmesi hususu detaylı olarak incelenmiştir. Son bölümde ise değerlendirme yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tereke, Koruma Önlemleri, Terekenin Resmen Yönetimi, Tereke Resmi Yöneticisi

ABSTRACT

Kasımay Şimşek, Ö., Official Management of Estate Among Measures for Protection of Estate Başkent University Institute of Social Sciences Department of Private Law, Master Thesis, 2021.

With the death of the heir, all his estate passes to his legal and appointed heirs intact. The estate may not be known to the beneficiaries, and the heirs may not be identified with the death of the heir. In such a case, it may be necessary to eliminate the possibility of loss and damage until the estate passes to the beneficiaries.

In our law, the protection measures of the estate are specified among the articles 589-594 of the TMK. The legislator does not regard the protection measures of the law in a limited number but grant the judge discretion according to the characteristics of each situation.

The subject of this work is the protection measures of the estate until the death of the heir and the transfer of the assets left behind to the beneficiaries.

In the first chapter, the concept of estate and the principles that establish estate are explained. In the second part, measures protecting the estate are discussed. In the third part, the issue of formal management of the estate, one of the protection measures of estate, is examined in detail. In the last section, an evaluation is made.

Keywords: Estate, Protection Measures, Official Management of The Estate, Official Director Of Estate.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR.....	vii
1. GİRİŞ.....	1
2. TEREKE	1
2.1. Tereke Kavramı.....	1
2.2. Tanımı.....	3
2.3. Kapsamı.....	5
2.4. Terekeye Hâkim Olan İlkeler.....	10
2.4.1. Külli intikal	10
2.4.2. Kendiliğinden ve kanun dolayısıyla intikal.....	12
2.4.3. Miras ortaklığı ve elbirliği ilkesi	13
2.4.4. Borçlardan sorumluluk.....	16
2.4.5. Ölüm anına göre değerlendirme	19
2.5. Terekenin Korunması Önlemleri.....	21
2.5.1. Terekenin korunmasının genel esasları.....	23
2.5.2. Terekenin korunması önlemlerini istemeye yetkili olanlar	26
2.5.3. Görevli ve yetkili mahkeme	28
2.5.4. Terekenin korunmasına ilişkin önlemlerin niteliği	30
2.5.5. Koruma önlemlerin süresi	30
2.5.6. Genel koruma önlemleri	31
2.5.7. Koruma önlemlerine ilişkin masrafların ödenmesi.....	32
2.5.8. Koruma önlemlerinin çeşitleri	33
2.5.8.1. Terekenin deftere kaydedilmesi.....	34
2.5.8.2. Tereke defterleri.....	36
2.5.8.3. Tereke defterinin tutulmasını gerektiren haller	38
2.5.8.3.1. Mirasçılar arasında vesayet altına alınmış olan veya	
alınması gereken kimsenin olması.....	38

2.5.8.3.2. Mirasçılardan birinin uzun süreden beri bulunamaması ve temsilcisinin olmaması.....	39
2.5.8.3.3. Ölüm tarihinden itibaren talepte bulunulması	40
2.5.8.4. Deftere kaydedilecek tereke değerleri.....	42
2.5.8.5. Defter tutmanın süresi	44
2.5.8.6. Defter tutma usulü	44
2.5.8.7. Terekenin mühürlenmesi	44
2.5.8.7.1. Mühürleme usulü	46
2.5.8.7.1.1. Mirasbırakanla ikamet edenlerin ihtiyaçları dışındaki eşyaların mühürlenmesi	46
2.5.8.7.1.2. Alacaklıların talebi üzerine mühürleme	47
2.5.8.7.1.3. Mühürlemenin sona ermesi	48
2.5.8.7.1.4. Mühürlemeye aykırı davranışların sonuçları	48
3. TEREKENİN RESMEN YÖNETİLMESİ	50
3.1. Terekenin Resmen Yönetilmesi.....	50
3.2. Genel Olarak.....	50
3.3. Hukuki Niteliği	51
3.4. Terekenin Resmen Yönetilmesini Gerektiren Durumlar	53
3.4.1. Uzun süre bulunamayan ve temsilci bırakmayan mirasçının bulunması	54
3.4.2. Mirasçı olduğunu ispatlayamayan veya bir mirasçı olduğunun şüpheli olması.....	56
3.4.3. Mirasçılarının tamamının bilinmemesi.....	57
3.4.4. Kanunda öngörülen diğer durumlar	58
3.4.4.1. Ön mirasçının güvence göstermemesi	58
3.4.4.2. Gaibin mirasının yönetilmesi	59
3.4.4.3. Vasiyetname açılması işlemleri	60
3.4.4.4. Miras sebebiyle istihkak davası bulunması	62
3.4.4.5. Resmi tasfiye uyarınca terekenin yönetilmesi	63
3.4.4.6. Mirasçılardan birinin ödemedi acizyeti	63
3.5. Tereke Yöneticisi Atanması.....	64
3.5.1. Genel olarak.....	64
3.5.1.1. Atanacak kişinin sulh hukuk hâkimi tarafından belirlenmesi ...	64
3.5.1.2. Atanacak kişinin kanunen belirlenmesi	65

3.5.2. Temsilcinin göreve başlaması.....	68
3.5.3. Tereke resmi yöneticisinin görevleri ve yetkileri.....	68
3.5.3.1. Terekenin deftere yazılması	72
3.5.3.2. Terekenin korunması önlemlerinin alınması	72
3.5.3.3. Tereke mallarının satılması.....	73
3.5.3.4. Tereke borçlarının ödenmesi ve alacaklarının tahsili	74
3.5.3.5. Vasiyetlerin yerine getirilmesi	75
3.5.3.6. Terekeye ait paraların değerlendirilmesi	76
3.5.3.7. Terekedeki işletmelerin idaresi veya tasfiyesi	78
3.5.3.8. Miras ortaklığını temsil etme	78
3.5.4. Tereke resmi yöneticisinin sorumluluğu ve denetlenmesi	81
3.5.4.1. Sulh hukuk hakiminin sorumluluğu	82
3.5.4.2. Sulh hukuk hakimine karşı sorumluluğu	82
3.5.4.3. Mirasçılara karşı sorumluluğu	84
3.5.5. Zamanaşımı.....	84
3.5.6. Ücret isteme hakkı.....	85
3.6. Resmen Yönetiminin Sona Ermesi	87
3.7. Mirasçıların Belirlenmesi	89
3.7.1. Genel olarak.....	89
3.7.2. Mirasçıların belirlenmesi kurumunun amacı.....	90
3.7.3. Mirasçıların belirlenmesi usulü	91
3.7.4. İlanın sonucu.....	94
3.7.4.1. Mirasçıların tespit edilmesi	94
3.7.4.2. Mirasçıların tespit edilememesi	95
4. GENEL DEĞERLENDİRME	98
KAYNAKLAR.....	102

KISALTMALAR

Art.	Artikel
AÜHFD	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi dergisi
b.	Bent
BAM	Bölge Adliye Mahkemesi
Bkz.	Bakınız
C.	Cilt
dn.	Dipnot
E.	Esas
E.T.	Erişim tarihi
HD.	Hukuk Dairesi
HGK	Hukuk Genel Kurulu
HMK	Hukuk Muhakemeleri Kanunu
K.	Karar
m.	Madde
N.	Nummer
Prof.	Profesör
s.	Sayfa
S.	Sayı
T.	Tarih
TBK	Türk Borçlar Kanunu
TCK	Türk Ceza Kanunu
TMK	Türk Medenî Kanunu
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Kurumu
vd.	Ve devamı
Yarg.	Yargıtay
YİBK	Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı
YKD	Yargıtay Kararları Dergisi

1. GİRİŞ

Miras hukukumuzda mirasbırakanın ölümü ile mirasın bir bütün halde mirasçılara geçeceği düzenlenmiştir. Kanunen mirasçılar mirasbırakanın malvarlığını kazansalar bile belli hallerde geçiş mümkün olmayabilir. Mirasbırakanın mirasçılara ve hak sahiplerine geçmesi gereken terekesinin bu geçiş sırasında geçici olarak korunması, hatta yönetimi gerekmektedir.

TMK'nın 589-591. maddeleri arasında terekenin korunması önlemlerinin neler olduğu sayılmıştır. TMK'nın 592. maddesinde terekenin resmen yönetimini gerektiren hallerin neler olduğu belirtilmiştir. TMK'nın 593. maddesinde tereke resmi yöneticinin atanması ve görevleri düzenlenmiştir.

Çalışmamızın birinci bölümünde; tereke kavramı, tanımı ve kapsamı ve terekeye hâkim olan ilkeler açıklanmıştır. Terekenin kapsamına neler girdiği, dijital mirasın terekeye dahil olup olmadığı Almanya Federal Mahkeme kararı ve Antalya Bölge Adliye Mahkemesi kararları detaylıca incelenmiştir.

Çalışmamızın ikinci bölümünde; terekenin korunması önlemlerinin kim veya kimler tarafından talep edilebileceği, görevli ve yetkili mahkeme, koruma önlemlerinin süresi, masrafların ödenmesi hususlarına değinilmiş, devamında koruma önlemlerinden olan ve TMK'nın 590. maddesinde düzenlenen defter tutma ile TMK'nın 591. maddesinde düzenlenen mühürlemenin tüm hususları açıklanmaya çalışılmıştır.

Çalışmamızın üçüncü bölümünde TMK'nın 592. maddesinde düzenlenen terekenin resmen yönetilmesi ve tereke resmi yöneticinin atanması, görevleri ve sona ermesi hususları işlenmiştir.

Son bölümde ise terekenin resmen yönetilmesi ve tereke resmi yöneticisi kavramlarının uygulamada karşılaşılan kavram karmaşalarına değinilmiştir.

2. TEREKE

2.1. Tereke Kavramı

Tereke, Arapça kökenli bir kelime olup, aslı terike'dir. Kelime anlamı ise terk edilendir¹. Günümüzde tereke olarak kullanılmakta olup, "tirke"², "bırakı"³ veya "kalıt"⁴ ifadeleri de kullanılmakta ise de hukuk diline yerleşmemiştir⁵.

Tereke ile, ölenin ardında bıraktığı malvarlığı anlaşılır⁶. Bu malvarlığının içerisinde alacakları ve borçları da bulunur⁷. Tereke kavramı, mevzuatta miras yerine de kullanılmakta ise de miras kavramına göre daha dar kapsamlıdır. Zira, tereke içerisinde ölenin sadece alacak ve borçları söz konusuysa, miras kavramında, ölenin alacakları, borçları, maddi değeri bulunmayan değerleri de yer almaktadır⁸. Kişinin sağlığında mevcut olup, ölümü ile sona eren haklar tereke kapsamına girmez. Örneğin intifa ve oturma hakkı kişinin ölümü ile sona erer ve mirasçılara intikal etmez⁹. Yapılan açıklamalara göre miras, mirasbırakanın ölümü ile mirasçılara ve vasiyet alacaklılarına geçebilecek maddi değeri olan malları, hakları, borçları ve edimleri ile hukuki ilişkilerini barındırır¹⁰.

Tereke bir kişinin mirasbırakanın öldüğü andaki malvarlığını ifade etmektedir¹¹. Ancak tereke ile malvarlığının aynı şey olduğunu ifade etmek doğru değildir¹². Mirasbırakanın malvarlığında yer almasına rağmen, tereke içerisine dahil edilmeyen hukuki

¹ Ferit Devellioğlu, Osmanlıca Türkçe Lûgat, Ankara 1970, s. 1302; Türk Hukuk Kurumu, Türk Hukuk Lûgatı, 3. Baskı, Ankara, 1991; Hüseyin Hatemi, Miras Hukuku, 3. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2004, s. 14.

² Hatemi, s. 14.

³ Rona Serozan/Baki İlkay Engin, Miras Hukuku, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2014, s. 125.

⁴ Ali Naim İnan/Şeref Ertaş/Hakan Albaş, Türk Medeni Hukuku Miras Hukuku, 10. Baskı, Ankara 2019, s. 54.

⁵ Hatemi, s.14.

⁶ "...Miras, ölen kişinin geride kalan malvarlığıdır. Teknik karşılığı "Tereke"dir. "Miras hakkı" (dar anlamda), belli bir süreye bağlanan hakları içine alır. "Miras" terekenin mirasçılara geçişini anlatmak için kullanılır (Öztan, B.: Medeni Hukukun Temel Kavramları, 23. Bası, ..., 2006, s.545)." Yargıtay, HGK., E. 2018/10-825, K. 2021/964, T. 7.7.2021, www.kazanci.com.tr, (E.T.: 17.11.2021)

⁷ Zahit İmre/Hasan Erman, Miras Hukuku, 14.Baskı, İstanbul 2018, s. 10.

⁸ Nuşin Ayiter/Ahmet Kılıçoğlu, Miras Hukuku, 2. Baskı, Ankara, 1991, s. 37; Ali İhsan Özüğür, Türk Medeni Kanunundan Önce ve Sonra Miras Hukuku, 3. Baskı, Adalet Yayınları, Ankara 2009, s. 842.

⁹ İmre/Erman, s.10.

¹⁰ İsmail Özmen, Açıklamalı-İçtihatlı-Uygulamalı Tereke Hukuku Davaları, Adalet Matbaacılık, Ankara 1991, s.9.

¹¹ Necip Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, 3. Baskı, İstanbul 1987, s. 31.

¹² Bilge Öztan, Miras Hukuku (Tablolar ve Örneklerle), Beşinci Bası, Turhan Kitapevi, Ankara 2012, s. 16.

ilişkiler de olabileceği gibi, mirasbırakanın malvarlığında yer almayan ancak terekesinde bulunabilecek hukuki ilişkiler olabilir¹³.

Tereke ölen kişinin geriye bıraktığı taşınır veya taşınmaz malları ile cismanî para ile ölçülebilen hak ve alacaklarını, borçlarını, yükümlülüklerini anlatmak için kullanılmaktadır¹⁴.

Ancak Yargıtay bir kararında “Tereke, miras bırakanın ölümü ile mirasçılara geçen malvarlığının tamamını ifade eder. Bu durumda, terekeye dahil olan unsurların tamamının maddi değerinin olması gerekmez. Manevi değeri bulunan eşyaların da terekeye dahil olduğunun kabulü gerekir. Manevi değeri olan eşyaların tespit edilmesi ve ileride aidiyeti hususunda açılacak eda davası için kim tarafından saklanıyor ise, o kişiye yediemin sıfatı ile bırakılarak koruma önlemi alınması mümkündür.

O halde, Mahkemece miras bırakana ait olduğu belirtilen aile albümü, kesilmiş saç örneği ve not defterinin yukarıda açıklanan şekilde tespit edilerek, anılan tereke unsurları ile ilgili koruma önlemi alınması gerekirken; anılan gerekçe ile bentte sayılan eşyalar için tespit ve koruma önlemi alınmasına ilişkin talebin reddine karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.”¹⁵ kararı ile para ile ölçülemeyen değerlerin terekeye dahil olduğunu belirtmiştir.

Yargıtay her ne kadar manevi değerlerin de terekeye dahil olduğunu belirtmiş ise de kararda yer alan “Dava TMK 589. maddesine dayanılarak açılmış terekenin tespiti ve korunması istemine ilişkindir. Miras bırakının eşi ve kızı olan davacılar murisin annesi ve ablası olan davalılarda bulunan ve murisin kanser hastalığı nedeniyle kemoterapi görmeden önce keserek kendilerine verdiği saçının ve konuşamadığı dönemlerde isteklerini yazdığı defter ile aile albümünün tespiti ile koruma önlemi alınmasını istemişlerdir.

Miras bırakının mevcut menkul, gayrimenkul malları, alacakları ile malvarlığına dahil diğer kalem ve ölümü ile sona ermeyen yani sıkı surette şahsına bağlı olmayan bütün hakları

¹³ Kocayusufpaşaoğlu, s. 31.

¹⁴ Özmen, s. 9.

¹⁵ Yargıtay 8. HD., E. 2014/24434, K. 2015/628, T. 15.01.2015, www.e-uyar.com.tr, (E.T.: 20.12.2021)

başka bir deyişle tasarruf edilebilir kısım murisin ölümü günündeki satış kıymetlerine göre değerlendirilir.

Tereke, parasal değer taşıyan aktif ve pasifin olduğu bütünü ifade ettiğinden, satış veya değişim değeri olmayan, para ile ölçülemeyen değerler terekenin mevcudunun tespitinde dikkate alınmaz dava konusu olan murisin saç ve hastalığı sırasında konuşmadığı dönemlerde isteklerini yazdığı defter hatıra niteliğinde olup terekenin tespitinde dikkate alınamayacağından, aile albümü ile ilgili talep de ispatlanmadığından yerel mahkemece verilen hüküm doğru olup kararın onanması gerektiği görüşünde olduğumdan, Dairemizin sayın çoğunluğunun bozma görüşüne katılamıyorum.” karşı oy ile Yargıtay’ın bu kararının içtihat olarak değerlendirilemeyeceğini düşünmekteyim.

2.2. Tanımı

Terekenin tanımını yapmadan önce öğretide yapılan tanımlara baktığımızda Kocayusufpaşaoğlu “*mirasbırakanın ölümü ile mirasçılara geçen özel hukuk ilişkilerinin tümüne*” tereke adı verildiğini belirtmiştir.

Dalamanlı, mirasbırakanın ölümü ile mirasbırakanın geriye bıraktığı malvarlığının miras veya tereke adını aldığı, ancak miras ile terekenin aynı anlamda olmadığını belirtmiştir. Mirasın terekeden daha geniş olduğu, terekenin ise “*maddi, gayri maddi, cismani ve gayri cismani genellikle para ile ölçülmesi kabil aktif ve pasif değerler*” olduğunu açıklamıştır¹⁶.

İnan, Ertaş ve Albaş, “*mirasbırakanın ölümü ile mirasçılara geçen hukuki ilişkilerin tümüne*” tereke denildiğini belirtmişlerdir¹⁷.

Hatemi ise mirasbırakanın ölümü ile “*mirasçılara intikal eden hak ve borçlar topluluğu*” olarak tanımlamıştır¹⁸.

Ayiter ve Kılıçoğlu, mirasbırakanın ölümü ile mirasbırakanın malvarlığının tereke veya miras adını aldığı ifade etmiştir. Her ne kadar aynı ad ile adlandırılrsa bile Ayiter’e göre

¹⁶ Lütfü Dalamanlı, Miras Hukuku ve Tatbikatı, Kazancı, İstanbul 1983, s. 4.

¹⁷ İnan/Ertaş/Albaş, s. 54.

¹⁸ Hatemi, s. 14.

tereke ile miras arasında ince bir fark olduğunu, mirasın daha geniş, terekenin ise daha dar bir kavram olduğunu belirtmiştir. Mirasın, mirasbırakanın “*mirasçılara intikal eden bütün yetkilerini kapsayan*”, terekenin ise “*maddi, gayri maddi, cismani, gayri cismani, fakat herhalde para ile ölçülmesi kabil aktif ve pasif değerlerin tümü*” olarak tanımlamıştır¹⁹.

Dural ve Öz, “*mirasbırakanın ölümü ile mirasçılara geçen özel hukuk ilişkilerinin tümüne*” tereke denildiğini, ters bir ifade ile “*mirasbırakanın şahsına bağlı olmayan, bütün hukuki ilişkilerini*” ifade eden bir kavram olduğunu belirtmiştir²⁰.

Öztan, mirasbırakanın geride bıraktığı ve mirasçılara intikale uygun malvarlığı olduğunu belirtmiş ve mirasbırakanın ölümünden önce sahip olduğu malvarlığına, ölümünden sonra tereke denileceğini ifade etmiştir²¹.

Serozan ve Engin, terekeyi, mirasbırakanın terk ettiği, gerisinde bıraktığı olarak tanımlamıştır²². Tanımı daha da açarak “*mirasbırakanın ölümünde mirasçılara geçen el değiştirebilir malvarlığı*” olarak genişletmiştir.

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararında “*2- Tereke Kavramı: Miras hukukunun temel kavramlarından biri olan tereke, ölen bir kimsenin mal, hak, alacak ve borçlarının tümünü ifade etmektedir. Medenî Kanunun birçok maddesinde «miras» kelimesi tereke anlamında kullanılmıştır (MK. 533, 537, 545).*” olarak tanımlamıştır²³.

Görüldüğü üzere öğretilerde bazı yazarlar tarafından tereke kavramı miras ile aynı olduğu belirtilmiş olmasına rağmen aralarında ince bir fark olduğu, tereke kavramının mirastan daha dar kapsamlı olduğu belirtilmiştir. Ayrıca malvarlığı kavramı ile terekenin birebir örtüşmediği ifade edilmiştir. Öğretilerde belirtilen tanımlar incelendiğinde, tereke kavramının yansıtacak en iyi tanımın; mirasbırakanın intikale elverişli, özel hukuk ilişkisinden kaynaklanan, para ile ölçülebilen, taşınır, taşınmaz malvarlığı ile alacak ve borçları²⁴ olduğunu ifade edebiliriz.

¹⁹ Ayiter/Kılıçoğlu, s. 37.

²⁰ Mustafa Dural, Türk Özel Hukuku Cilt IV Miras Hukuku, 7. Baskı 2013, s. 57.

²¹ Öztan, Miras Hukuku, s. 16.

²² Serozan/Engin, s. 125-126.

²³ YİBK., E. 1994/4, K. 1994/4, T. 11.11.1994, www.e-uyar.com.tr, (E.T.: 20.12.2021)

²⁴ Ayiter/Kılıçoğlu, s.37.

2.3. Kapsamı

Tereke, Türk Medeni Kanununa göre mirasbırakanın ölümü ile o anda geriye bıraktığı malvarlığı anlamına gelmektedir²⁵. Malvarlığı içerisinde aktif ve pasif değerler olduğu kabul edilmektedir. Tereke, miras bırakanın para ile ölçülebilen değerlerini kapsamaktadır²⁶. Para ile ölçülemeyen değerler terekeye dahil değildir.

Hukuk sistemimizde tereke unsurları tek tek sayılmamıştır. Para ile değerlendirilebilen aktif ve pasif değerler tereke kapsamına girmektedir. Aktif değerler olarak aklımıza ilk gelenler, taşınır, taşınmazlar, taşınmaz üzerindeki zilyetlikler, fikri haklar, sınırlı ayni haklar, alacak haklar vb. sayılabilir. Öğretide katılma alacağının da tereke içerisinde alabileceği belirtilmiştir²⁷.

Bununla birlikte, öğretide; mirasbırakanın ölümü ile “*sadece devir ve intikal edebilen özel hukuk ilişkileri geçer, onun şahsına bağlı olanlar ölüm ile sona erer.*”²⁸ Başka bir anlatımla; para ile ölçülebilen mal varlığının mirasçılara intikal edebileceği, kişiye sıkı sıkı bağlı haklar ve borçların intikal etmeyeceği savunulmaktadır²⁹.

Dijitalleşmenin hızla devam ettiği günümüzde, dijital varlıklar, tereke kapsamında dahil edilecek midir?

Dijital miras, UNESCO tarafından “*gelecek nesiller için saklanması gereken bilgisayar tabanlı kalıcı değerler*” olarak tanımlanmıştır³⁰. Dijital malvarlığı kavramı içerisinde sosyal medya hesapları, fotoğraflar, e-postalar gibi internet üzerinde depolanan varlıklar anlamına gelmektedir³¹.

²⁵ Türk Medeni Kanunu 575. maddesi “*Miras, mirasbırakanın ölümüyle açılır. Mirasbırakanın sağlığında yapmış olduğu mirasla ilgili kazandırmalar ve paylaştırmalar, terekenin ölüm anındaki durumuna göre değerlendirilir.*”

²⁶ Ayiter/Kılıçoğlu, s. 37.

²⁷ Suat Sarı, Uygulamalı Miras Hukuku, Filiz Kitapevi, İstanbul 2020, s. 17.

²⁸ Dural, s. 8.

²⁹ Dural, s. 68.

³⁰ Özgür Biyan/Çağla Gizem Akçıl, “Dijital Miras ve Vergi Boyutu”, Mali Hukuk Dergisi, Cilt 14, Sayı 165, 2018, s. 2643 naklen.

³¹ Yasemin Maraşlı Dinç, “Ölümden Sonra Sosyal Medya Hesaplarının Hukuki Akıbeti: Dijital Miras” Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı 142, 2019, s. 273.

Almanya Federal Mahkemesi Alman hukukunda dijital miras tanımı için Almanya Barolar Birliğinin 2013 yılına ait görüş yazısına atıf yaparak “*Fikri mülkiyet hakları, web sitelerindeki haklar ve alanlar (domains) ile sağlayıcı ile miras bırakan arasında internetin kendisinin ve aynı zamanda çeşitli internet hizmetlerinin kullanılması bakımından kurulmuş tüm sözleşme ilişkileri dâhil olmak üzere dijital malvarlığının tümü dijital mirastır.*” olarak tanımlamıştır³².

Dijital mirasa yapılan başka bir tanım ise “*Dijital miras kavramının içine miras bırakanın dijital malvarlığının tümü girmektedir; buna göre, donanım ve yazılıma ek olarak kaydedilmiş veriler, telekomünikasyon şirketleri ve internet servis sağlayıcıları ile kurulmuş sözleşme ilişkileri, erişim yetkileri, e-posta hesaplar, sosyal medya ağlarındaki üyelikler ve internetteki kullanıcı hesapları dijital mirasın kapsamındadır.*”³³

Dijital mirasın, mirasçılara intikali için mevzuatta bir engelin bulunup bulunmadığı sınıflandırılarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bunlardan ilki, bir hizmet sözleşmesi ile kullanıcılara dijital varlıkları işleyebilme muhafaza edebilme imkânı sunan hesaplarının tanınmasıdır. Örnek olarak sosyal paylaşım siteleri (instagram, facebook, twitter, linkedin), son kullanıcı lisans sözleşmesi kapsamında (Google drive, dorpbox, icloud) video ve fotoğraf paylaşım siteleri (youtube, bloglar) sayılabilir. Söz konusu sosyal medya hesapları genellikle son kullanıcı lisans sözleşmesi kapsamında hizmet vermektedir.

Son kullanıcı lisans sözleşmesi ile verilen hizmetlerde kullanıcı, dijital varlıklarının sahibi olmadığını kabul ederek hizmeti kullanmaktadır. Kullanıcı, sözleşmeyi kabul etmekle, paylaştığı, yüklediği varlıkların kendisine ait olmayacağını peşinen kabul etmektedir. Son kullanıcı lisans sözleşmelerinde, kullanıcıya mülkiyet hakkı vermeyip, “*kullanım lisansı*” hakkı verilmektedir³⁴. Dolayısıyla, son kullanıcı lisans sözleşmelerinde

³² **Çiğdem İleri**, “Dijital Miras”- Alman Federal Mahkemesi’nin “Facebook” kararı üzerine bir inceleme, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Cilt 32, Sayı 146, 2020, s. 126; Peter Bräutigam, DAV Stellungnahme Nr. 34/2013, s. 93 naklen.

³³ **İleri**, s. 126; **Wolfgang Burandt / Dieter Rojahn**, Erbrecht (Beck’sche Kurz-Kommentare), 3. Baskı 2019, § 1922 N. 3 naklen.

³⁴ **Biyan/Akçil**, s. 2645.

dijital varlıkların devredilemeyeceği, alt lisanslama yapılamayacağı, satılamayacağı ve kiralanmayacağı yer aldığından intikali de mümkün değildir³⁵.

İkinci olarak, dijital mirasın ekonomik ve ticari bir değeri olması halinde miras olarak bırakılması mümkün olmalıdır. Portal mahiyetindeki web site, e-ticaret yapılan ya da kullanıcılara ücretli olarak hizmet veren web sitelerinin bir ekonomik değeri olacağı şüphesizdir. Ayrıca internet sitelerinin ticari işletmelerde aktive kayıtlı olduğu da gözetildiğinde, söz konusu web sitesi sahibinin ölümü halinde mirasçılara intikal edecektir³⁶. Öğretide bazı yazarlar dijital miras konusunda yapılan tanımların dar kapsamda kaldığını, dijitalleşmenin akıl almaz bir hızda gelişmesi nedeniyle geniş bir tanım yapılması gerektiğini belirtmektedir³⁷.

Öğretide dijital miras konusunda yapılan en geniş tanım şu şekildedir³⁸.

- *“Sabit disklerde, tablet PC’lerde, akıllı telefonlarda, CD’lerde, DVD’lerde, USB yığın depolama aygıtları, disketler veya diğer depolama ortamlarında depolanan veriler”*³⁹,
- *“Kapsamına uygun düşen yazılım ve donanımlar da dâhil olmak üzere internette veya bulut (Cloud) sisteminde depolanan veriler ile internet ağına erişimler (World Wide Web)”*⁴⁰,
- *“Miras bırakanın e-posta hesapları, profesyonel veya sosyal ağlar veya internette ödeme hizmeti sağlanmasına ilişkin hizmet sağlayıcılarıyla akdetmiş olduğu sözleşme ilişkileri”*⁴¹,
- *“Elektronik postalar, çevrimiçi adres defterleri, internetteki iletişim bilgileri, web sitelerindeki haklar ve miras bırakanın dijital parası”*⁴²,

³⁵ Biyan/Akçıl, s. 2656.

³⁶ Biyan/Akçıl, s. 2653.

³⁷ İleri, s. Bastian Biermann, Münchener Anwaltshandbuch Erbrecht, 5. Baskı 2018, § 50 N. 2 naklen.

³⁸ İleri, s.127; Hannes Ludyga/Veris-Pascal Heintz, Endlich Rechtsklarheit beim digitalen Nachlass? Das “Facebook-Urteil” des BGH, JM 2018, s. 398 naklen.

³⁹ İleri, s. 127; Florian Deusch, Digitales Sterben: Das Erbe im Web 2.0, ZEV 2014, s. 2 naklen.

⁴⁰ İleri, s. 127; Philip Wunderlin/Andrzej Bielajew, Digitaler Nachlass – was geschieht mit unseren “T-Daten nach dem Tod?”, IPRB 2014, s. 224; Stephanie Herzog, Der digitale Nachlass – ein bisher kaum gesehenes und häufig missverstandenes Problem, NJW 2013, s. 3745 naklen.

⁴¹ İleri, s. 127; Ludyga/Heintz, s. 399

⁴² İleri, s.127; Hannes Ludyga, Digitales Update für das Erbrecht im BGB?, ZEV 2018, s. 2; Benedikt Klas/Christine Möhrke-Sobolewski, Digitaler Nachlass – Erbschutz trotz Datenschutz” NJW 2015, s. 3473 naklen.

• “İnternette depolanan fotoğraf ve videolar ile internet ortamındaki forum ve blog sitelerindeki yazılara (paylaşımlar) ilişkin telif hakları, dijital fotoğraflar üzerindeki resim hakkı”⁴³,

• “Çevrimiçi sağlayıcılar aracılığıyla alınan müzik ve dil eserleri ile elektronik kitaplar üzerinde edinilen kullanım hakları”⁴⁴

• “Ve diğer tüm mevcut veya gelecekte ortaya çıkacak dijital ürünler”⁴⁵

Teknolojinin gelişen hızına hukuk yetişememekte, ancak duyarsız da kalamamaktadır. Dünya geneline baktığımızda, dijital miras ile ilgili olarak değerlendirmeyi yapan ilk yüksek mahkeme kararı Almanya Federal Mahkemesinde görülen “facebook davası”dır⁴⁶. Mahkeme kararına göre, miras hukukunun alışagelmış ilkelerinin uygulanmaması bakımından bir sebep bulunmadığı gerekçesi ile dijital varlıkların da diğer tereke unsurları ile aynı şekilde ele alınması gerektiğini belirtmiştir⁴⁷.

Hukukumuzda dijital miras ile ilgili yasal bir düzenleme bulunmamaktadır. Öğretide bu konuyla ilgili farklı görüşler bulunmaktadır. Öğretideki bir görüşe göre, sosyal medya hesaplarının niteliğine göre değerlendirme yapılması gerektiği belirtilmiştir. Kullanım amacının kişiler arasında iletişim, maddi kazanç elde edilmesi veya her iki kullanımı içinde barındıran karma bir nitelikte olup olmadığının incelenmesi gerektiği savunulmaktadır⁴⁸. Bu görüşe göre, sosyal medya hesabının kişiler arasında iletişim amaçlı kullanılması halinde miras hakkı kapsamında özel anı niteliğinde bulunan sosyal medya hesaplarının eşya olarak kabul edilerek mirasçılara intikal etmesi gerektiği ileri sürülmektedir⁴⁹. Maddi kazanç sağlayan sosyal medya hesaplarının da mirasçılara intikal edebileceği belirtilmektedir⁵⁰.

Öğretideki başka bir görüş ise mirasbırakanın servis sağlayıcıları ile yaptığı sözleşmeden yola çıkılması gerektiğini, bu tür sözleşmelerin borç doğuran bir sözleşme

⁴³ İleri, s. 127; Anton Steiner / Anna Holzer, Praktische Empfehlungen zum digitalen Nachlass, ZEV 2015, s. 262 naklen.

⁴⁴ İleri, s. 128; Herzog, N. 1. naklen.

⁴⁵ İleri, s. 128; Stefan Gloser, Digitale Erblasser und digitale Vorsorgefälle – Herausforderungen der Online-Welt in der notariellen Praxis – Teil I, MittBayNot 2016, s. 13 naklen.

⁴⁶ İleri, s. 129-131.

⁴⁷ İleri, s. 135.

⁴⁸ Maraşlı Dinç, s. 278 vd.

⁴⁹ Maraşlı Dinç, s. 280; Özel anı değeri taşıyan eşyalar bakımından Bkz. Ömer Uğur Gençcan, Miras Hukuku, Ankara 2016, s. 1385.

⁵⁰ Maraşlı Dinç, s. 281.

olarak mirasçılara intikalinin mümkün olduğunu ileri sürmektedir⁵¹. Dijital bilgilerin ekonomik değeri olmasa bile intikalinin mümkün olduğu, mirasbırakanın özel hayatı ile ilgili olan günlüğü, mektupları, fotoğrafları mirasçılara intikal ediyorsa, aynı durumunun dijital bilgilerin geçişine de kıyasen uygulanabileceği belirtilmektedir⁵².

E-posta adreslerinin mirasçılara intikali bakımından ele alan bir görüşe göre; aile bireyleri ile dahi paylaşılmayan e-postaların özel mektuplara benzer şekilde değerlendirilerek mirasçılara intikal etmemesi gerektiği savunulmaktadır⁵³. Diğer yandan, e-posta içeriğinde maddi değeri olan ekonomik veriler, e-imzalı sözleşmelerin bulunduğu mirasçılar tarafından ileri sürülmesi ve bilirkişi aracılığıyla tespit edildikten sonra ilgili e-postaların mirasçılara intikal edebileceği belirtilmektedir⁵⁴. Yine e-postalar ile ilgili başka bir görüşe göre; kişilik hakkının ölümden sonra da devam edeceği, ölen kişinin mahremiyetine saygı duyulması gerektiği belirtilerek aksi yönde bir vasiyetname bulunmadığı takdirde e-postaların mirasçılara intikal etmeyeceği savunulmaktadır⁵⁵. Mirasbırakanın ticari işleri için kullandığı e-posta hesap içeriklerinin özel hayat kapsamında olmaması nedeniyle intikal edebileceği değerlendirilmektedir⁵⁶.

Ülkemizde dijital miras ile ilgili ilk karar Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi tarafından verilmiş olup, “*Sosyal medya hesaplarının ve dijital para cüzdanlarının bağlı olduğu e-posta hesaplarının da artık kişisel kullanımı aşip ticari değeri olan dijital mal varlığı kapsamına girmeye başladığı anlaşılmaktadır.*” ifadesi ile mirasbırakanın sosyal medya hesabının ve dijital cüzdanının terekeye dahil olduğunu belirtmiştir⁵⁷. Mahkeme kararında da görüleceği üzere, dava konusu olan mirasbırakanın e-posta, sosyal medya hesaplarının mirasçılara intikali talebi kapsamından çıkarak, mirasbırakanın terekesi

⁵¹ **Nurten İnce Akman**, Miras Bırakanın Dijital Bilgilerinin Mirasçılara Geçiş (Dijital Tereke), İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Kayseri 2018, C. 9, S. 2, s. 555.

⁵² **İnce Akman**, s. 556.

⁵³ **Servet Yetim**, Elektronik Posta (E-posta) Hesabı İçeriği Mirasa Konu Olur Mu?, Terazi Hukuk Dergisi, Ankara 2008, C. 3, S. 21, s. 57-60.

⁵⁴ **Yetim**, s. 57-59.

⁵⁵ **İlyas Çeliktas**, Vefat Eden Kişinin Elektronik Posta Hesabı Mirasçılara İntikal Eder Mi?, Terazi Hukuk Dergisi, Ankara 2011, C. 6, S. 62, s. 38.

⁵⁶ **Çeliktas**, s. 38.

⁵⁷ <https://www.karatay.edu.tr/Haber/dijital-miras-ve-sosyal-medya-hesaplarinin-miras-yoluyla-intikali.html>, (E.T.: 09.11.2021).

belirlenirken maddi değeri bulunan sosyal medya hesapları, dijital cüzdanlar gibi unsurların da dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir⁵⁸.

Hukukumuzda dijital miras şu an için yabancı bir kavram olup, yasal bir düzenlemeye yapılmıncaya kadar öğretilerdeki tartışmalar ve yargı kararları dijital mirasa yön verecektir. Kanaatimce, ekonomik ve ticari bir değeri olan, bilirkişiler aracılığıyla maddi değer tespiti yapılabilecek her türlü dijital varlığın terekeye dahil edileceğinin kabulü gerekmektedir.

2.4. Terekeye Hâkim Olan İlkeler

2.4.1. Külli intikal

Terekenin bir bütün olarak yasal ve atanmış mirasçılara geçmesini ifade eder⁵⁹. Terekede bulunan malvarlığının yanı sıra alacak ve borçlar da mirasçılara geçmektedir⁶⁰. Bu husus TMK'nın 599. maddesinde düzenlenmiş⁶¹ olup, külli halefiyet gereği mirasçılar terekeyi kanunen kazandıklarından, mirasbırakanın ölümünden sonra yapılan tüm kurum

⁵⁸ Antalya BAM 6. HD., E. 2020/1149, K. 2020/905, T. 13.11.2020, www.e-uyar.com.tr, (E.T.: 09.11.2021)

⁵⁸ İmre/Erman, s.343.

⁵⁹ İmre/Erman, s.343.

⁶⁰ "... 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 599. maddesine göre; "Mirasçılar, mirasbırakanın ölümü ile mirası bir bütün olarak, kanun gereğince kazanırlar. Kanunda öngörülen ayrık durumlar saklı kalmak üzere mirasçılar, mirasbırakanın aynı haklarını, diğer malvarlığı haklarını, taşınır ve taşınmazlar üzerindeki zilyetliklerini doğrudan doğruya kazanırlar ve mirasbırakanın borçlarından kişisel olarak sorumlu olurlar." Söz konusu madde uyarınca mirasçılar için kendiliğinden iktisap ilkesi geçerlidir. Yani mirasın açıldığı andan itibaren taşınmazlarda tescile, taşınırlarda teslim, alacaklarda temlike ihtiyaç olmadan mirasçılar mirasbırakanın hak ve alacaklarına sahip oldukları gibi, borçlarından da sorumludurlar. Yani miras hukukunda külli halefiyet ilkesi geçerli olup, terekeye ait alacak hakları, aynı haklar, taşınmaz ve taşınır mallar, ölüm ile kendiliğinden mirasçılara geçer. Söz konusu açıklamayı somut uyuşmazlığımız bakımından değerlendirdiğimizde; arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesinin tarafı olan arsa sahibi ...'nın kaldığı, davacının iş bu davayı kendi adına açtığı, annesinin vefatı ile tek mirasçı olarak ondan kanunen intikal eden hakların ve borçların külli halef sıfatıyla sahibi olduğu anlaşıldığından aktif dava ehliyetinin bulunduğu kabulü gerekmektedir. İş bu nedenle ... Bölge Adliye Mahkemesi 15. Hukuk Dairesi tarafından davacının istinaf talebinin esas yönünden incelenmesi gerekirken aktif dava ehliyeti bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddi kararı doğru olmamış, kararın belirtilen nedenlerle bozulması uygun bulunmuştur." Yargıtay, 15. HD., E. 2020/1787, K. 2021/2063, T. 29.4.2021, www.kazanci.com.tr, (E.T.: 17.11.2021)

⁶¹ TMK 599. madde "Mirasçılar, mirasbırakanın ölümü ile mirası bir bütün olarak, kanun gereğince kazanırlar.

Kanunda öngörülen ayrık durumlar saklı kalmak üzere mirasçılar, mirasbırakanın aynı haklarını, alacaklarını, diğer malvarlığı haklarını, taşınır ve taşınmazlar üzerindeki zilyetliklerini doğrudan doğruya kazanırlar ve mirasbırakanın borçlarından kişisel olarak sorumlu olurlar.

Atanmış mirasçılar da mirası, mirasbırakanın ölümü ile kazanırlar. Yasal mirasçılar, atanmış mirasçılara düşen mirası onlara zilyetlik hükümleri uyarınca teslim etmekle yükümlüdürler."

işlemleri açıklayıcı niteliktedir⁶². Mirasbırakanın ölümü ile terekede bulunan tüm değerler ayrı ayrı intikale gerek kalmaksızın mirasçılara geçer. Hatta zilyetlik dahi herhangi bir işlem yapılmaksızın mirasçılara geçer⁶³.

Türk miras hukukunda, mirasbırakanın külli halefleri; yasal mirasçılar, atanmış mirasçılardır. Mirasbırakanın yasal veya atanmış mirasçısı olmaması halinde devlet, külli haleftir⁶⁴.

Külli intikal, kanun ile düzenlenmiş olup, emredici niteliktedir. Aksi bir düzenleme ile bertaraf edilmez⁶⁵. Külli intikalin istinası olarak kabul edilebilecek tek durum cüz'i intikaldir. Lehine vasiyet yapılan vasiyet alacaklısı mirasbırakanın cüz'i halefi olur. Lehine vasiyet yapılan, vasiyet konusu malvarlığının kendisine verilmesini yasal ve atanmış mirasçılardan talep edebilir. Yine mirasbırakanın yasal ve atanmış mirasçısı bulunmaması halinde külli halef olan devletten vasiyet konusu malvarlığının verilmesini talep edebilir⁶⁶. Ancak devletin sorumluluğu, mirasbırakanın terekesindeki malvarlığı ile sınırlıdır⁶⁷. Cüz'i halef mirasbırakanın tüm alacak ve borçlarından sorumlu olmaz. Sadece kendisine vasiyet edilen değerın kendisine verilmesini talep etme hakkına sahiptir.

Külli intikalin sonucu, mirasbırakanın malvarlığı ile mirasçının malvarlığının birleşmesidir. Mirasçı, mirasbırakanın borçları kendi borcu haline gelir ve mirasbırakanın borçlarından kendi mal varlığı ile sorumlu olur. Mirasbırakanın alacaklıları, mirasbırakanın borçlarının mirasbırakanın terekesinden veya mirasçıların malvarlığından ödenmesini talep edebilirler⁶⁸.

⁶² Bilge Öztan, Medenî Hukukun Temel Kavramları (38. Bası), Turhan Kitabevi, Ankara 2013, s. 22.

⁶³ Kocayusufpaşaoğlu, s. 42. d

⁶⁴ Ayiter/Kılıçoğlu, s.204; “Ölen her kimsenin mutlaka bir külli halefi vardır. Miras bırakanın külli halefleri, onun kanunî veya atanmış mirasçılarıdır. Bu külli halef mirasçılar, yani miras bırakanın kanunî veya atanmış mirasçıları, gerçek kişi olabileceği gibi tüzel kişi de olabilir (Karataş Ulusu, E.: Türk Miras Hukukunda Mirasın Kazanılmasında Halefiyet Türleri ve Türk Milletlerarası Özel Hukukundaki Yansımaları, İÜHFC M, LXXIII, 2015, S.2, s.362).”

⁶⁵ Öztan, s.23

⁶⁶ Öztan, s.24

⁶⁷ İmre/Erman, s.344.

⁶⁸ İmre/Erman, s.343.

2.4.2. Kendiliğinden ve kanun dolayısıyla intikal

TMK'nın 599. maddesinde terekenin kendiliğinden kanun nedeniyle mirasçılara intikal edeceği düzenlenmiştir. Mirasçıların terekenin kendilerine intikal edebilmesi için bir işlem yapmasına gerek bulunmamaktadır⁶⁹. Hatta mirasbırakanın ölümünü bile bilmelerine gerek yoktur⁷⁰. Mirasbırakanın zilyedi olduğu değerler, mirasbırakanın zilyet şekli ile mirasçılara intikal eder. Bu nedenle mirasçıların zilyet iradesi aranmadığı gibi, mirasçıların değer üzerinde fiili hakimiyetinin bulunup bulunmadığı aranmaz. Mirasçılar, zilyetliğin hukuken kazandıkları için, mirasçılar hukuki koruma yöntemlerine de başvurabilirler⁷¹.

TMK'nın 599. maddesi uyarınca mirasçıların mirasbırakanın ölümü ile mirası kendiliğinden kazanması bozucu şarta bağlı bir kazanmadır. Mirasçının bozucu şartı kullanabilme süresi vardır. Bu süre içerisinde terekede bulunan malların mülkiyeti ve zilyetlikleri mirasçılara aittir. Eğer mirasçılar TMK'nın 606-609. maddelerinde belirtilen süre içerisinde bozucu şartı kullanırsa, mirasçı tarafından terekedeki mal hiç iktisap edilmemiş gibi geçmişe etkilidir⁷². Mirasçıların mirası reddettiklerini açıkça beyan etmeleri gerekmektedir. Kanunda belirlenen süre içerisinde mirasçıların mirası reddetmemeleri, mirası kabul ettikleri anlamına gelir.

⁶⁹ "...Miras ölümle açılır. Herhangi bir işleme tabi olmadan kendiliğinden mirasçılara intikal eder. Miras bırakanın birinci derecede mirasçıları onun altsoyudur. (743 S. MK. md. 439) Altsoyu bulunmayan miras bırakanın mirasçıları, ana ve babasıdır. (743 S.MK. md. 440) Miras bırakan Niyazi 9.8.2001'de ölmüştür. Ölüm tarihinde birinci derecede oğlu Ahmet bulunmaktadır. Miras kendiliğinden Ahmet'e intikal etmiştir. Ahmet'te 22.04.2003'te ölmüştür. Mirasın tamamı annesi (Esma'ya) davacıya kalmıştır. Bu açıklama karşısında davanın kabulü gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır." Yargıtay, 2. HD., E. 2004/12312, K. 2004/14391, T. 2.12.2004, www.kazanci.com.tr, (E.T.:25.11.2021), "Bunlar da kanuni mirasçılar gibi miras bırakanın halefi olurlar ve terekeye dahil hakları başkaca bir işleme tâbi olmadan kendiliğinden iktisap ederler (MK. 539/2). Ancak vasiyetname ile kendilerine muayyen mal vasiyet edilenler aynı durumda değildir. Bunlar vasiyet yolu ile terekeden şahsi bir hak edinirler (vasiyeti tenfiz memuru). Vasiyeti ifa ile mükellef olan varsa ondan, yoksa kanuni ve mansup mirasçılardan muayyen şeyin teslimini isteme hakkına sahiptirler (MK. 541). Kendilerine muayyen mal vasiyet edilenler Medenî Kanunun 633. maddesinden yararlanamayacakları gibi, kanuni ve mansup mirasçıların tapu sicil memuru önünde mülkiyeti nakleden bir irade açıklamaları olmadan tapuda işlem yapılamaz. Bunun dışında Medenî Kanunun 642. maddesi uyarınca mülkiyetin kendisine aidiyeti hakkında alacağı ilam üzerine hakim tarafından tescilin icrası için yazılan bir tezkere ile vasiyetnameyi ibraz ederek taşınmaz malın lehtar adına tescili sağlanabilir. Vasiyetnamenin butlan def'i her zaman dermeyeran olunabilir (MK. 501/2).", HGK., E. 1993/2-392, K. 1993/508, T. 07.07.1993, www.e-uyar.com.tr, (E.T.: 20.12.2021)

⁷⁰ **Bülent Köprülü**, Miras Hukuku Dersleri (2. Bası), Fakülteler Matbaası, İstanbul 1985, s. 366; **Öztan**, s. 22, **İmre/Erman**, s. 11.

⁷¹ **İmre/Erman**, s. 347.

⁷² **İmre/Erman**, s. 342, Hatemi, s.136.

Mirasın kanun gereği kendiliğinden kazanılmasının iki istisnası bulunmaktadır. Bunlardan biri terekenin borca batık olması, ikincisi ise TMK'nın 614. maddesinde düzenlenen alt derecedeki mirasçı lehine mirasın reddedilmesidir⁷³. Birinci durumda, mirasbırakanın ölümünde terekenin aktifinin pasifinden az olması halinde mirasçılarının mirası kabul ettiklerini bildirmeleri gerekmektedir. Aksi halde, miras reddedilmiş sayılır⁷⁴. İkinci durumda ise; mirasçılar, mirasın reddi hakkını kullanırken kendilerinden sonra gelen mirasçılarının mirası kabul edip etmeyeceklerini Sulh hukuk hakiminden sorulmasını isteyebilirler. Sulh hukuk hâkimi, mirasın reddini talep eden mirasçılardan sonra gelen mirasçılara, mirası kabul edip etmediklerini beyan etmeleri için bir aylık süre verir. Sonra gelen mirasçılar bu süre içerisinde mirası kabul etmezlerse, miras reddedilmiş sayılır.

2.4.3. Miras ortaklığı ve elbirliği ilkesi

Mirasbırakanın ölümü ile geriye kalan mirasçılar birden fazla ise miras ortaklığı söz konusu olur⁷⁵. Mirasçı tek ise mirasın el değiştirmesi olacağından miras ortaklığından söz edilemez⁷⁶. Miras ortaklığı aynı zamanda miras şirketi olarak da adlandırılmaktadır⁷⁷.

Miras ortaklığı TMK'nın 640. maddesinde düzenlenmiş olup, kanundan doğan ortaklıktır⁷⁸. Kanunda; mirasın geçmesi ile paylaşmaya kadar ortaklığın oluştuğu, terekeye ait bütün haklar üzerinde tüm mirasçılarının birlikte tasarruf edecekleri düzenlenmiştir⁷⁹. Kanundaki düzenleme dikkate alındığında; miras ortaklığının geçici, kanundan doğan, tüzel

⁷³ İmre/Erman, s. 343.

⁷⁴ Serozan/Engin, s.82, İmre/Erman, s.343.

⁷⁵ “Dava konusu tapuda "arsa" olarak kayıtlı olan taşınmazın 1/2 payının davacının kayınbabasına, 1/2 payının bunun kardeşi H. adına kayıtlı olduğu görülmektedir. Davacının kayınbabası İ.'in 22.04.2011 tarihinde vefatıyla buna ait 1/2 payın davadan önce yasal mirasçılarına intikal ettiği anlaşılmaktadır. Mirasçılar, mirasbırakanın ölümüyle bu paya kendiliğinden "elbirliğiyle" sahip olmuşlardır (TMK. m. 640/2). Birden fazla mirasçının bulunması halinde mirasın geçmesiyle birlikte paylaşmaya kadar mirasçılar arasında terekedeki bütün hak ve borçları kapsayan kanundan dolayı bir ortaklık meydana gelmiştir (TMK. m. 640/1). Mirasçılarının, kanundan doğan temsil ya da yönetim yetkisi saklı kalmak üzere tereke malları üzerinde miras payları oranında tek başına tasarrufta bulunmaları yasal olarak mümkün değildir.”, Yargıtay, 2. HD., E. 2012/6617, K. 2012/538, T. 16.01.2013, www.e-uyar.com.tr, (E.T.:20.12.2021)

⁷⁶ Ahmet Kılıçoğlu, Miras Hukuku, 6. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2015, s.300-301; Kocayusufpaşaoğlu, s. 679; Serozan/Engin, s.472.

⁷⁷ Mehmet Ayan, Miras Hukuku, 8. Baskı, Mimoza Yayınları, Konya 2015, s.300.

⁷⁸ 8 İnan/Ertas/Albaş, s.74, 529; Öztan, s. 465; İmre/Erman, s.431; Kılıçoğlu, s. 300; Ayan, s. 301; Serozan/Engin, s. 613-614.

⁷⁹ “...Bilindiği üzere, Türk Medeni Kanunu'nun 640. maddesi uyarınca terekeye temsilci atanması durumunda, davanın tereke temsilcisinin veya bu sıfatla vekil kıldığı avukatın huzuru ile sürdürülmesi gerektiği tartışmasıdır. Tereke temsilcisinin atanması ile mirasçılarının terekeyi temsil ve davayı takip yetkisi ortadan kalkmaktadır. Bir başka söyleyişle, mirasçılarının davayı takip yetkisi sona erer ve buna bağlantılı olarak da hükmü temyiz hakkı miras şirketini temsilen tereke temsilcisine geçer.” Yargıtay, 1. HD., E. 2020/2435, K. 2021/3110, T. 7.6.2021, www.kazanci.com.tr, (E.T.: 17.11.2021)

kişiliği ve organları bulunmayan mirasçılar arasında kişiye sıkı sıkı bağlı olduğu anlaşılmaktadır⁸⁰.

TMK 640/2. maddesinde miras ortaklığının elbirliği halinde kullanılabileceği düzenlenmiştir. Maddede belirtilen sadece mülkiyet hakkı olmayıp, terekede yer alan alacak hakları ve hak sahipliklerinin de elbirliği halinde olduğudur. Bu durumda tüm mirasçıların elbirliği ile hak sahipliği ifadesinin kullanılması tam karşılama da kanunda yer alan düzenlemeden daha geniş bir kavram ortaya çıkacaktır⁸¹.

Elbirliği halinde hak sahipliği sonucu mirasbırakanın yasal mirasçıları, mirasbırakan tarafından atanmış mirasçıların anlaşılması gerekmektedir. Zira vasiyet alacaklıları miras ortaklığına dahil olmayıp, tereke üzerinde işlem yapma ehliyetleri bulunmamaktadır⁸².

Tereke resmi yöneticisinin olduğu durumlar hariç olmak üzere tüm mirasçılar terekede bulunan tüm mal varlığı ve haklar üzerinde birlikte tasarrufta bulunabilirler. Bu durum Hukuk Genel Kurulunun 01.11.1972 tarih ve 1968/2-869 Esas, 1968/891 Karar sayılı kararı ile “...*Medeni Kanun’un 581. maddesiyle (Yeni MK 640) birlikte hareket etme mecburiyeti öngörülmüş, bu suretle mirasçılardan birisinin yalnız başına haksız ve diğer mirasçı bakımından zarar verici davranışlarda bulunması önlenmek istenmiş, bu sebeple de iştirak halinde mülkiyette paydaşların şayi cüzde tasarrufları men edilmiştir...*”⁸³ ifade ile mirasçıların birlikte hareket etme zorunluluğunu açıklamıştır.

Her bir mirasçı tüm malvarlığı üzerinde hak sahibidir. Terekede belli bir payı bulunmamaktadır⁸⁴. Ancak TMK’nın 644. maddesinde düzenlendiği üzere, mirasçılardan birinin talebi doğrultusunda sulh hakiminin yapacağı çağrıya mirasçılardan itiraz gelmezse

⁸⁰ Öztan, s. 466; Ayan, s. 301; İnan/Ertaş/Albaş, s.530; İmre/Erman, s.431; Kılıçoğlu, s. 304.

⁸¹ İmre/Erman, s.429; Kocayusufpaşaoğlu, s. 45; İnan/Ertaş/Albaş, s.529-530; Öztan, s.466.

⁸² Öztan, s.466; İnan/Ertaş/Albaş, s.530; İmre/Erman, s.432.

⁸³ Talih Uyar, Türk Medeni Kanunu, Gerekeçeli-İçtihatlı, Miras Hukuku, C. III (MK 495-682), Ankara 2002, s. 2732-2733.

⁸⁴ “Elbirliği mülkiyetinde mirasçıların belirlenmiş payları olmayıp her birinin payı taşınmazların tamamı üzerinde söz konusudur.”, Yargıtay 8. HD., E. 2012/978, K. 2012/6788, T. 06.07.2012, www.e-uyar.com.tr, (E.T.: 20.12.2021)

veya belirlenen süre içerisinde paylaşma davası açılmazsa paylı mülkiyete çevrilebilir⁸⁵. Terekede yer alan alacak ve diğer haklar bakımından da bu hüküm uygulanır.

Terekede bulunan mallar üzerinde mirasçılar aynı zamanda elbirliği halinde zilyet olarak bulunmaktadır⁸⁶. Buradaki zilyetlik hak sahipliğinin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla mirasçıların haklarını kullanırken birlikte hareket etmeleri gerekmektedir⁸⁷. Mirasçılardan biri terekedeki malları elinde bulunduruyorsa, tüm mirasçılar adına elinde bulundurmaktadır. Açıklanan nedenle mirasçılar kazandırıcı zamanaşımı yolu ile terekede bulunan malın mülkiyetini talep edemez⁸⁸.

Mirasçılar, elbirliği halinde hak sahipliğinden kaynaklanan bazı haklara sahiptirler⁸⁹. Bunlar kanunda sayılmış olup, tahdidi değildir. Mirasçılar, terekeden kullanma ve faydalanma, terekenin korunmasını talep etme, terekeyi yönetme veya yönetilmesini talep etme, oy hakkı, paylaşmayı talep etme ve paylaşmaya katılma, paylaşma sonucunda kendi hissesini talep etme gibi haklara sahiptirler⁹⁰. Mirasçılar terekeyi birlikte yönetebilecekleri gibi, bir kişiye de bu yetkiyi bırakabilirler. Tek mirasçıya yetkinin bırakılması açık veya kapalı rıza olabileceği gibi, yapılan işlemlere sonradan katılma yolu ile de olabilir⁹¹.

⁸⁵ “TMK’nın 644. maddesi gereğince bir mirasçı, terekeye dahil malların tamamı veya bir kısmı üzerindeki elbirliği mülkiyetinin paylı mülkiyete dönüştürülmesi isteminde bulunduğu takdirde sulh hâkimi, diğer mirasçılara çağrıda bulunarak belirleyeceği süre içinde varsa itirazlarını bildirmeye davet eder. Elbirliği mülkiyetinin devamını haklı kılacak bir itiraz ileri sürülmediği veya mirasçılardan biri belirlenen süre içinde paylaşma davası açmadığı takdirde, istem konusu mal üzerindeki elbirliği mülkiyetinin paylı mülkiyete dönüştürülmesine karar verilir.” Yargıtay14. HD., E. 2021/1711, K. 2021/3684, T. 02.06.2021, www.e-uyar.com.tr, (E.T.: 20.12.2021)

⁸⁶ İmre/Erman, s.435.

⁸⁷ İmre/Erman, s.435 (Yargıtay 7. HD. 28.11.1975, 8162/6748 sayılı karar, YKD. Cilt 2 (1976), Sayı 5, s.652.)

⁸⁸ İmre/Erman, s.435 (Yargıtay, 8. HD. 21.02.2005, 708/1213 sayılı karar, YKD. Cilt 31 (2005), Sayı 7, s.1020-1021, Yarg. 16. HD. 24.10.2003, 10267/9772, YKD. Cilt 31 (2005), sayı 6, s.909-910)

⁸⁹ “TMK’nın 644. maddesi gereğince bir mirasçı, terekeye dahil malların tamamı veya bir kısmı üzerindeki elbirliği mülkiyetinin paylı mülkiyete dönüştürülmesi isteminde bulunduğu takdirde sulh hakimi, diğer mirasçılara çağrıda bulunarak belirleyeceği süre içinde varsa itirazlarını bildirmeye davet eder. Elbirliği mülkiyetinin devamını haklı kılacak bir itiraz ileri sürülmediği veya mirasçılardan biri belirlenen süre içinde paylaşma davası açmadığı takdirde, istem konusu mal üzerindeki elbirliği mülkiyetinin paylı mülkiyete dönüştürülmesine karar verilir.

Mirasçılara gönderilecek davetiyede "Belirlenen süre içinde elbirliği mülkiyetinin devamını haklı kılacak bir itiraz ileri sürülmediği veya paylaşma davası açılmadığı takdirde istem konusu mal üzerindeki elbirliği mülkiyetinin paylı mülkiyete dönüştürülmesine karar verileceğinin" bildirilmesi zorunludur.

Bu tür davalarda mirasçılık belgesine atıf yapılmakla yetinilmemeli; elbirliği mülkiyetinin paylı mülkiyete çevrilmesi davalara ilişkin kurulacak hükümde tüm paydaşların paylarının ve paydasının gösterilmesi, paydaşlara verilen payların toplamı ile paydanın birbirine eşit olması gerekir.” Yargıtay 14. HD., E. 2017/3440, K. 1671, T. 10.03.2021, www.e-uyar.com.tr, (E.T.: 20.12.2021)

⁹⁰ İmre/Erman, s.436.

⁹¹ İmre/Erman, s. 437, Gökhan Antalya/İpek Sağlam, Miras Hukuku, Legal Yayıncılık, İstanbul 2015, s.404.

Miras ortaklığının tüzel kişiliği bulunmadığından mirasçılar tek başlarına dava ve icra takibi açamazlar. Dava ve icra takibi açmaları söz konusu olduğunda tüm mirasçıların davacı olmaları gerekmektedir⁹². Eğer tereke resmi yöneticisinin, vasiyeti yerine getirme görevlisi veya terekenin resmen idaresi söz konusuysa, miras ortaklığı adına bunlardan birine karşı dava açılabilir⁹³. Aynı şekilde miras ortaklığı aleyhine açılacak davalarda, tüm mirasçıların davalı olarak davaya dahil edilmeleri gerekmektedir.

Miras ortaklığının alacağının tahsili için tüm mirasçıların birlikte hareket etmeleri gerekmektedir. Tereke resmi yöneticisi, vasiyeti yerine getirme görevlisi de alacağı tek başlarına takip ve tahsil edebilirler⁹⁴. Terekeye borçlu olanlar da tek bir mirasçıya karşı ödeme yapmak ile borçlarından kurtulamazlar. Borçlunun ödemeye karşılık aldığı makbuza tüm mirasçıların imzalarının bulunması gerekmektedir. Aksi takdirde aynı borcu diğer mirasçılara ödeme ile karşı karşıya kalabilir. Borçlu, tek mirasçıya yaptığı ödemeden sonra diğer mirasçılara tekrar ödeme yapmak durumunda kalırsa, ilk mirasçıya yaptığı ödemeyi sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre ilk mirasçıdan talep edebilir⁹⁵.

2.4.4. Borçlardan sorumluluk

Mirasbırakanın ölümü ile tereke bir kül halinde mirasçılara intikal eder. Bunun bir sonucu olarak mirasçılar terekenin borçlarından da sorumlu olurlar⁹⁶. Eğer mirasçılara karşı

⁹² İmre/Erman, s.441; İnan/Ertas/Albaş, s.532; Öztan, s.467.

⁹³ İmre/Erman, s.441-442.

⁹⁴ İmre/Erman, s.442.

⁹⁵ İmre/Erman, s.443.

⁹⁶ “ 29. Miras, ölen kişinin geride kalan malvarlığıdır. Teknik karşılığı “Tereke”dir. “Miras hakkı” (dar anlamda), belli bir süreye bağlanan hakları içine alır. “Miras” terekenin mirasçılara geçişini anlatmak için kullanılır (Öztan, B.: Medeni Hukukun Temel Kavramları, 23. Bası, ..., 2006, s.545).

30. Mirasın kazanılması (intikali) müessesesi, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun (TMK) 599. maddesinde düzenlenmiştir. Bu hükmü göre; “Mirasçılar, mirasbırakanın ölümü ile mirası bir bütün olarak, kanun gereğince kazanırlar.

Kanunda öngörülen ayrık durumlar saklı kalmak üzere mirasçılar, mirasbırakanın aynı haklarını, alacaklarını, diğer malvarlığı haklarını, taşınır ve taşınmazlar üzerindeki zilyetliklerini doğrudan doğruya kazanırlar ve mirasbırakanın borçlarından kişisel olarak sorumlu olurlar.

Atanmış mirasçılar da mirası, mirasbırakanın ölümü ile kazanırlar. Yasal mirasçılar, atanmış mirasçılara düşen mirası onlara zilyetlik hükümleri uyarınca teslim etmekle yükümlüdürler”.

31. Türk Medeni Kanunu’nun 599. maddesinin bu hükmü ile miras hukukunda, mirasın kazanılması (intikali) ile ilgili iki önemli ilkeye vurgu yapılmıştır. Bunlardan ilki, “kendiliğinden (otomatik) iktisap ilkesi”; diğeri ise “külli halefiyet ilkesi”dir.

32. Külli halefiyet; bir kimseye ait malvarlığının parçalanmaksızın, tümüyle, alacak ve borçlarıyla birlikte ve tek bir hukuki işlemle başka bir kimseye geçmesidir. Böylece bu malvarlığına ait alacaklar, borçlar, taşınır ve taşınmaz tüm mallar tek hukuki işlemle devralana geçmiş olur.

33. Başka bir anlatımla bir kimsenin ölümü ile terekesi onun mirasçılarına geçer. Mirasın intikalinde, miras bırakanın bütün haklarının ve borçlarının mirasçıya geçmesi söz konusudur. Terekedeki haklar ve borçlar bir

açılacak dava bir borç ilişkisinden kaynaklanıyorsa, elbirliği halinde hak sahipliğinin tek istinası olarak burada tek mirasçıya karşı dava açılabilir. TMK'nın 641/1. maddesinde mirasçıların borçlardan müteselsil olarak sorumlu oldukları düzenlenmiştir⁹⁷. Alacaklı tek bir mirasçıya karşı alacağın tamamını dava edebilir⁹⁸. Burada sadece mirasbırakanın

bütün (kül) olarak intikal eder. Böyle bir intikale külli halefiyet; böyle bir intikalle mirasçı olana da külli halef denir (Öztañ, s.547).

34. Ölen her kimsenin mutlaka bir külli halefi vardır. Miras bırakanın külli halefleri, onun kanunî veya atanmış mirasçılardır. Bu külli halef mirasçılar, yani miras bırakanın kanunî veya atanmış mirasçıları, gerçek kişi olabileceği gibi tüzel kişi de olabilir (Karataş Ulusu, E.: Türk Miras Hukukunda Mirasın Kazanılmasında Halefiyet Türleri ve Türk Milletlerarası Özel Hukukundaki Yansımaları, İÜHFC M, LXXIII, 2015, S.2, s.362).

35. Mirasçıların miras bırakanın borçlarından ötürü sorumluluklarının kapsamının ne olacağı meselesinin yanı sıra, bu sorumluluğun konusu da önemlidir. Şöyle ki; miras bırakanın hangi borçlarından ötürü mirasçıların sorumlu tutulacağına da belirlenmesi gerekir. Bu itibarla, öncelikle belirtmek isteriz ki, mirasçıya ve mirasçılara, sadece miras bırakanın akdi borçları değil, akit dışı borç ilişkileri sebebiyle doğan borçları ve hatta bunlar yanında vergi borçları da intikal eder. Kısacası külli halef mirasçılar, miras bırakanın kişisel edim borçları haricindeki tüm borçlarından sorumludurlar. Bu kişisel edim borçlarına örnek vermek gerekirse; işçinin hizmet akdinden doğan edim borcu (TBK 441), yüklenicinin kişisel özellikleri nazara alınarak yapılmış eser sözleşmesinden doğan yüklenicinin edim borcu (TBK 486), vekil veya müvekkilin vekâlet akdi nedeniyle doğan edim borçları (TBK 513) örnek gösterilebilir (Karataş Ulusu, s. 364).” Yargıtay, HGK., E. 2018/10-825, K. 2021/964, T. 7.7.2021, www.kazanci.com.tr, (E. T.: 17.11.2021)

⁹⁷ “...4721 sayılı Türk Medeni Kanununun mirasçıların sorumluluğunu düzenleyen 641. maddesi uyarınca mirasçılar murisin (terake) borçlarından dolayı üçüncü kişilere karşı müteselsilen sorumludurlar. Müteselsil sorumluluk, somut uyumsuzlukta olduğu gibi bir kanun hükmü veya irade beyanı dolayısıyla zararın tamamının ya da bir kısmının, sorumluların tamamından ya da bir kısmından talep edilebildiği, borçlulardan birinin ifası veya ifa yerini tutan fiiliyle diğerlerinin bu oranda alacaklıya karşı borçtan kurtuldukları bir birlikte borçluluk halidir. Borçlar Kanunu'nun 142/II. maddesine göre, alacak tamamen karşılanıncaya kadar müteselsil sorumluluk devam etmektedir. Anılan madde ile, borçlular arasında menfaat birliğinin bulunduğu ya da öyle kabul olunduğu bu gibi durumlarda, alacaklılara, borcun edasını temin anlamında güvence sağlanmak istenmiştir. Yukarıda belirtilen olgular dikkate alındığında; terekenin bölünmesi sonucunu da doğuracak şekilde, müteselsil sorumlu olunan miktardan, belirtilen gerekçeler ile indirim gidilerek hüküm kurulmuş olması isabetsizdir.” Yargıtay, HGK., E.2007/4-447, K. 2007/457, T. 04.07.2007, www.karararama.yargitay.gov.tr (E.T.:25.11.2021); “...davacının murisi, davalı idarenin su abonesidir. Abonelik iptal edilmedikçe abonelik üzerinden tüketilen normal veya kaçak su bedelinden davalıya karşı muris, aynı zamanda miras reddedilmediğine göre Türk Medenî Kanununun zikredilen hükümleri gereğince davacı davalıya karşı (mirasçı sıfatıyla) diğer mirasçılarla birlikte müteselsilen sorumludur.” Yargıtay, 3. HD., E. 2014/13156, K. 2015/5871, T. 8.4.2015, www.kazanci.com.tr, (E.T.: 25.11.2021)

⁹⁸ **İmre/Erman**, s. 455; **İnan/Ertas/Albaş**, s.533; **Öztañ**, s. 467; **Antalya/Sağlam** s.405; “...4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 599. maddesi uyarınca; ” Mirasçılar, mirasbırakanın ölümü ile mirası bir bütün olarak, kanun gereğince kazanırlar. Kanunda öngörülen ayırık durumlar saklı kalmak üzere mirasçılar, mirasbırakanın aynı haklarını, alacaklarını, diğer mal varlığı haklarını, taşınır ve taşınmazlar üzerindeki zilyetliklerini doğrudan doğruya kazanırlar ve mirasbırakanın borçlarından kişisel olarak sorumlu olurlar. ”

terekesinde bulunan borçlar söz konusu olmayıp, terekenin mirasçılara intikali sırasında doğan borçlar da bu kapsamdadır.⁹⁹.

Külli halefiyetin bir yansıması olarak mirasçılar, terekenin borçlarından kişisel malvarlıkları ile borçludurlar¹⁰⁰. Bu husus TMK'nın 599/2. maddesinde düzenlenmiştir.

Mirasçılar, tereke borçlarından kişisel malvarlıkları ile sınırsız sorumlu olsalar dahi bu sorumluluk sonsuz değildir. Miras ortaklığının paylaşma ile sona ermesinden itibaren veya yerine getirilecek borçlarda borcun muaccel geldiği tarihten itibaren beş yıl geçmekle borçlardan sorumluluk sona erer¹⁰¹.

Mirasçıların tereke borçlarından sorumlu olmadıkları hallerde bulunmaktadır. İlki TMK'nın 631/2. maddesinde düzenlenmiştir. Devletin mirasçı olması halinde; terekenin

Aynı Yasanın 610. maddesinde ise ; " Yasal süre içinde mirası reddetmeyen mirasçı, mirası kayıtsız şartsız kazanmış olur." hükmü getirilmiştir. TMK'nın "mirasçılarının sorumluluğunu" düzenleyen 641. maddesine göre; mirasçılar, tereke borçlarından müteselsilen sorumludurlar. Bununla birlikte tereke borcundan sorumluluk; dış ilişkide (üçüncü kişilere karşı) müteselsil, iç ilişkide (mirasçılar arasında) miras payı oranındadır. Müteselsil sorumluluk; bir kanun hükmü veya irade beyanı dolayısıyla borcun tamamının ya da bir kısmının, sorumluların tamamından ya da bir kısmından talep edilebildiği, borçlulardan birinin ifası veya ifa yerini tutan fiiliyle diğerlerinin bu oranda alacaklıya karşı borçtan kurtuldukları bir birlikte borçluluk halidir. Türk Borçlar Kanununun 163. maddesinin 2. fıkrasına göre; borçluların sorumluluğu, borcun tamamı ödeninceye kadar devam eder. Somut olayda; taraflar ile davalının murisi ... arasında düzenlenen 17/04/2010 tarihli harici taşınmaz satış sözleşmesi uyarınca, vasiyete konu taşınmazın 178 metrekaresinin 30.000.000 eski TL karşılığında davacıya ait olacağının kararlaştırıldığı, taşınmaz bedelinin davacı tarafından davalının murisine ödendiği sabittir. Davacı, harici taşınmaz satış sözleşmesine istinaden terditli olarak açmış olduğu davada , öncelikle tapu iptal ve tescilini, kabul edilmediği takdirde ise taşınmaz rayiç değerinin davalı mirasçıdan tahsilini istemiş olup; alacağın tereke borcu olduğu anlaşılmıştır. Hal böyle olunca, mahkemece; yukarıda açıklanan maddi ve hukuki olgular çerçevesinde, mirası reddetmeyen davalı mirasçının, davaya konu tereke borcundan davacıya karşı müteselsilen sorumlu olduğu dikkate alınarak, taşınmaz rayiç değeri olarak belirlenen 12.180,00 TL nin tamamının davalıdan tahsiline karar verilmesi gerekirken; yanılıklı değerlendirme ile veraset ilamına göre davalı payı oranında belirlenen bedelin davalıdan tahsiline yönelik yazılı şekilde hüküm tesisi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir." Yargıtay, 3. HD., E. 2019/2609, K. 2019/9800, T. 9.12.2019, www.kazanci.com.tr, (E.T.:25.11.2021)

⁹⁹ İnan/Ertas/Albaş, s.537; Serozan/ Engin, s. 633; Antalya/Sağlam, s. 57; Cem Baygın, Türk Miras Hukukunda Alacaklıların Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2005, s. 26.

¹⁰⁰ Kocayusufpaşaoğlu, s. 45.

¹⁰¹ Antalya/Sağlam, s.55; "Davacı, davalının murisinin alacaklısıdır. Kanun koyucu murisin alacaklılarına mirasçılarının mirası ret hakkından mahrum olduklarının tespiti davası açma imkanı tanımıştır. Ödemeden aciz bir murisin mirasını reddeden mirasçılar, onun alacaklılarına karşı ölümünden önceki beş yıl içinde ondan almış oldukları ve mirasın paylaşılmasında geri vermekle yükümlü olacakları değer ölçüsünde sorumlu olurlar (TMK m. 618 f.I)." Yargıtay 14. HD., E. 2015/3847, K.2015/11277, T. 07.12.2015, www.e-uyar.com.tr, (E.T.: 20.12.2021)

deftere yazılan borçlarından miras dolayısıyla elde ettiği aktif değer ölçüsünde sorumludur¹⁰².

İkinci durum ise terekenin resmen tasfiye edildiği hallerdir. Tereke resmen tasfiye edildiğinde, terekenin aktif ve pasifleri deftere yazılır. Terekenin borçları, terekede yer alan aktif değerlerden ödenir. Eğer tereke aktif borçları ödemeye yeterli gelmezse, mirasçılar borçlardan sorumlu olmazlar. Diğer durumda terekenin borçları ödendikten sonra, geriye hala aktif bir değer kalırsa, bakiye aktif değerler mirasçılara paylaştırılır.

Üçüncü durum ise mirasçılarının mirası reddetme halidir. Mirasçılar kanunda belirlenen süre içerisinde mirası reddederlerse, terekede yer alan hiçbir haktan yararlanamadıkları gibi, tereke borçlarından da sorumlu olmazlar¹⁰³.

2.4.5. Ölüm anına göre değerlendirme

Miras hükümleri, ölümün gerçekleşmesi ile uygulanır. Mirasın geçişi ölüm olayının gerçekleşmesine bağlıdır. TMK'nın 575. maddesinde mirasın, mirasbırakanın ölümü ile açılacağı düzenlenmiştir¹⁰⁴. Mirasçı ve vasiyet alacaklısı olma, birden fazla mirasçı olması halinde elbirliği şeklinde hak sahipliği, terekeye dahil değerlerin ve tasarruf oranının tespiti

¹⁰² “Mirası kayıtsız şartsız kabul eden mirasçı, terekenin borçlarından mutlak olarak ve kendi malvarlığı ile de sorumlu ise de, hazine terekenin borcundan ancak kendisine intikal eden mallar nisbetinde sorumlu olur (MK. 571). Hükümün amacı kanunen terekeyi kabule zorunlu olan Hazinesinin malvarlığının sebebsiz ve gereksiz yere azalmasını önlemektir. Bu kural, Medenî Kanunun 534. maddesi uyarınca Hazineye intikal eden terekeye karşı sonradan ortaya çıkan mirasçılar tarafından istihkak davası açılması halinde de uygulanır. Bu sebeple davalı Hazineden, sadece kendisine intikal eden paranın geri alınması ile yetinilmesi gerekirken, ayrıca faize de hükmedilmesi usul ve kanuna aykırıdır.”; Yargıtay 2. HD., E.1987/1831, K.1987/2927, T. 02.04.1987, www.e-uyar.com.tr, (E.T.: 20.12.2021)

¹⁰³ İnan/Ertaş/Albaş, s.78.

¹⁰⁴ “...Davacı, davalıların murisinin alacaklısıdır. Kanun koyucu murisin alacaklılarına mirasçılarının mirası ret hakkından mahrum olduklarının tespiti davası açma imkanı tanımıştır. Ödemeden aciz bir murisin mirasını reddeden mirasçılar, onun alacaklarına karşı ölümünden önceki beş yıl içinde ondan almış oldukları ve mirasın paylaşılmasında geri vermekle yükümlü olacakları değer ölçüsünde sorumlu olurlar (TMK m. 618 f.I). Murisin alacaklılarının korunması belirtilen koşulların gerçekleşmesine bağlıdır. Bunun için; miras açılmış olmalı, ödemeden aciz bir muris bulunmalı, miras süresinde reddedilmelidir. Reddeden mirasçıya kazandırma yapılmış olmalıdır. Mirasın kayıtsız şartsız reddi kararının iptali davalı tüm mirasçılara yöneltilmelidir. Bu konuda açılacak dava herhangi bir süreye tabi değildir. Mirasbırakanın ödemeden aczi açıkça belli olabileceği gibi resmen tespit edilmiş olabilir. Borç, mirasbırakana ait olmalıdır. Miras bırakanın ödemeden aczi her türlü delille ispatlanabilir. İspat yükü davacıdadır. Miras, mirasbırakanın ölümüyle açılır. Mirasbırakanın sağlığında yapmış olduğu mirasla ilgili kazandırmalar ve paylaştırmalar, terekenin ölüm anındaki durumuna göre değerlendirilir (TMK m 575).” Yargıtay, 14. HD., E. 2020/3407, K. 2021/613, T. 4.2.2021, www. kazanci.com.tr, (E.T.: 17.11.2021)

gibi kavramlar ölüm ile ortaya çıkar. Ölüm ile ortaya çıkan bu hukuki durumlarının tespiti açısından ölüm anının tespiti büyük önem arz etmektedir.

Ölüm anının tespiti ile ilgili TMK’da bir düzenleme bulunmamaktadır. Ölüm anının tespiti tıp biliminin görev alanında kalmaktadır. Buna göre 2238 sayılı Organ ve Doku Alınması, Saklanması, Aşılması ve Nakli Hakkında Kanunun 11. maddesinde yer alan düzenlemeye göre *“Bu Kanunun uygulanması ile ilgili olarak tıbbi ölümün gerçekleştiğine, biri nörolog veya nöroşirürjiyen, biri de anesteziyoloji ve reanimasyon veya yoğun bakım uzmanından oluşan iki hekim tarafından kanıta dayalı tıp kurallarına uygun olarak oy birliği ile karar verilir.”* hükmü gereğince ölüm anının tespitinin kimler tarafından nasıl tespit edileceği belirlenmiştir.

Doğum ve ölümün nüfus kaydı ile ispat edileceği, nüfus kaydı olmaması veya kaydın doğru olmadığı anlaşılırsa gerçek durumunun her türlü delil ile ispat olunacağı TMK’nın 30. maddesinde düzenlenmiştir.

Mirasın ölüm ile intikalinin tek istisnası gaipliktir¹⁰⁵. Bir kimsenin ölümüne kesin gözle bakılan bir olayda kaybolması ve cesedinin bulunamaması halinde kişi gerçekten ölmüş sayılır. Ancak kişinin gaip sayılması için mahkemece bir karar verilmiş olması gerekir. Mahkemece hakkında gaip kararı verilen kişi ölmüş gibi kabul edilir ve mirası mirasçılara geçer. Gaiplik ölüm halinden biraz farklıdır. Bu nedenle kanunda gaiplik kararı verilen kişinin mirasının geçişini bazı şartlara bağlamıştır. Çünkü gaibin hayatta olma ihtimali mevcuttur. Kanun gaibin haklarının korunması için birtakım tedbirler almıştır. Bu tedbirler TMK’nın 584 vd. maddelerinde düzenlenmiştir.

Gaiplik kararı alınması ile gaibin mirası sanki ölmüş gibi açılır. Ancak mirasın açılma tarihi, gaiplik kararının alındığı tarih değil, ölüm tehlikesinin meydana geldiği tarih ya da son haber alma tarihidir¹⁰⁶. Gaiplik kararı geçmişe etkili olarak hüküm doğurmaya başlar.

Gaibin terekisi, mirasçılara teslim edilmeden önce mirasçılardan güvence göstermesi gerekmektedir. Mirasçılardan güvence göstermesinin sınırı belirlenmiş olup, gaibin ölüm tehlikesi içinde kaybolma hâlinde beş yıl, uzun süredir haber alınamama halinde ise on beş

¹⁰⁵ İmre/Erman, s.10

¹⁰⁶ Kocayusufpaşaoğlu, s. 560.

yıldır¹⁰⁷. Ancak bu süreler içerisinde gaibin yüz yaşına gelmesi söz konusuysa gaibin yüz yaşına gelmesi ile güvence gösterme süresi sona erer. Gaip, kanunda belirlenen bu sürelerin dolmasından sonra ortaya çıkarsa, gaip artık bu güvenceden faydalanamaz. Gaip bu sürelerden sonra ortaya çıkmış ise, güvenceden faydalanamasa bile, mirasçılardan kendisine ait terekeyi geri alabilir¹⁰⁸.

Gaibin belirtilen süreler içerisinde ortaya çıkması durumunda, terekeyi teslim almış olanlar TMK'nın 585. maddesinde düzenlenen hükümlere göre tereke, zilyetlik hükümlerince geri verilir¹⁰⁹. Gaip dışında, üstün hak sahibi olduğunu iddia edenler de bu iddialarını ispatladıklarında, terekenin teslimini isteyebilirler.

Mirasçılardan güvence göstermesi gereken süreler içerisinde gaibin ölüm haberi gelirse, mirasçılar artık sürelerle uymak zorunda kalmadan güvence gösterme sorumluluğundan kurtulurlar.

2.5. Terekenin Korunması Önlemleri

Terekenin korunması, terekede bulunan malvarlıklarının, alacakların ve borçların eksiksiz ve sağlıklı bir biçimde mirasçılara geçmesini sağlamaktadır¹¹⁰. Bu husus TMK'nın

¹⁰⁷ "TMK'nın 585.maddesi; "Gaip ortaya çıkarsa veya üstün hak sahibi olduklarını ileri sürenler bu sıfatlarını ispat ederlerse, tereke mallarını teslim almış olanlar, aldıkları malları zilyetlik kuralları uyarınca geri vermekle yükümlüdürler. İyiniyetli olanların üstün hak sahiplerine geri verme yükümlülükleri, miras sebebiyle istihkak davasına ilişkin zamanaşımı süresine tâbidir." 639.maddesi ise; "Miras sebebiyle istihkak davası, davacının kendisinin mirasçı olduğunu ve iyiniyetli davalının terekeyi veya tereke malını elinde bulundurduğunu öğrendiği tarihten başlayarak bir yıl ve herhâlde mirasbırakanın ölümünün veya vasiyetnamenin açılmasının üzerinden on yıl geçmekle zamanaşımına uğrar. İyiniyetli olmayanlara karşı zamanaşımı süresi yirmi yıldır." şeklindedir. Bu doğrultuda; davacıların 21.04.2008 tarihinde alınan mirasçılık belgesi ile ... 'in mirasçısı olduklarını belgeledikleri, dava konusu taşınmazlardaki Hazine adına tescil edilen murislerine ait payların iptali ve kendi adlarına tesciline ilişkin açtıkları kabul ile sonuçlanan davanın 17.03.2011 tarihinde kesinleştiği, 10.08.2012 tarihinde bu taşınmazlardan elde edilen gelirlerin geri ödenmesi için davalı idareye müracaat edildiği, eldeki davanın da 10.10.2013 tarihinde açıldığı göz önüne alındığında –Hazinenin kötü niyetli olduğu düşünülemeyeceğinden- az evvel kanun maddelerinde belirtilen 1 yıllık zamanaşımı süresinin dolduğu, davalının da zamanaşımı def'inde bulunduğu anlaşılmakla, Mahkemece zamanaşımı nedeniyle tüm talep yönünden ret kararı verilmesi gerekirken, yanlışlıklarla değerlendirilmeyle yazılı şekilde hüküm kurulması bozmayı gerektirmiştir." Yargıtay 8. HD., E. 2020/1849, K. 2021/5424, T. 23.06.2021, www.e-uyar.com.tr, (E.T.: 20.12.2021)

¹⁰⁸ **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 561; **Ayiter/Kılıçoğlu**, s.206, **Sezer Çabri**, Miras Hukuku Şerhi, Onikilevha Yayınları, İstanbul 2020, s. 164.

¹⁰⁹ **Çabri**, s.164.

¹¹⁰ "...Mirasbırakanın yerleşim yeri sulh hâkimi, istem üzerine veya re'sen tereke mallarının korunması ve hak sahiplerine geçmesini sağlamak üzere gerekli olan bütün önlemleri alır (TMK. md. 589/1). Mahkemece bu madde de belirtildiği şekilde işlem yapıp hüküm tesisi gerekirken bu yön nazara alınmadan "davanın açılmamış sayılmasına" şeklinde karar verilmesi isabetsiz olmuş ve bozmayı gerektirmiştir." Yargıtay, 2. HD., E. 2013/14302, K. 2013/20681, T. 12.09.2013, www.karararama.yargitay.gov.tr, (E.T.: 25.11.2021)

589. maddesinin 1. fıkrasında “...tereke mallarının korunması ve hak sahiplerine geçmesine sağlamak...” denilmek suretiyle açıklamıştır¹¹¹. Madde hükmünden de anlaşılacağı üzere iki amaç açıkça ifade edilmiştir. Birincisi hak sahiplerinin tespiti, ikincisi ise, tereke mallarının bir zarara uğramadan hak sahiplerine geçirilmesidir¹¹².

Kanunda yer alan bu amaçların yerine getirilmesi için ilk önce yapılacak işlem terekenin hak sahiplerine geçişini engelleyen tehlikelerin bertaraf edilmesidir¹¹³. Bu çerçevede, mirasbırakanın ölümü anında var olan terekenin kaybolması, çalınması veya kaçırılmasının önüne geçilmesi için gereken tüm tedbirlerin alınmasını gerekmektedir¹¹⁴.

¹¹¹ “Dava, Türk Medeni Kanununun 589. ve devamı maddelerinde yer olan “koruma önlemi” olarak ölüm tarihi itibarıyla terekeyi oluşturan unsurları belirlemek, böylece olası ihtilaflarda başvuru kaynağı oluşturmak, bu sayede terekenin içeriği ile ilgili ölüm anındaki durumu öğrenme imkanını elde etmeye yönelik olarak terekede bulunan mal ve hakların tespitine ilişkindir. Koruma önlemi olarak terekenin tespiti işlemi, kural olarak bir süreye bağlı olmayıp, bu önlemin alınması olanaksız veya yararsız hale gelmedikçe, tereke paylaşılmadığı sürece istenebilir. Çünkü, koruma önlemi olarak terekenin tespiti işleminin maddi hukuk bakımından haklara ve borçlara bir etkisi bulunmamaktadır. Tereke tespiti davaları delil tespiti niteliğinde olup, istihkak davası niteliğinde değildir. Bu nedenle mahkemece yapılması gereken iş, terekeye ait olduğu bildirilen mal varlığı unsurlarını tespit edip deftere geçirmek, bunlardan muhafazası mümkün olmayanlar varsa satıp paraya çevrilmesini sağlamak ve menkuller için de para, döviz vb. varsa bunları tereke malvarlığı olarak bankaya yatırmak; altın vb. ziynet eşyaları varsa bunları tereke mahkemesi kasasına alıp kaydetmek; diğer eşyaları ise ilgisine veya üçüncü bir kişiye yediemin sıfatıyla teslim etmek ve böylece tespit edilen eşyaları kararda göstermekten ibarettir. Bu itibarla mahkemece, resmi kurumlardan murisin taşınır ve taşınmaz tüm malvarlığına ilişkin bilgi istenerek, tereke mallarını zilyetliğinde bulunduran veya murise borcu olan mirasçılarının murisin mali durumu ile ilgili bilgi vermekle yükümlü oldukları hatırlatılarak, bu hususta mirasçılardan bilgi alınmak suretiyle “Türk Medeni Kanununun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzüğü” 33. maddesi gereğince; ölüm anı itibarıyla terekedeki (taşınır veya taşınmaz) mal ve hakların tespit edilip hükümde gösterilmesi gerekir.” Yargıtay, 14. HD., E. 2016/16041, K. 2020/7256, T. 12.11.2020, www.kazanci.com.tr, (E.T.: 22.11.2021)

¹¹² Zekeriya Kurşat, Terekenin Korunması Önlemleri, Filiz Kitapevi, İstanbul 2010, s. 30.

¹¹³ İmre/Erman, s.322; Kurşat, s. 31; Çabri, s. 206; Serozan/Engin, s. 479; Öztan, s. 363; Kılıçoğlu, s. 271.

¹¹⁴ “Mirasçılardan veya ilgililerden biri, ölüm tarihinden başlayarak bir ay içinde istemde bulunursa sulh hakimi terekenin defterinin tutulmasına karar verir. Defter tutma işlemi gecikmeksizin tamamlanır. (TMK m.590) Mirasbırakanın yerleşim yeri sulh hakimi istem üzerine veya re’sen tereke malların korunması ve hak sahiplerine geçmesini sağlamak üzere gerekli olan bütün önlemleri alır. Bu önlemler özellikle kanun da belirtilen hallerde tereke de bulunan mal ve hakların yazımına, terekenin mühürlenmesine, terekenin resmen yönetilmesine ve vasiyetnamelerin açılmasına ilişkindir. Mirasbırakan yerleşim yerinden başka bir yerde ölmüş ise, o yerin sulh hakimi bu ölümü yerleşim yeri sulh hakimine gecikmeksizin bildirir ve mirasbırakanın ölüm yerinde bulunan malların korunması için gerekli önlemleri alarak bununla ilgili dosyayı ve varsa vasiyetnameyi yerleşim yeri sulh hakimine gönderir. (TMK m.589)

Tüm bu önlemler terekenin korunması ve tespiti kapsamındadır. Terekenin korunmasına ilişkin önlemler hukuki niteliği bakımından mirasın kazanılması yahut mirasçılık sıfatı bakımından maddi bir etkiye sahip olmadığından bu süre aşılsa bile paylaşmaya kadar her zaman istenebilir. Türk Medeni Kanununun 590. maddesinde yer alan bir aylık süre hak düşürücü süre olmayıp düzenleyici niteliktedir. Davacının muristen kredi borcu nedeniyle alacaklı olduğundan terekenin tespiti ve korunması için defterinin tutulmasını istemesinde hukuki yararı vardır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle mahkemece Türk Medeni Kanunun 589. maddesi çerçevesinde gerekli önlemleri alması, terekenin tespiti ve defterinin tutulmasına (TMK m590) karar vermek gerekirken, yazılı gerekçeyle davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiş, bu sebeple hükmün bozulmasına karar verilmiştir.” Yargıtay 14.HD., E. 2016/2995, K. 2016/9646, T. 21.11.2016, www.e-uyar.com.tr, (E.T.: 20.12.2021)

Yine, terekenin hak sahiplerine geçirilmesi için, mirasçılarının tespiti de önem arz etmektedir. Belirttiğimiz üzere mirasçılarının tespiti, hak sahiplerinin menfaatini koruyan bir kurumdur¹¹⁵.

Özellikle terekede bulunan malvarlığın, alacak ve borçların tespiti, deftere yazılması, kaydedilmesi, mühürlenmesi, yönetilmesine ilişkin önlemler terekenin hak sahiplerinden kaçırılmasını önleyen tedbirlerdir¹¹⁶. Terekenin hak sahiplerine geçmesi için yapılacak işlemler ise; mirasçılarının tespiti, vasiyetnamenin açılmasıdır¹¹⁷.

Terekenin koruma önlemlerini, mirasçılar, atanmış mirasçılar, vasiyet alacaklıları, sulh hâkimi ve kanunda belirtildiği üzere “*ilgililer*”¹¹⁸ talep edebilirler. Yargıtay bir kararında, mirasbırakanın alacaklılarının da terekenin korunması için önlem alınmasını talep edebileceklerini belirtmiştir¹¹⁹.

2.5.1. Terekenin korunmasının genel esasları

Terekenin korunması, mirasın bölüştürülmesi veya paylaştırılması anlamına gelmemektedir. Mirasın hak sahiplerine geçişine kadar terekenin korunması anlamına gelmektedir. Terekenin bölüştürülmesi için mirasçılarının sözleşmesi veya mahkeme kararına ihtiyaç vardır. Mirasın tasfiyesi ise TMK’nın 632. maddesinde düzenlenmiş olup, bu hükmün uygulanması ile ortaya çıkar.

¹¹⁵ **Kurşat**, s. 31.

¹¹⁶ **Çabri**, s. 206-207; “...Türk Medeni Kanunu’nun 589. maddesi, mirasbırakanın yerleşim yeri Sulh Hakiminin istemi üzerine veya kendiliğinden tereke mallarının korunması ve hak sahiplerine geçmesini sağlamak üzere gerekli olan bütün önlemleri alacağını, gerekli giderlerin ileride terekeden alınmak üzere başvuran kişiden, önlem alınmasına hakim kendiliğinden karar verildiği hallerde ise devlet tarafından karşılanacağını, mirasbırakanın yerleşim yerinden başka bir yerde ölmesi halinde de o yerin Sulh Hakiminin, ölümü yerleşim yeri Sulh Hakimine gecikmeksizin bildirip, miras bırakanın ölüm yerinde bulunan mallarının korunması için gerekli tedbirleri almak zorunda olduğunu hükme bağlamıştır. Bu tedbirlerin terekede bulunan mal ve hakların yazımı, mühürlenmesi, resmen yönetilmesi, vasiyetnamenin açılması gibi işlemler olduğu da madde de açıklanmıştır (TMK.md.589/2). Terekenin tedbiren tespiti talebi bir süreye tabi olmadan her zaman istenebilir.” Yargıtay, 2. HD., E. 2009/18886, K. 2010/21144, T. 15.12.2010, www.kazanci.com.tr, (E.T.: 25.11.2021)

¹¹⁷ **Çabri**, s. 207.

¹¹⁸ TMK’nın 596. maddesinde mirasçılarının yanında ilgililer kavramına yer verilmiştir. Türk Medeni Kanunu’nda ilgililer bilinçli olarak geniş tutulmuştur. Terekenin korunmasında menfaati olan herkes ilgili kavramına dahil olabilecektir. Lehine vasiyet yapılanlar ilgililerin açık bir örneğidir. Vasiyet yerine getirilene kadar mirasçılarının vasiyet edilen malvarlığını eksiltme eylemlerinin önüne geçilmesini sağlamak amacıyla terekenin tespitini, mühürlenmesini, yönetilmesini dahi talep edebilirler.

¹¹⁹ **İmre/Erman**, s. 323 (Yargıtay 2. HD., E. 1946/6520, K. 1946/453, T. 29.01.1946)

Tereke, öncelikle mirasçılar, mirasbırakan tarafından atanmış mirasçı, ya da tereke resmi yöneticisi tarafından yönetilir. Eğer terekenin yönetilmesinde bir zorluk ortaya çıkarsa, ya da ihtiyaç hasıl olursa terekenin korunması önlemleri devreye girecektir. Bu hali ile terekenin korunması tali bir kurumdur¹²⁰.

Terekenin korunması için alınacak önlemler hâkim eliyle alınacak önlemlerdir. Terekenin korunması için mirasçıların, atanmış mirasçının, vasiyeti yerine getirme görevlisinin yaptığı işlemler değildir. Hâkim eli ile tereke resmi yöneticisinin yaptığı işlemlerdir. Dolayısıyla kamu düzenine ilişkin olup, emredici niteliktedir¹²¹. Mirasbırakan dilerse ölüme bağlı tasarruf ile vasiyeti yerine getirme görevlisi belirleyebilir. Ancak terekenin korunması için alınması gereken önlemlere başvurulmasını engellemez¹²². Aynı şekilde mirasçılar da tek başlarına koruma önlemlerinin alınmasını engelleyemez, alınmış önlemleri kaldıramazlar. Bu durumun, mirasçılar bakımından zorlayıcı etkilerinin bulunduğu söz edilebilir. Koşulların gerçekleşmesi halinde hâkim, terekenin korunması için gereken önlemleri alacaktır. Bu konuda takdir yetkisinden söz edilemeyecektir¹²³. Mirasçılar hâkimden koruma önlemi almasını talep edebilirler¹²⁴, ancak alınacak önlemleri belirleme yetkisi hakimdedir¹²⁵.

¹²⁰ Kurşat, s. 33.

¹²¹ Çabri, s. 207; Öztan, s.364; İnan/Ertaş/Albaş, s. 484.

¹²² Kurşat, s. 35; Çabri, s. 207; Öztan, s. 364; İnan/Ertaş/Albaş, s. 484.

¹²³ Özmen, s.154-155; Kurşat, s. 36.

¹²⁴ “Toplanan deliller, tüm dosya kapsamından; taraflar arasındaki uyuşmazlığın TMK.'nın 619. maddesi gereği terekenin resmi defterinin tutulması talebi olmayıp, terekenin korunması kapsamında; tespiti (TMK. m.589) ve defterinin tutulması (TMK. m.590) isteğine ilişkin olduğu anlaşılmaktadır. Türk Medeni Kanunu'nun 589. maddesi, mirasbırakanın yerleşim yeri Sulh Hakiminin istemi üzerine veya kendiliğinden tereke mallarının korunması ve hak sahiplerine geçmesini sağlamak üzere gerekli olan bütün önlemleri alacağını, gerekli giderlerin ileride terekeden alınmak üzere başvuran kişiden önlem alınmasına, hakim kendiliğinden karar verdiği hallerde ise devlet tarafından karşılanacağını, mirasbırakanın yerleşim yerinden başka bir yerde ölmesi halinde de o yerin sulh hakiminin, murisin ölümünü murisin yerleşim yeri sulh hakimine gecikmeksizin bildirip, miras bırakanın ölüm yerinde bulunan mallarının korunması için gerekli tedbirleri almak zorunda olduğunu hükme bağlamıştır. Bu tedbirlerin terekede bulunan mal ve hakların yazımı mühürlenmesi, resmen yönetilmesi, vasiyetnamenin açılması gibi işlemler olduğu da madde de açıklanmıştır. (TMK. m.589/2) Türk Medeni Kanunu'nun 590. maddesinde yer alan bir aylık süre, hak düşürücü süre olmayıp, düzenleyici niteliktedir. Terekenin korunmasına ilişkin önlemler, hukuki niteliği bakımından mirasın kazanılması yahut mirasçılık sıfatı bakımından maddi bir etkiye sahip olmadığından, bu süre aşılsa bile paylaşmaya kadar her zaman istenebilir.

Davacının talebi Türk Medeni Kanunu'nun 589. maddesi gereğince terekenin tedbir mahiyetindeki tespiti istemine ilişkindir. Açıklanan bu durum karşısında mahkemece anılan yasa hükmü gereğince gerekli önlemlerin alınması gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş, bu sebeple kararın bozulması gerekmiştir.” Yargıtay 14. HD., E.2572, K. 2015/3605, T. 02.04.2015, www.e-uyar.com.tr, (E.T.: 20.12.2021)

¹²⁵ Çabri, s. 207.

Koruma önlemi alan hâkimin hak sahiplerini belirleme yetkisi yoktur¹²⁶. Terekenin korunması için alınan önlemler kesin hüküm niteliğinde değildir. Maddi hukuka bir etkisi bulunmamaktadır. Şartların değişmesi halinde hâkim, aldığı önlemleri değiştirebilir, kaldırabilir veya yenilerini ekleyebilir.

Koruma önlemleri alınabilmesi TMK'nın 589/1 fıkrasında düzenlenmiştir. Sulh hukuk hakiminin talep üzerine veya kendiliğinden terekenin hak sahiplerine geçmesini sağlamak üzere gerekli önlemleri alacağını düzenlemiştir. Burada görüleceği üzere, sulh hâkimi, talep üzerine veya kendiliğinden harekete geçebilir. Hâkimin kendiliğinden harekete geçebilmesi için mirasbırakanın ölümünü öğrenmesi ve kanunda sayılan koşulların gerçekleşmesi gerekmektedir¹²⁷.

Koruma önlemleri kanunda tek tek sayılmamıştır. Bu durum, hâkime günümüz koşullarına göre önlem alabilmesi için sınırsız hareket edebilme alanı açmıştır.

Koruma önlemleri, terekenin belli bir bölümü veya menfaati olan mirasçının payına isabet eden kısım için değil tamamı için söz konusudur. Hâkim terekede yer alan tek bir mal varlığı için koruma önlemi alabilir¹²⁸. Bu durum terekedeki bir pay için alınmış önlem olarak kabul edilemez. Örneğin terekede yer alan ve yıkılma tehlikesi içerisinde olan taşınmaz hakkında tamir kararı vermek ile yetinebilir.

¹²⁶ **Kocayusufpaşaoğlu**, s.579; *"Koruma önlemi" olarak tutulan defter (terekenin yazımı), sonradan gündeme gelebilecek mirasın bölüştürülmesine yahut başka bir özel hukuk ilişkisine de esas olmaz. Bu bakımdan Türk Medeni Kanununun 590/3. maddesindeki bir aylık süre, mirasçılar veya diğer ilgililer bakımından "hak düşürücü" bir süre olmayıp, aynı maddenin son fıkrasında yer alan "defter tutma işlemi gecikmeksizin tamamlanır" hükmü de dikkate alındığında, hakime yönelik bir ay içinde kendisine yapılacak başvuruları kabul etme zorunluluğunu getiren bir düzenlemedir. Yasanın 590/3. maddesindeki bir aylık süre aşılmış olsa dahi, koruma önlemi olarak terekenin tespiti ve yazımı işlemi, olanaksız veya yararsız hale gelmedikçe, terekenin paylaştırılmasına kadar talep edilebilir.*

Somut olaya gelince yukarıda açıklanan ilkeler uyarınca mahkemece yapılması gereken iş vasiyete konu olan 11006 ada 3 parselde kayıtlı zemin kat 1 no'lu bağımsız bölümün, 2720 parselde kayıtlı zemin kat 1 no'lu bağımsız bölümün ve kooperatif hissesinin niteliklerini ve değerini belirlemek, 3. kişilerce devrinin önlenmesi için gerekli tedbirleri almaktır. Henüz kesinleşmediği halde vasiyete konu taşınmazların davacı vakfa vasiyet edildiğinin tespitine, kaydın kapatılmasına ve terekeden el çekilmesine karar verilmesi doğru görülmemiş, hükmün bu nedenle bozulması gerekmiştir." Yargıtay 14. HD., E. 2015/1800, K.2015/7430, T. 02.07.2015, www.e-uyar.com.tr, (E.T.: 20.12.2021)

¹²⁷ **Kurşat**, s.36.

¹²⁸ **Kurşat**, s. 38

2.5.2. Terekenin korunması önlemlerini istemeye yetkili olanlar

TMK'nın 589/1. maddesinde mirasbırakanın yerleşim yeri sulh hukuk hâkimi, talep üzere veya kendiliğinden tereke mallarının korunması ve hak sahiplerine geçmesi için gerekli tüm önlemleri alabileceği düzenlenmiştir¹²⁹. Kanun hükmünde talep üzerine de sulh hukuk hakiminin işlem yapacağı düzenlemiştir. Talebi kimlerin yapacağı açıkça belirtilmemiş olup, kanaatimce yerinde bir düzenlemedir.

Talep etmeye yetkili kişiler ilk öncelikle yasal ve atanmış mirasçılardır¹³⁰. TMK'nın 640/4. maddesinde mirasçıların üçüncü kişilere karşı terekenin korunmasını her zaman talep edebileceği düzenlenmiş olup, tek bir mirasçı da diğer mirasçılara karşı koruma talep edebilir¹³¹. Tek mirasçının talep ettiği korumadan diğer mirasçılar da yararlanır¹³².

Lehine vasiyet yapılanlar da lehlerine vasiyet edilen mal varlığının korunmasını sulh hukuk hakiminden talep edebilir¹³³. Sulh hukuk hâkimi vasiyet edilen mal varlığının vasiyet edilene geçişine kadar gerekli koruma önlemlerini alır. Kanunda bu önlemlerin neler olduğu sayılmamıştır. Mirasbırakanın banka hesabında bulunan parayı vasiyet etmesi halinde, paranın bloke edilmesi, paranın tereke hesabına aktarılacak vadeli hesapta değerlendirilmesi, vasiyet edilenin taşınmaz olması halinde ise tapu kaydına tedbir kararı konulması gibi örnekler sayabiliriz. Hâkim burada taleple bağlı değildir. Talep edilen koruma önlemini değiştirebilir ya da farklı bir koruma önlemi verebilir.

¹²⁹ TMK. 589/1. madde

¹³⁰ **İmre/Erman**, s. 322; **Öztaş**, s. 364; **Ayiter/Kılıçoğlu**, s. 210; **İnan/Ertas/Albaş**, 484; **Çabri**, s. 208; “...Davacı tereke mallarının bir kısmının mirasçı davalı tarafından kaçırıldığını, gizlendiğini belirterek terekenin tespiti ile gerekli tedbirlerin alınmasını talep etmiştir. Davacının bu talebinin Türk Medeni Kanunu'nun 589 ve müteakip maddeleri ile velayet, vesayet ve miras tüzüğü'nün ilgili maddeleri de göz önüne alınarak incelenmesi ve bu çerçevede gerekli tedbirlerin alınması gerekirken yazılı gerekçe ile isteğin reddi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirmiştir.”, Yargıtay, 2. HD., E. 2009/7956, K. 2009/11849, www.kazanci.com.tr, (E.T.:26.11.2021)

¹³¹ “Somut olayda davacı, B.A.T.'e velayeten açtığı davada diğer mirasçılar tarafından mirasın kaçırılması veya gizlenmesinin muhtemel olması nedeniyle terekenin tespitine ve tereke defterinin tutulmasına karar verilmesini talep etmiştir.

Mahkemece terekenin tespiti yapılmış kayıt kapatılıp dosyadan el çekilmiştir. Ancak mahkemenin tereke defterinin tutulması hususunda karar vermediği anlaşılmıştır. Davacının talebi TMK'nın 589. maddesi gereğince terekenin tedbir mahiyetindeki tespitine ilişkindir. Mahkemece TMK'nın 589. maddesi hükmü çerçevesinde terekenin tespiti ile koruma önlemlerinin alınması gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş, bu sebeple kararın bozulması gerekmektedir.” Yargıtay 14. HD., E. 2015/2243, K. 2015/6979, T. 22.06.2015, www.e-uyar.com.tr, (E.T.: 20.12.2021)

¹³² **Çabri**, s. 208; “Mirasçılardan her biri, terekedeki hakların korunmasını isteyebilir. Sağlanan korumadan mirasçıların hepsi yararlanır.” Yargıtay 23. HD., E. 2013/7596, K. 2014/1201, T. 19.02.2014, www.e-uyar.com.tr, (E.T.: 20.12.2021)

¹³³ TMK. 633/2. madde

Mirasçılar ile lehine vasiyet yapılanların dışında, mirasbırakan vasiyeti yerine getirme görevlisi atamış olabilir. Vasiyeti yerine getirme görevlisi, mirasbırakanın vasiyetindeki arzusunu gerçekleştirene kadar terekenin korunmasını talep edebilir.

Mirasçılardan başka, mirasbırakanın alacaklıları da terekenin korunmasına yönelik önlemlerin alınmasını talep edebilirler¹³⁴. Alacaklılar alacağını güvence altına alınması için terekenin mühürlenmesini alacak miktarıyla sınırlı olmak üzere talep edebilirler. Eğer mirasçılar alacaklılara güvence göstermişlerse, tereke mühürlenmiş olsa bile mühür kaldırılır. Bu husus TMK'nın 591/3. maddesinde düzenlenmiştir.

Sulh hukuk hâkimi, resen veya istem üzerine terekenin korunması için gerekli önlemleri almaya yetkilidir¹³⁵. Sulh hukuk hâkimi, bir talep olmasa dahi, terekenin tespiti, kaydedilmesi, mühürlenmesi, terekenin yönetilmesi gibi önlemleri almaya yetkilidir. Sulh hukuk hakiminin aldığı önlemlere mirasçıların karşı çıkması mümkün değildir. Koşulları mevcut ise mirasçılar ve ilgililer terekenin menfaatine olacak önlemlerin değiştirilmesini veya ek önlemler alınmasını talep edebilirler. Buradaki ortak gaye mirasçıların menfaatlerinin korunmasıdır.

Terekenin korunması önlemlerinin istenmesi belirli bir süreye tabi değildir. İlgililer¹³⁶ ihtiyaç hasıl olduğu her zaman terekenin korunması önlemlerinin alınmasını talep edebilirler¹³⁷. Daha önce reddedilmiş bir karar olsa bile tekrar başvuru yapıp yeni önlemler alınmasına engel değildir¹³⁸.

¹³⁴ İmre/Erman, s.322; Öztan, s. 364; Ayiter/Kılıçoğlu, s. 210; İnan/Ertaş/Albaş, s. 484; Işıl Ergül, Mirasbırakanın Alacaklarının Korunması, Prof. Dr. Mustafa Dural'a Armağan, İstanbul 2013, s.554; Çabri, s. 210-211.

¹³⁵ İnan/Ertaş/Albaş, s. 483-484; Serozan/Engin, s. 480; Kurşat, s. 36; Çabri, s. 211.

¹³⁶ "Davacı hazinenin terekenin tespitini istemede hukuki yararı mevcuttur." Yargıtay 2. HD., E. 2002/12663, K. 2002/13059, T. 25.11.2002, www.e-uyar.com.tr, (E.T.: 20.12.2021)

¹³⁷ "Türk Medeni Kanununun 590. maddesinde yer alan bir aylık süre, hak düşürücü süre olmayıp düzenleyici niteliktedir. Terekenin korunmasına ilişkin önlemler, hukuki niteliği bakımından mirasın kazanılması yahut mirasçılık sıfatı bakımından maddi bir etkiye sahip olmadığından bu süre aşılsa bile paylaşmaya kadar her zaman istenebilir. Davacının talebi, Türk Medeni Kanununun 589. maddesi gereğince terekenin tedbir mahiyetindeki tespit istemidir. Ancak mahkemeye mirasçıların terekesine yönelik tespit yapılmamış olup olumlu ya da olumsuz bir karar verilmemiştir. Bu sebeple kararın bozulması gerekmektedir." Yargıtay 14. HD., E. 2015/2382, K. 2015/11310, T. 07.12.2015, www.e-uyar.com.tr, (E.T.: 20.12.2021)

¹³⁸ Çabri, s. 212.

2.5.3. Görevli ve yetkili mahkeme

Terekenin korunması önlemlerini almaya yetkili ve görevli mahkeme mirasbırakanın ölmeden önceki son yerleşim yerindeki sulh hukuk mahkemesidir¹³⁹. Mirasbırakanın yerleşim yerindeki sulh hukuk mahkemesi gerekli koruma önlemlerini almak zorundadır¹⁴⁰. Mirasbırakanın yerleşim yeri tespit edilemiyorsa, nüfus kaydının olduğu yer, yerleşim yeri olarak kabul edilebilir¹⁴¹. Ancak Yargıtay Hukuk Genel Kurul kararında “*Yargıtay Yüksek 2. Hukuk Dairesi önceleri 1587 sayılı Nüfus Kanunu'nun 4 ve 28. maddeleri gereğince nüfusa kayıtlı olunan yeri yerleşim yerine karine kabul ederken 1587 sayılı Nüfus Kanunu'nun 28. maddesinin 21.10.2003 gün 4992 sayılı Kanunun 1. maddesi ile yürürlükten kaldırıldığından bu karineden vazgeçilmiş. 29 Nisan 2006 tarihinde yürürlüğe giren 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununda da böyle bir karineye yer verilmemiştir.*” Açıklama suretiyle nüfus kaydının olduğu yerin yerleşim yeri olduğuna dair karine kabul edilemeyeceğini belirtmiştir¹⁴².

Mirasbırakanın yerleşim yeri hiçbir şekilde tespit edilemiyorsa, koruma önlemleri alınması zorunlu hale gelmişse, ölüm yeri sulh hukuk hakiminin yetkili olduğu kabul edilmelidir¹⁴³.

Mirasbırakanın yerleşim yeri dışında bir yerde ölmesi halinde, mirasbırakanın öldüğü yerdeki sulh hukuk hâkim derhal yerleşim yerindeki sulh hukuk hakimine bildirmek ve mirasbırakanın öldüğü yerdeki malların korunması için gerekli koruma önlemlerini alarak, dosyayı ve varsa mirasbırakanın vasiyetnamesini göndermekle yükümlüdür¹⁴⁴. Burada

¹³⁹ Serozan/Engin, s. 480; Öztan, s. 364; Ayiter/Kılıçoğlu, s. 210; İnan/Ertas/Albaş, 484; Çabri, s. 212; Fikret Eren/İpek Yüceer Aktürk, Türk Miras Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara 2016, s. 428; “...Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle) terekenin resmen idaresi, tereke defterinin tutulması ve terke hakkında gereken tedbirlerin alınması işlerinde Türk Medeni Kanununun 589. maddesi ve devamı maddeleri uyarınca Sulh Hukuk Mahkemesinin görevli bulunmasına göre aşağıdaki bent kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yersizdir.” Yargıtay, 2. HD., E. 2004/9012, K. 2004/10138, T. 20.09.2004, www.kazanci.com.tr, (E.T.: 25.11.2021)

¹⁴⁰ Kurşat, s.36; İnan/Ertas/Albaş, s. 484; Çabri, s. 212-213.

¹⁴¹ Kurşat, s. 335.

¹⁴² Yargıtay, HGK, E. 2006/2-687, K. 2006/705, T. 08.11.2006, www.kazanci.com.tr, (E.T.:25.11.2021)

¹⁴³ Kurşat, s. 335.

¹⁴⁴ Kocayusufpaşaoğlu, s. 564; Serozan/Engin, s. 480; İnan/Ertas/Albaş, s. 484, Çabri, s. 214, Kurşat, s. 335; “...Vasiyetname, miras bırakanın yerleşim yeri Sulh Hakimi tarafından açılır ve ilgililere okunur. (TMK. 596/1) Miras bırakan yerleşim yerinden başka bir yerde ölmüş ise, o yerin sulh hakimi bu ölümü, yerleşim yeri sulh hakimine gecikmeksizin bildirir ve miras bırakanın ölüm yerinde bulunan mallarının korunması için gerekli önlemleri alarak bununla ilgili dosyayı ve varsa vasiyetnameyi yerleşim yeri sulh hakimine gönderir. (TMK. 589/son)” Yargıtay, 2. HD., E. 2003/12191, K. 2003/13504, T. 5.5.2003, www.kazanci.com.tr, (E.T.:26.11.2021)

belirtmek gerekir ki, mirasbırakanın öldüğü yerdeki sulh hukuk hâkimi, mirasbırakanın öldüğü yerdeki mallar bakımında yetkilidir¹⁴⁵.

Mirasbırakanın ölümünden itibaren koruma önlemlerinin derhal alınması gerekir. Aksi halde koruma önlemlerinin alınmasının gecikilmesi halinde terekenin hak sahiplerine geçişi engellenebilir. Örneğin, mirasbırakanın banka hesaplarına bloke konulması, taşınmazlarının devrinin önlenmesi için tedbir kararı verilmesi gibi önlemler hak sahiplerinin belirlenmesine kadar terekenin korunmasını sağlayacaktır.

Mirasbırakan yabancı uyruklu ve Türkiye’de yerleşim yeri adresi bulunmuyorsa terekesindeki malların bulunduğu yer mahkemesi yetkilidir¹⁴⁶.

¹⁴⁵ **Nuri Ülgenalp**, “Mirasın Açılması-İhtiyati Tedbirler”, Adalet Dergisi, 1944, S.10, s.830; **Kurşat**, s. 336; “...Terekenin tamamı yahut belli bir bölümü için alınacak tedbirler bakımından yetki söz konusu değildir. Malların bulunduğu yerdeki Sulh Hâkimi de gereken önlemleri almak zorundadır. Önlemler alındıktan sonra yapılan işlemler gecikmeksizin miras bırakanın yerleşim yeri Sulh Hakimine bildirilecektir. Önlem (tedbir) alma isteğinin yetki yahut başka bir sebeple reddedilmesi tereke mallarının kaybına sebep olabileceği gibi hak sahiplerine intikal etmemesi sonucunu da doğurur. Her ne kadar Medeni Kanunun 589. maddesi ile ilgili kararların kesin olduğu Dairemizce açıklanmış ise de (2. H.D. 17.2.1999 gün ve 13769/1173, 6.6.2002 gün 6574/7631 sayılı kararları) bu kararlar tedbirlerin alınmasına ilişkin olup, yetki veya başka bir sebeple reddini içermemektedir. Bu itibarla da kesin olduğu kabul edilemez. Gerçekleşen bu durum karşısında Medeni Kanunun 589. maddesi çerçevesinde gerekli önlemlerin alınması gerekirken yazılı şekilde dilekçenin yetki yönünden reddedilmesi usul ve yasaya aykırıdır.” Yargıtay, 2. HD., E. 2002/10733, K. 2002/11829, T. 11.10.2002, www.kazanci.com.tr (E.T.: 26.11.2021)

¹⁴⁶ “...Medeni Kanunun 589/1. maddesi; miras bırakanın yerleşim yeri Sulh hakiminin istem üzerine veya kendiliğinden tereke mallarının korunması ve hak sahiplerine geçmesini sağlamak üzere gerekli önlemleri alacağını, 2675 sayılı yasanın 30. maddesi de ölenin Türkiye’de yerleşim yerinin bulunmaması halinde, terekedeki malların bulunduğu yer mahkemesinin de yetkili olacağını hükme bağlamıştır. Mirasbırakanın yabancı uyruklu olduğu ve Kiraz’daki bankada parasının bulunduğu anlaşılmaktadır. Vasiyetnamenin yerine getirilmesine yönelik bir dava bulunmamaktadır. (MK. md. 600) Mahkemece açıklanan madde çerçevesinde gerekli incelemenin yapılması gerekirken yazılı şekilde görev yönünden dilekçenin reddedilmesi usul ve yasaya aykırıdır.” Yargıtay, 2. HD., E. 2006/2788, K. 2006/8976, www.karararama.yargitay.gov.tr, (E.T.: 26.11.2021); “Dava, Türk vatandaşlığından çıkmasına izin verilen mirasbırakan tarafından düzenlenen belirli mal vasiyetinin yerine getirilmesi istemine ilişkindir (TMK. md.600).

Bilindiği üzere, vasiyetnamenin yerine getirilmesine yönelik davaya mirasbırakanın yerleşim yeri mahkemesinde bakılması gerekir. Bu yetki, kesin olduğundan, yargılamanın her aşamasında hakim tarafından kendiliğinden dikkate alınması zorunludur. Bu davada, HUMK. nun 13. maddesinin uygulama olanağı yoktur (HGK. nun 17.01.2007 günlü ve 2007/2-2 E. 2007/10 K., 04.10.2006 günlü ve 2006/2-538 E. 619 K. sayılı ilamları).

Somut olayda ise; Türk vatandaşlığından çıkmasına izin verilmiş olan mirasbırakanın, Almanya’da öldüğü ve Türkiye’de yerleşim yerinin bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlığın çözümünde öncelikle konuya ilişkin mevzuatın açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

5901 Sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 27/1 maddesinde; “Çıkma belgesinin ilgiliye imza karşılığı teslimi ile Türk vatandaşlığı kaybedilir. Türk vatandaşlığını kaybeden kişilerin nüfus aile kütüklerindeki kayıtları kapatılır ve kayıp tarihinden itibaren yabancı muamelesine tabi tutulurlar.” hükmü yer almaktadır.

Yabancıların miras davalarını düzenleyen 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunun 43. maddesi ise; “Mirasa ilişkin davalar ölenin Türkiye’deki son yerleşim yeri mahkemesinde, son yerleşim yerinin Türkiye’de olmaması hâlinde terekeye dâhil malların bulunduğu yer mahkemesinde görülür.” hükmünü içermektedir.

2.5.4. Terekenin korunmasına ilişkin önlemlerin niteliği

Koruma önlemlerinin alınması çekişmesiz yargı işidir¹⁴⁷. Sulh hukuk hakiminin terekenin korunması önlemleri için verdiği kararlarının maddi hukuka bir etkisi bulunmamaktadır¹⁴⁸. Bu kararlar kesin olduğu gibi istinaf veya temyiz yoluna da başvurulamayacaktır¹⁴⁹.

Sulh hukuk hâkimi terekenin tespiti, defterin yazılması veya tereke mallarının mühürlenmesine karar vermişse, itiraz edilerek alınan kararların kaldırılmasının talep edilmesi mümkün değildir. Ancak terekenin korunması talebinin yetki veya başka bir nedenden dolayı reddi halinde tekrar koruma önlemi talep edilmesine engel değildir. İlgililerin talepleri reddedilmiş olsa bile ilgililerin tekrar koruma önlemi talep edebilmesi söz konusudur. Koruma önlemi alınması talebinin reddedilmesi kesin hüküm oluşturmamaktadır¹⁵⁰.

2.5.5. Koruma önlemlerin süresi

Türk Medeni Kanunu'nda koruma önlemlerinin ne kadar süre ile alınabileceğine veya nasıl sonlanacağına dair düzenleme yapılmamıştır. Türk Medeni Kanunu'nun Velayet,

Bu durumda, mahkemece; vasiyete konu taşınmazların yetki içinde olduğu gözetilerek, işin esasının incelenmesi gerekirken, yanlışlı değerlendirme ile yazılı şekilde karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırıdır.” Yargıtay 3. HD., E. 2014/5251, K. 2014/13083, T. 13.10.2014, www.e-uyar.com.tr, (E.T.: 20.12.2021)

¹⁴⁷ Çabri, s. 214; Kurşat, s. 339.

¹⁴⁸ Antalya/Sağlam, s.328; “Sulh hakiminin tedbir olarak terekeyi tespit edip defterini tutmasına dair yaptığı işler nihai hüküm niteliğinde olmadığından, bağımsız olarak temyizi kabil olmamakla temyiz dilekçesinin REDDİNE, oybirliğiyle karar verildi.” Yargıtay 2. HD., E. 1996/2333, K.1996/3108, T. 24.3.1996, www.e-uyar.com.tr, (E.T.: 20.12.2021)

¹⁴⁹ Antalya/Sağlam, s. 328; “Sulh Hakiminin tedbir olarak terekeyi tespit edip, defterinin tutmasına dair yaptığı işlemler, nihai hüküm niteliğinde olmayıp tedbir niteliğinde olduğundan temyizi kabil değildir. Bu bakımdan tereke tespitine yönelik temyiz reddine karar vermek gerekmiştir.” Yargıtay, 2. HD, E.2007/4464, K.2007/8725, T.24.05.2007, www.kazanci.com.tr (E.T.: 05.11.2021); “...Mirasçılık ve mirasın geçişi, miras bırakanın ölümü tarihinde yürürlükte olan hükümlere göre belirlenir. (4722 S.K. md.17) Dava Türk Kanuni Medenisi'nin 531. maddesine dayalı terekenin korunmasına ilişkindir. Karar kesin nitelikte olup, temyiz kabiliyeti bulunmadığından, temyiz dilekçesinin reddi gerekmiştir.” Yargıtay, 2. HD, E.2007/9486, K.2007/10286, T.18.06.2007, www.kazanci.com.tr (E.T.: 26.11.2021)

¹⁵⁰ Çabri, s. 215; Antalya/Sağlam, s. 328; “...Önlem alma isteğinin yetki yahut başka bir sebeple reddedilmesi tereke mallarının kaybına sebep olabileceği gibi hak sahiplerine intikal etmemesi sonucunu da doğurur. Her ne kadar Türk Medeni Kanun'un 589. maddesi ile ilgili kararların kesin olduğu Dairemizce açıklanmış ise de (2. HD. 17.02.1999 gün ve 13769/1173, 06.06.2002 gün 6574/7631 sayılı kararları) bu kararlar tedbirlerin alınmasına ilişkin olup, yetki veya başka bir sebeple reddini içermemektedir. Bu itibarla da kesin olduğu kabul edilemez...”. Bkz. Yargıtay 2. HD., E. 2002/107733, K.2002/11829, T. 11.10.2002, www. kazanci.com.tr (E.T.: 05.11.2021); Yargıtay 2. HD. E. 2002/12663, K. 2002/13059, T. 25.11.2002, www.e-uyar.com.tr, (E.T.: 20.12.2021)

Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük 'ün 32/2. maddesinde *“Önlemi gerektiren durumların ortadan kalkması üzerine, sulh hâkimi, önlemlere son vererek terekeyi hak sahiplerine teslim eder.”* hükmü ile koruma önlemlerinin ne zaman sonra ereceğini düzenlemiştir. Örneğin mirasçının nerede olduğunun bilinmemesi, mirasçılarının tam tespit edilememesi gibi durumlarda, gerçek hak sahipleri tespit edildikten sonra koruma önlemlerine devam edilmesine gerek kalmamaktadır. Bu durumda sulh hukuk hâkimi koruma önlemlerini sona erdirerek hak sahiplerine terekeyi teslim eder.

İlgililerin koruma önlemlerinin kaldırılması talebinin reddi halinde, bu ret kararı aleyhine kanun yoluna başvuru yapıp yapılamayacağına dair yeni tüzükte bir hüküm bulunmamaktadır. Eski Tüzük 'ün 29/4. bendinde hâkimin ret kararlarına karşı kanun yoluna başvurulabileceği düzenlenmiştir¹⁵¹. Kanaatimce, koruma önlemlerinin alınmasına neden olan durumların ortadan kalkması halinde, ilgililerin, koruma önlemlerinin kaldırılması talebinin sulh hukuk hâkimi tarafından reddedilmesi durumunda kanun yoluna başvurulabilecektir.

Sulh hukuk hâkimi tarafından koruma önlemlerini kaldırmasına karar vermesi durumunda, Tüzük 'ün 32/3. bendine göre terekenin hak sahiplerine teslimi gerekmektedir. Örneğin tapu kayıtlarına işlenen şerhlerin kaldırılması, vadeli hesapta blokeli bulunan paranın blokesinin kaldırılarak hak sahiplerine aktarılması, kasaya alının ziynet eşyalarının teslim edilmesi gibi sayabiliriz.

2.5.6. Genel koruma önlemleri

TMK'nın 589/2. bendinde terekenin korunmasına ilişkin önlemler sayılmıştır. Bu önlemler ise, terekenin deftere yazılması, terekenin mühürlenmesi, terekenin resmen yönetilmesi ve mirasçıların tespitidir. Kanunda sayılan bu önlemler sınırlı sayıda değildir. Sulh hukuk hâkimi, durumun koşullarına göre, gerekli gördüğü hallerde başka önlemler de alabilir¹⁵². Öğretide koruma önlemlerinin tek tek sayılmasının mümkün olmadığı, sulh hukuk hakimine takdir yetkisi verilerek somut olaya göre önlem almasının en doğru olduğu

¹⁵¹ Çabri, s. 217.

¹⁵² Çabri, s. 218; Kocayusufpaşaoğlu, s.565; Kurşat, s.40; İnan/Ertay/Albaş, s. 485; İmre/Erman, s. 323; Serozan/Engin, s. 480; Ayiter/Kılıçoğlu, s. 210.

kabul edilmiştir. Ancak bu durum, sulh hukuk hakiminin sınırsız yetkisi olduğu anlamına gelmemektedir. Hâkimin takdir yetkisi, terekenin koruyucu önlemler alması ile sınırlıdır¹⁵³.

Hâkimin takdir yetkisi ile alınabilecek önlemlere ilişkin örnekler aşağıda sayılmıştır. Bu örnek önlemler sınırlı sayıda olmayıp, duruma göre sulh hukuk hâkimi tarafından değerlendirilerek alınır¹⁵⁴. Örneğin;

- Paranın, kıymetli belgenin bankaya veya başka bir yatırım kurumuna yatırılması.
- Antika eşyaların kıymet takdiri yaptırılıp, uygun depoya kaldırılması.
- Taşınmaz içindeki eşyaların tespitinin yapılarak, taşınmazın mühürlenmesi.
- Canlı hayvanın bakımı için bakıcı bulunması.
- Mücevheratların kasaya alınması.
- Tapu kayıtlarına şerh konulması.
- Banka hesaplarındaki paranın vadeli hesaplara aktarılarak bloke konulması.
- Kiraların toplanması.
- Ürünlerin toplanması, satılması ve bedelinin vadeli hesaplara aktarılması.
- Bakım ihtiyacı olan taşınmazlara tadilat yaptırılması.
- Boş taşınmazların kiralanması ve kira bedellerinin vadeli hesaplara aktarılması.
- Zamanaşımına uğraması muhtemel alacakların tahsili için yasal işlemlerin yapılması

için temsilci atanması.

2.5.7. Koruma önlemlerine ilişkin masrafların ödenmesi

Koruma önlemlerinin yerine getirilmesi çoğu zaman masraf gerektirir. Örneğin tereke defterinin yazımı işlemi muhasebeci, avukat, mali müşavirler tarafından yerine getirilmekte olup, yazım işleminin karşılığında bir ödeme yapılması gerekecektir. Aynı şekilde terekenin

¹⁵³ Kurşat, s.42.

¹⁵⁴ Kocayusufpaşaoğlu, s. 565; Kurşat, s. 43; İnan/Ertas/Albaş, s. 481; Öztan, s. 291; Serozan/Engin, s. 480; Çabri, s.218; “Tereke tespiti davaları delil tespiti niteliğinde olup, istihkak davası niteliğinde değildir. Bu nedenle mahkemece yapılması gereken iş terekeye ait olduğu bildirilen mal varlığı unsurlarını tespit edip deftere geçirmek, bunlardan muhafazası mümkün olmayanlar varsa satıp paraya çevrilmesini sağlamak ve menkuller için de para, döviz vb. varsa bunları tereke malvarlığı olarak bankaya yatırmak; altın vb. ziynet eşyaları varsa bunları tereke mahkemesi kasasına alıp kaydetmek; diğer eşyaları ise ilgisine veya üçüncü bir kişiye yediemin sıfatıyla teslim etmek ve böylece tespit edilen eşyaları kararda göstermekten ibarettir.” Yargıtay 14. HD., E. 2015/ 2912, K.2015/10217, T. 12.11.2015, www.e-uyar.com.tr, (E.T.: 20.12.2021)

tespiti aşamasında, banka hesaplarının ve tapu kayıtlarının tespiti için yazılan yazıların gönderimi, tespit edilen mal varlığının korunması için depo kiralınması, nakliye gibi masrafların karşılanması gerekecektir. Bu masrafların kim tarafından karşılanacağı TMK'nın 589/3. bendinde düzenlenmiştir. Madde hükmüne göre, önlemlerle ilgili giderler, koruma önlemi talep eden başvurandan, eğer sulh hukuk hâkimi resen önlem alıyorsa ileride terekeden alınmak üzere devlet tarafından karşılanacağı düzenlenmiştir¹⁵⁵. Madde hükmünden de görüleceği üzere, koruma önlemlerini talep eden kişi tek bir mirasçı ise, tüm masraflara katlanmak durumunda kalmaktadır. Talepte bulunan mirasçı veya ilgili masrafları karşılamadığı takdirde ne olacaktır? Bu durumda talepte bulunan başvuran masrafları karşılamasa bile sulh hukuk hâkimi, resen koruma önlemlerini almak ve ileride terekeden karşılanmak üzere devlet tarafından karşılanmasına karar vermek zorundadır¹⁵⁶.

2.5.8. Koruma önlemlerinin çeşitleri

Türk Medeni Kanunu'nda, mirasbırakanın son yerleşim yeri sulh hukuk hâkimi, gerekli gördüğü tüm koruma önlemlerini alabilir. Kanunda sayılan önlemler sınırlı sayıda olmayıp, seçimlik de değildirler. Hâkim gerekli gördüğü ve koşulların gerçekleştiği her bir önlemi birbirinden bağımsız olarak almaya karar verebilir¹⁵⁷.

Türk Medeni Kanunu'nda sayılan koruma önlemleri şu şekildedir.

Türk Medeni Kanunu'nda 590. maddesinde terekenin deftere kaydedilmesi, 591. maddesinde terekenin mühürlenmesi, 592-593. maddelerinde terekenin resmen yönetilmesi, 594. maddesinde mirasçıların belirlenmesi, 595-597. maddelerinde vasiyetnamenin teslimi, açılması ve tebliği, 598. maddesinde mirasçılık belgesinin verilmesi düzenlenmiştir.

¹⁵⁵ “...Yasal düzenlemeye göre koruma önlemlerinin alınmasını mirasçılar talep edebileceği gibi, sulh hakimi res'en de bu önlemleri almakla yükümlüdür. Res'en icrası gereken önlemlerle ilgili giderler devlet tarafından karşılanır. (TMK. m. 589/3) Bu husus gözetilmeden önleme ilişkin giderlerin başvuranlar tarafından verilen kesin süre içinde yatırılmadığından bahisle isteğin reddi doğru görülmediği gibi başvuran mirasçıların terekede bulunan mal ve hakların yazımı ve defterinin tutulmasına ilişkin talepleri Türk Medeni Kanununun 590. maddesine dayandığı halde, mirasın reddine esas olmak üzere resmi defter tutma halinde uygulanabilecek olan aynı Kanunun 621. maddesindeki ilan yoluyla çağrı masraflarının yatırılmasına ilişkin ara kararının, resmi defter tutma isteğinin bulunmaması karşısında sonuç doğurmayacağı da gözetilmeksizin yazılı şekilde hüküm kurulması da isabetsizdir.” Yargıtay, 2. HD, E. 2009/7320, K. 2010/10302, www.kazanci.com.tr, (E.T.:26.11.2021)

¹⁵⁶ Çabri, s. 219.

¹⁵⁷ İmre/Erman, s. 323; Kurşat, s. 38.

Genel olarak öğretilde koruma önlemleri belli gruplara ayrılarak ele alınmaktadır. Bunlar, “*tereke ile koruma önlemleri*”, “*vasiyetnamelerle ilgili koruma önlemleri*” ve “*mirasçılarının saptanması ile ilgili koruma önlemleri*”dir¹⁵⁸. Bu çalışmamızda Türk Medeni Kanunu’nun 589-594. maddeleri arasında düzenlenen koruma önlemlerinden hiçbir ayrım yapmadan ele alınacak, çalışmamızın 2. bölümünde TMK’nın 592-593. maddesinde düzenlenen terekenin resmen yönetilmesi detaylıca incelenecektir.

2.5.8.1. Terekenin deftere kaydedilmesi

TMK’nın 590. maddesinde; sayılan durumların varlığı halinde tereke defterinin gecikmesizin tutulmasını düzenlemiştir. Tereke defterinin kaydedilmesi; mirasbırakanın ölümü anındaki, terekede yer alan aktif ve pasif değerlerin, sayıları, nevileri, değerlerinin yazılmasıdır¹⁵⁹.

Buradaki terekenin deftere kaydedilmesi kurumu, resmi bir makam eli ile terekenin aktif ve pasif değerlerinin tespit edilerek deftere kaydedilmesidir¹⁶⁰. Mirasçılarının bir araya gelerek, mirasbırakanın malvarlığını kaydetmeleri mümkündür. Ancak bu durum TMK’nın 590. maddesinde belirtilen terekenin deftere kaydedilmesi kurumu değildir. Mirasçılar arasında tutulan kayıtlar sadece mirasçılar arasında hüküm doğuracaktır¹⁶¹.

TMK’nın 552/2-1. bentte düzenlendiği üzere vasiyeti yerine getirme görevlisinin de defter tutma imkânı bulunmaktadır. Söz konusu defter özel nitelikte olup, tutulma amacı terekenin korunması değil, vasiyetin bölüştürülmesi amacını taşımaktadır¹⁶².

¹⁵⁸ Kurşat, s.38-39; Kocayusufpaşaoğlu, s. 565.

¹⁵⁹ Kocayusufpaşaoğlu, s. 566, İmre/Erman, s. 324; İnan/Ertas/Albaş, s.486; Ayiter/Kılıçoğlu, s. 210-211; Serozan/Engin, s 480; Antalya/Sağlam, s. 330; Kurşat, s. 47; Çabri, s. 220; “...Mahkemece tereke tespiti için araştırma yapılan tapu dairesi ve bankalar harici diğer kurumlardan da araştırma yapılmadan eksik araştırmayla menkul ve gayrimenkul malları bulunmadığından bahisle yazılı şekilde hüküm kurulması isabetsizdir.” Yargıtay, 2. HD. E. 2008/5436, K. 2005/4757, T. 07.04.2008, Bkz. Ömer Uğur Gençcan, Miras Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara 2021, s. 855.

¹⁶⁰ Kurşat, s. 48.

¹⁶¹ Kurşat, s. 48.

¹⁶² Kurşat, s.48; Hans Seeger. Die Rechtstellung des Willensvollstreckers nach schweizerischem Zivilgesetzbuch, Bern 1927, s. 68 vd. naklen.

Tereke defterinin tutulmasının amacı, terekede bulunan mal varlığının, kaybolmasının, kaçırılmasının ve gizlenmesinin önlenmesidir¹⁶³.

Terekenin korunması önlemi sayılan terekenin deftere kaydedilmesi TMK'nın 619. maddesinde düzenlenen "*Resmi Defter Tutma*" ile karıştırılmaması gerekmektedir¹⁶⁴. TMK'nın 619. maddesinde düzenlenen resmi defter tutma; mirasçıların terekenin durumu hakkında bilgi sahibi olması amacıyla terekenin deftere yazılmasıdır. Terekenin pasifinin aktifinden çok olması halinde mirasçı mirası reddedebilecektir. Resmi defter mirasçılar tarafından mirasbırakanın malvarlığında aktifinin mi yoksa pasifinin mi daha fazla olduğunun bilinmemesi hallerinde ortaya çıkmaktadır. Buradaki amaç, terekenin aktifinin, pasifini karşılamaya yeter olup olmadığının tespitini amaçlamaktadır¹⁶⁵.

Art mirasçılık söz konusu olduğunda da defter tutulmaktadır. Buradaki defter tutulması benzer koruma önlemlerine sahiptir. Kanun koyucu art mirasçılık söz konusu olduğunda taşınmazlar yönünden tapuya şerh veya mirasın resmen yönetilmesi kurumları kurumlarını açıkça düzenlemiştir¹⁶⁶. Art mirasçılıkta tutulan defter, koruma önlemi olarak kanunda açıkça düzenlendiğinden, ön mirasçı veya mirasbırakan defter düzenlenmemesini talep edemezler¹⁶⁷. Art mirasçılıkta tutulan defterin amacı, mirasbırakan tarafından ön mirasçıya bırakılan mirasın art mirasçıya geçişini sağlamaktır¹⁶⁸.

Defter tutma ile defterin mühürlenmesi işlemi ayrı ayrı, aynı anda veya önce mühürleme sonra deftere kayıt işlemleri yapılabilir¹⁶⁹. Bu nedenle aralarında çok sıkı bağ olsa da ayrı ayrı ele alınacaktır.

¹⁶³ İnan/Ertaş/Albaş, s. 486; Çabri, s. 220; "...miras bırakanın yerleşim yeri sulh hakiminin, istem üzerine veya resen tereke mallarının korunması ve hak sahiplerine geçmesini sağlamak üzere gerekli olan bütün önlemleri alacağı, bu önlemlerin, özellikle kanunda belirtilen hallerde terekede bulunan mal ve hakların yazımına, terekenin mühürlenmesine, terekenin resmen yönetilmesine ve vasiyetnamelerin açılmasına ilişkin olduğunu bildirmiştir. Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere terekenin tespiti ve defterinin tutulmasında kanunun Sulh Hâkimine yüklediği ve re'sen hareket etmesine gerektiren görevler bulunmaktadır. Bu nedenle, tereke hâkiminin terekenin güvenliği ve malvarlığının zarar görmemesi için terekeye dahil tüm taşınır, taşınmaz ve hakların istek ya da re'sen araştırılması gerekmektedir." Yargıtay, 8. HD., E.2013/9326, K. 2014/6450, T. 08.04.2014, www.kazanci.com.tr, (E.T.: 25.11.2021)

¹⁶⁴ Kurşat, s. 49; Paul Gysin, Die Rechtswohltat des öffentlichen Inventars im schweizerischen Zivilgesetzbuch, Aarau, 1911, s.3 naklen; İnan/Ertaş/Albaş, s. 483.

¹⁶⁵ Kurşat, s.50; Gysin, s. 1 naklen.

¹⁶⁶ Kurşat, s.52.

¹⁶⁷ Kurşat, s. 52; Mischa Salathé, Die Nacherbfolge im schweizerischen Recht, Basel 2009, s.77 naklen.

¹⁶⁸ Kurşat, s. 52; Paul Eitel, Die Antwertschaft des Nasherben, Diss., Bern 1991, s. 150 naklen.

¹⁶⁹ Çabri, s. 211; Antalya/Sağlam, s. 329-330;

2.5.8.2. Tereke defterleri

Terekenin yazımı sırasında tutulacak defterler Türk Medeni Kanununun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük Kapsamında Tutulacak Defterler, Özel Kütük, Dosyalar, Tutanaklar ve Diğer Evrakın Düzenlenmesine Dair Yönetmeliğin 14. maddesinde belirtilmiştir. Buna göre, tereke esas defteri, kıymetli evrak ve eşya defteri, banka hesabı cari defteri, kasa defteri, tereke karar defteri, tereke tespit ve koruma defteri ve resmi defter tutulması gerekmektedir.

Tereke esas defteri: *“tereke işlerine bakan sulh hukuk mahkemesine intikal eden bütün dava, itiraz veya temyiz başvurusu ile sair işlemlerin kaydedildiği defterdir.”*¹⁷⁰

Kıymetli evrak ve eşya defteri: *“Döviz cinsinden paralar ile diğer kıymetli evrak ve eşyanın kaydedildiği defterdir.”*¹⁷¹

Banka hesabı cari defteri: *“Bankaya yatırılan ve çekilen paraları gösteren defterdir.”*¹⁷² Tereke ve vesayet hesapları için bu defterin tutulması zorunludur¹⁷³. Banka defteri zamanında ve usule uygun işlenmelidir.

Kasa defteri: *“Türk Lirası cinsinden paranın kaydolunduğu defterdir.”*¹⁷⁴ Kasa defterinin usulüne uygun ve zamanında işlendiği günlük olarak kontrolleri yapılması zorunludur¹⁷⁵. Tereke hesabı ile banka mevcutları arasında hesaplar birbirini doğrulamalıdır. Tahsil ve reddedilen miktarların dekontları bankadan temin edilerek sırasıyla kasa defterine işlenmelidir.

¹⁷⁰ Tereke esas defterinde; sıra numarası, başvuranın adı, soyadı veya unvanı ile başvuru tarihi, mirasbırakanın adı, soyadı, öldüğü tarih, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, varsa veli, vasi veya kayyımın adı, soyadı, adresi, son yerleşim yeri mahkemesinin karar tarih ve numarası ile itiraz veya temyiz başvurusunun tarih ve sonucu sütunları yer alır.

¹⁷¹ Kıymetli evrak ve eşya defterinde; sıra numarası, tereke dosya esas numarası, kıymetli evrak veya eşyanın sahibinin adı, soyadı, kıymetli evrak veya eşyanın cinsi, türü, adedi, değeri, satılıp paraya çevrilmiş ise bedeli ve tahsilât makbuz numarası, kıymetli evrak ve eşyanın saklandığı yer hanesi ile gerekli görülen diğer hususların bulunduğu düşünceler sütunu yer alır.

¹⁷² Bu defterde; sıra numarası, tereke dosyasının esas numarası, mirasbırakanın adı, soyadı, banka adı, banka hesap numarası, bankaya yatırılan paraya ait tahsilât ve reddiyat makbuzunun tarih ve numarası, para miktarı ile diğer hususların yer aldığı düşünceler sütunu bulunur.

¹⁷³ Gençcan, Miras Hukuku, s. 857.

¹⁷⁴ Bu defterde; emanete alınan paranın miktarı, tahsilât makbuzunun tarih ve numarası, tereke dosyasının esas numarası, kasadan çıkış yapılan para miktarı ile buna ilişkin reddiyat makbuzunun tarih ve numarası yer alır.

¹⁷⁵ Hukuk ve Ticaret Mahkemeleri Yazı İşleri Yönetmeliği 12. madde

Tereke karar defteri: “*Mahkeme tarafından verilen kararların sıra numarası takip edilerek yazıldığı defterdir.*¹⁷⁶”

Tereke tespit ve koruma defteri: “*Miras bırakanın son yerleşim yeri sulh hâkimi, Türk Medenî Kanununun 590 ıncı maddesinde yazılı sebeplerden birinin gerçekleşmesi halinde tereke tespit ve koruma defterinin tutulmasına karar verir.*¹⁷⁷”

Resmî defter : “*Mirası reddetmek hakkına sahip olan mirasçılar tarafından, Türk Medenî Kanununun 606 ncı maddesinde öngörülen sürelerin işlemeye başladığı tarihten itibaren mirası ret için bir ay içinde defter tutmak talebinde bulunulduğu takdirde hâkimin gözetimi altında bu işle görevlendirilecek bir zabıt kâtibi tarafından, tereke tespit ve koruma defterindeki usule göre tutulan ve ölenin taşınır, taşınmaz mallarının durumu ve ayrıntısı ile alacak ve borçlarının miktarını gösterir defterdir.*¹⁷⁸”

¹⁷⁶ Bu defterde; karar numarası, karar tarihi, dosya esas numarası, miras bırakanın adı, soyadı, son yerleşim yeri, başvuranın adı, soyadı veya unvanı, adresi, karar sonucu bulunur.

¹⁷⁷ Bu defterde; sıra numarası altında taşınır malların cinsi, türü, miktarı, takdir olunan değeri, bulunduğu yer ile var ise üzerinde üçüncü bir şahsın rehin hakkına ilişkin bilgi yer alır. Koleksiyon halindeki eşya bir kalemde ve aynı numara altında gösterilir. Aynı türden veya bir diğerine benzer eşya mümkün olduğu takdirde birlikte kaydolunur.

Üçüncü şahsın elinde bulunan bir mal hakkında istihkak iddiasında bulunulduğu takdirde, bunların isimleri ve iddiaya konu malın sıra numarası ve vesika ibraz edilmiş ise cinsi, türü, tarih ve numarası, takdir olunan değeri gösterilir.

Taşınmaz mallar ile bu malları sınırlayan aynı bir hak var ise tapu kayıtları beraber yazılır.

Taşınmazlar, adı veya hasılat kirası suretiyle kiraya veya işletmeye verilmiş ise kiracıların kimlikleri ve yerleşim yerleri ile sözleşmenin süresi ve kira bedeli gösterilir.

Yazımı yapılan tereke mallarından gerekenler Türk Medenî Kanununun 591 inci maddesine göre mühürlenerek koruma altına alınır. Mühür altına alma yazımdan önce de yapılabilir. Mühürlenmeyen mallar için de uygun koruma önlemi alınır. Mirasbırakanla birlikte oturanların ikâmetleri için zorunlu olan taşınmaz bölümleri ile ihtiyaçları için gerekli eşya mühürlemenin dışında tutulur.

Kütüphane veya pul koleksiyonu gibi tespiti uzun zamana ihtiyaç gösteren taşınırlardan oluşan mallar, mühürlenmek veya kasa gibi güvenilir bir yere konulmak suretiyle muhafaza altına alınır.

Defterin hemen tutulmasının mümkün olmadığı hallerde, deftere geçirilecek tereke mallarının korunmasını sağlamak için tamamının veya bir kısmının, ölümün hemen sonrasında ve en geç on gün içinde mühürlenmesine karar verilebilir. Bu şekilde mühürlenenden malların da defteri tutulur.

Alacaklıların istemi üzerine yapılan mühürleme, güvence altına alınan miktarla sınırlıdır. Alacaklıya güvence gösterildiği takdirde mühürleme yapılmaz, yapılmışsa kaldırılır.

Defter tutma işlemi ölüm tarihinden itibaren bir ay içinde tamamlanır ve defterin sonuna terekeyi yazma işleminin ne kadar devam ettiği yazılarak hâkim ve zabıt kâtibi ile hazır bulunan mirasçılar ve bilirkişiler tarafından imza edilir. Bu defter, her dosya için müstakilen düzenlenir.

Muhafazası masraflı veya bozulması muhtemel olan mallar ve eşya, hâkimin gerekçeli kararı ile açık artırma veya pazarlıkla satılır.

¹⁷⁸ Bu defterde ayrıca, miras bırakanın kefaletten doğan borçları ayrı bir sütunda gösterilir.

2.5.8.3. Tereke defterinin tutulmasını gerektiren haller

TMK'nın 590. maddesinde sayılan durumların varlığı halinde terekenin deftere kaydedilmesi söz konusu olacaktır. Yani her durumda başvuranın talebi ile tereke deftere kaydedilmeyecektir.

2.5.8.3.1. Mirasçılar arasında vesayet altına alınmış olan veya alınması gereken kimsenin olması

TMK'nın 590/1. bendinde “*Mirasçılar arasında vesayet altına alınmış olan veya alınması gereken kimse varsa...*” sulh hukuk hâkimi tarafından defter tutulmasına karar verileceği düzenlenmiştir. Bentte görüleceği gibi iki durumun varlığından söz edilmektedir. Bunlardan ilki mirasçılar arasında vesayet altına alınmış olan kişilerin varlığıdır¹⁷⁹. Sulh hukuk hakiminin durumu öğrenmesi veya ilgililerin talep etmesi halinde başka bir araştırma yapmasına gerek olmaksızın defter tutulmasına karar verir.

İkinci durum ise; mirasçılar arasında vesayet altında bulunan bir mirasçı olmamasına rağmen, vesayet altına alınması gereken mirasçının olması defter tutulmasına karar verilmesi için yeterlidir. Sulh hukuk hâkimi vesayet altına alınması gereken mirasçının olduğunu öğrenir öğrenmez bu konuda gerekli önlemleri alacaktır¹⁸⁰.

Annesi babası olmayan küçük mirasçıların olması TMK'nın 404. maddesine göre vesayet kararı alınması gereken bir durum olduğundan yine defter tutulması kararı verilmesi gerekmektedir. Velayet altında bulunan mirasçı olması halinde defter tutulması kararı verilmesine karar verilmeyecektir. On sekiz yaşından küçük mirasçının annesi veya babasının olması yeterlidir. Ancak sulh hukuk hâkimi talep halinde veya gerekli gördüğü

¹⁷⁹ Serozan/Engin, s. 481; İmre/Erman, s. 324; Kurşat, s.55; Çabri, s. 223; “...Dosyaya sunulan Korgan Sulh Hukuk Mahkemesinin 2005/94 – 97 sayılı kararına göre mirasçılardan Dursun ve Sezayi’ nin vesayet altında oldukları anlaşılmaktadır. Bu hal, terekenin yazımı (defterinin tutulması) için yasal bir sebeptir. (TMK. md. 590/1) O halde; menkul malların tespiti ile defterinin tutulması, yazımı yapılan tereke mallarından gerekenlerinin Türk Medeni Kanununun 591. maddesine göre mühürlenerek koruma altına alınması , mühürlenmeyen mallar için de uygun koruma önlemlerinin alınması; mühürleme yapılırken miras bırakanla birlikte oturanların ihtiyaçları için gerekli eşyanın bir tutanakla tespit edilip güvenilir kişi olarak kendilerine bırakılması gerekirken görev aşularak yazılı şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiştir.” Yargıtay 2. HD, E. 2006/13518 K. 2007/4622 T.22.03.2007, www.karararama.yargitay.gov.tr, (E.T.: 06.11.2021)

¹⁸⁰ Mustafa Dural/Turgut Öz, Türk Özel Hukuku, Cilt IV, Miras Hukuku, Onbirinci Bası, İstanbul 2017, s. 380; Çabri, s. 223; Kurşat, s.55.

takdirde TMK'nın 589. maddesi uyarınca defter tutulmasına karar verebileceği kabul edilmelidir¹⁸¹.

2.5.8.3.2. Mirasçılardan birinin uzun süreden beri bulunamaması ve temsilcisinin olmaması

Mirasbırakanın ölümü anında mirasçılardan birinin bulunamaması ve bu mirasçının temsilcisinin olmaması halinde sulh hukuk hâkimi tereke defterinin tutulmasına karar verecektir. Mirasçının bulunamaması ve mirasçının temsilcisinin olmaması şartı bir arada bulunmalıdır. Mirasçıdan haber alınamasa bile eğer temsilcisi varsa defter tutulması söz konusu olmayacaktır¹⁸².

Mirasçıdan uzun zamandan beri haber alınamaması tereke defterinin tutulması için yeterlidir. Ayrıca gaiplik koşullarının varlığı gerekmez¹⁸³. Tereke defterinin tutulabilmesi için mirasçıdan uzun süreden beri haber alınamaması yeterli olmayıp, aynı zamanda nerede olduğu da bilinmemelidir¹⁸⁴.

TMK'nın 590/1-2. bendine göre tereke defterinin tutulabilmesi için mirasçıdan uzun süreden beri haber alınamaması gerekmektedir. Kısa süreli haber alınmaması tereke defterinin tutulması için yeterli değildir. Tatil veya iş amaçlı bir aylığına yurt dışına giden mirasçı hakkında defter kaydı tutma kararı verilemez. Ancak, gittiği seyahatten dönmesi gereken zamanda dönmeyen mirasçıdan uzun süre haber alınamamışsa tereke defteri tutulması kararı verilmesi için yeterlidir¹⁸⁵.

Mirasçıdan uzun süreden beri haber alınamıyorsa ve nerede olduğu bilinmiyorsa, tereke defterinin tutulma kararı verilebilmesi için ayrıca temsilcisinin de bulunmaması gerekmektedir. Eğer mirasçının temsilcisi varsa defter tutulma kararı verilemez. Buradaki amaç mirasçının haklarını korumak olduğu için, temsilcisi bulunan mirasçının hakkını her hâlükârda yasal temsilcisi koruyacağından sulh hukuk hakiminin ayrıca tedbir kararı

¹⁸¹ Kurşat, s.55.

¹⁸² Kurşat, s.56; Çabri, s. 224.

¹⁸³ Çabri, s.224; Kurşat, s. 57; Arnold Escher, Kommentar Zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Das Erbrecht II, Zweite Abteilung: Der Erbgang, Dritte Auflage, Schulthess, Zurich 1960, Art. 553 naklen, Kocayusufpaşaoğlu, s.566-567; Dural/Öz, s. 380; Öztan, s.367; Antalya/Sağlam, s. 331.

¹⁸⁴ Kurşat, s.58; Çabri, s. 224.

¹⁸⁵ Çabri, s. 224-225.

almasına gerek bulunmamaktadır. Ancak temsilci sadece belirli konularda temsil yetkisine sahip ise, sulh hukuk hâkimi, mirasçının menfaatini koruyacak tedbirleri alabilir¹⁸⁶.

2.5.8.3.3. Ölüm tarihinden itibaren talepte bulunulması

TMK'nın 590/1-3. bendinde “*Mirasçılardan veya ilgililerden biri, ölüm tarihinden başlayarak bir ay içinde istemde bulunursa,*” defter tutulabileceği düzenlenmiştir. Bu durumda sulh hukuk hakiminin takdir yetkisi bulunmayıp, talebi yerine getirmekle yükümlüdür¹⁸⁷.

İlgililer de defter tutulmasını talep edebilecektir. İlgililer olarak, vasiyet alacaklıları, tenfiz memurları, tereke alacaklıları sayılabilecektir¹⁸⁸. İsviçre Medeni Kanununda mirasçılar olarak belirlenmiş olup, Türk Medeni Kanununda, mirasçılar yanında ilgililer de talepte bulunabileceği düzenlenmiştir¹⁸⁹. Kanunda sınırlı olarak kimlerin olabileceği düzenlenmemiştir. Kanaatimce yerinde bir düzenleme olmuştur. Keza her duruma göre sulh hukuk hâkimi talepte bulunan ilgilinin talep etme yetkisini araştırarak karar verebilecektir.

Mirasçılar ve ilgililerin tereke defterinin tutulmasını talep etme hakkı, mirasbırakanın ölümünden itibaren bir ay içerisinde istenilmelidir. Kanunda bir aylık süre düzenlenmiştir. Bir aylık süre içerisinde talep edilmediği takdirde sulh hukuk hâkimi defter tutulması talebini reddetmek zorundadır. Ancak öğretilerde bu tartışmalara neden olmuştur¹⁹⁰. Mirasbırakanın ölümünden haberi olmayan mirasçı ve ilgililerin haklı talepleri olduğunda da reddedilmeli midir?

Defter tutulması, mirasçılarının menfaatlerini koruyan bir önlemdir. Mirasçılar veya ilgililer her zaman koruma önlemlerini talep edebilmelilerdir. Yargıtay bir kararında TMK'nın 590. maddesindeki bir aylık sürenin hak düşürücü nitelikte değil, düzenleyici

¹⁸⁶ Çabri, s. 225; Kurşat, s. 57; Dural/Öz, s. 392.

¹⁸⁷ Çabri, s. 225; İmre/Erman, s. 324; Dural/Öz, s. 380; Kurşat, s.61; Öztan, s. 368; Serozan/Engin, s. 481.

¹⁸⁸ Kurşat, s.60-61; Çabri, s. 225-226;

¹⁸⁹ Çabri, s. 226; Escher, ar. 553, N.11 naklen.

¹⁹⁰ Karş. Dural/Öz, s.380.

nitelikte olduğuna karar vermiştir¹⁹¹. Yargıtay'ın birçok kararında¹⁹² “Koruma önlemi olarak terekenin tespiti işlemi, kural olarak bir süreye bağlı olmayıp, bu önlemin alınması

¹⁹¹ “... Dosya kapsamından, taraflar arasındaki uyumsuzluğun TMK'nın 619. maddesi gereği terekenin resmi defterinin tutulması talebi olmayıp, terekenin korunması kapsamında, tespiti (TMK m. 589) ve defterinin tutulması (TMK m. 590) isteğine ilişkin olduğu anlaşılmaktadır. TMK'nın 589. maddesi, mirasbırakanın yerleşim yeri sulh hakiminin istemi üzerine veya kendiliğinden tereke mallarının korunması ve hak sahiplerine geçmesini sağlamak üzere gerekli olan bütün önlemleri alacağını, gerekli giderlerin ileride terekeden alınmak üzere başvuran kişiden önlem alınmasına, hakimnin kendiliğinden karar verdiği hallerde ise devlet tarafından karşılanacağını, mirasbırakanın yerleşim yerinden başka bir yerde ölmesi halinde de o yerin sulh hakiminin, murisin ölümünün murisin yerleşim yeri sulh hakimine gecikmeksizin bildiri, mirasbırakanın ölümünde bulunan mallarının korunması için gerekli tedbirleri almak zorunda olduğunu hükme bağlamıştır. Bu tedbirlerin terekede bulunan mal ve hakların yazımı mühürlenmesi, resmen yönetilmesi, vasiyetnamenin açılması gibi işlemler olduğu da maddede açıklanmıştır (TMK m. 589/2). TMK'nın 590. maddesinde yer alan bir aylık süre, hak düşürücü süre olmayıp, düzenleyici niteliktedir. Terekenin korunmasına ilişkin önlemler, hukuki niteliği bakımından mirasın kazanılması yahut mirasçılık sıfatı bakımından maddi bir etkiye sahip olmadığından bu süre aşılsa bile paylaşmaya kadar her zaman istenebilir. Davacının talebi TMK'nın 589. maddesi gereğince terekenin tedbir mahiyetindeki tespiti istemidir. Açıklanan ve tüm dosya kapsamından saptanan bu durum karşısında mahkemece TMK'nın 589. maddesi çerçevesinde gerekli önlemlerin alınması gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiş, bu sebeple hükmün bozulması gerekmiştir.” Yargıtay 14. HD. E. 2015/7037, K. 2016/6569, T. 07.06.2016, <https://karararama.yargitay.gov.tr>, (E.T.: 08.11.2021)

¹⁹² “Tereke tespiti davaları delil tespiti niteliğinde olup, istihkak davası niteliğinde değildir. Bu nedenle mahkemece yapılması gereken iş terekeye ait olduğu bildirilen mal varlığı unsurlarını tespit edip deftere geçirmek, bunlardan muhafazası mümkün olmayanlar varsa satıp paraya çevrilmesini sağlamak ve menkuller için de para, döviz vb. varsa bunları tereke malvarlığı olarak bankaya yatırmak; altın vb. ziynet eşyaları varsa bunları tereke mahkemesi kasasına alıp kaydetmek; diğer eşyaları ise ilgisine veya üçüncü bir kişiye yediemin sıfatıyla teslim etmek ve böylece tespit edilen eşyaları kararda göstermekten ibarettir. Davacının defter tutulmasına dair isteği, Türk Medeni Kanununun 619. maddesinde düzenlenen mirası kabul veya redde esas olmak üzere “resmi defter tutma” değil, aynı Kanunun 589. ve devamı maddelerinde yer alan “koruma önlemi” olarak ölüm tarihi itibarıyla terekeyi oluşturan unsurları belirlemek, böylece olası ihtilaflarda başvuru kaynağı oluşturmak, bu sayede terekenin içeriği ile ilgili ölüm anındaki durumu öğrenme imkanını elde etmeye yönelik olarak terekede bulunan mal ve hakların tespitine ilişkindir. Koruma önlemi olarak terekenin tespiti işlemi, kural olarak bir süreye bağlı olmayıp, bu önlemin alınması olanaksız veya yararsız hale gelmedikçe tereke paylaşılmadığı sürece istenebilir. Çünkü, koruma önlemi olarak terekenin tespiti işleminin maddi hukuk bakımından haklara ve borçlara bir etkisi bulunmamaktadır.

Bu itibarla mahkemece, resmi kurumlardan murisin taşınır ve taşınmaz tüm malvarlığına ilişkin bilgi istenmek, tereke mallarını zilyetliğinde bulunduran veya murise borcu olan mirasçıların murisin mali durumu ile ilgili bilgi vermekle yükümlü oldukları hatırlatılarak bu hususta mirasçılardan bilgi alınmak suretiyle “Türk Medeni Kanununun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzüğü” 33'üncü maddesi gereğince; ölüm anı itibarıyla terekedeki (taşınır veya taşınmaz) mal ve hakların tespit edilip hükümde gösterilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş, bu sebeple kararın bozulması gerekmiştir.” Yargıtay, 14. HD., E. 2015/2668, K. 2016/2688, T. 3.3.2016, www.kazanci.com.tr, (E.T.:22.11.2021); “...terekenin tedbir mahiyetindeki tespit istemi süreye bağlı değildir. Her an için tespit istenebilir. (TMK. 589) Bu yön nazara alınmadan tespit isteğinin de bir aylık sürenin geçtiğinden bahisle reddedilmesi doğru değildir.” Yargıtay, 2. HD., E. 2005/15828, K. 2005/1411, T. 07.02.2005, Bkz. **Gençcan**, Miras Hukuku, s. 859; “... Türk Medeni Kanununun 589/1. maddesi; “Mirasbırakanın yerleşim yeri Sulh Hâkimi istem üzerine veya re'sen tereke mallarının korunması ve hak sahiplerine geçmesini sağlamak üzere gerekli olan bütün önlemleri alır...” hükmünü taşımaktadır. Bu istem süreyle sınırlı değildir. Bu yön dikkate alınmadan talebin yazılı şekilde reddi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.” Yargıtay, 2. HD., E. 2005/2798, K. 2005/6195, T. 18.04.2005, Bkz. **Gençcan**, Miras Hukuku, s. 859; “...743 Sayılı Medeni Kanunun 531. maddesi miras bırakanın son yerleşim yeri sulh hakiminin terekenin korunması ve hak sahiplerine geçmesini temin için gerekli olan bütün önlemleri alacağını hükme bağlamıştır. Tedbirlerin terekedeki mal ve hakların yazımı, terekenin mühürlenmesi, resmen yönetilmesi, vasiyetnamenin açılması olacağı da örnek olarak açıklamıştır. Bu tedbirlerin istenilmesi bir süre ile de sınırlandırılmamıştır. Mahkemece istek doğrultusunda gerekli işlemlerin yapılması gerekirken, yazılı gerekçe ile hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır. (HGK 21.03.1956 gün ve 17/16 sayılı 2HD 10733 esas, 11829 sayılı kararı)” Yargıtay, 2. HD., E. 2005/2151, K. 2005/3062, T. 01.03.2005, www.kazanci.com.tr, (E.T.:25.11.2021)

olanaksız veya yararsız hale gelmedikçe tereke paylaşılmadığı sürece istenebilir.” Açıkça belirtmiştir.

Benim de katıldığım görüşe göre TMK’nın 590. maddesine göre mirasçılar ve ilgililer her zaman tereke defterinin tutulmasını talep edebilirler. Zira mirasçılar ve ilgililer bakımından mirasbırakanın ölümünden bir ay içinde haberdar olmaları her zaman mümkün olmayabilir.

2.5.8.4. Deftere kaydedilecek tereke değerleri

Deftere kaydedilecek olan mirasbırakanın terekesidir. Tereke ise, mirasbırakanın aktif ve pasif malvarlıklarıdır¹⁹³. Buna göre, taşınır, taşınmazlar, sınırlı ayni haklar, değerli madenler, kıymetli evraklar, borçlar girmektedir¹⁹⁴. TMK’nın 590. maddesinde mirasbırakanın terekesinin deftere kaydedilmesinden söz etmektedir. Ancak Türk Medeni Kanunu’nun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük’ün 33. maddesinde “*tereke mal ve haklarının yazımı*” ifadesi kullanılarak sadece mirasbırakanın aktif mal varlığının yazımı anlamı çıkarılmakta ise de tüzüklerin kanuna aykırı olarak düzenlenemeyeceğinden deftere mirasbırakanın borçlarının da yazımı gerekmektedir¹⁹⁵.

Tüzükte “*Kütüphane veya pul koleksiyonu gibi tespiti uzun zamana ihtiyaç gösteren taşınırlardan oluşan mallar, mühürlenmek veya kasa gibi güvenilir bir yere konulmak suretiyle muhafaza altına alınır.*” düzenlemesi ile tespiti uzun süre sürecek mal varlığının kaydedilmesinden önce mühürleme işlemi yapılacağını düzenlemiştir.

Yine evli eşlerin ölümü halinde mal rejiminden kaynaklanan alacak ve borçlar, eşler arasında mal ayrılığı yoksa tereke defterine yazılacaktır¹⁹⁶. Mirasın intikali sırasında anlaşmazlık olması halinde açılacak davalar bekletici mesele yapılacaktır.

Mirasbırakanın malvarlığının yurt içinde veya yurt dışında olduğuna bakılmaksızın tereke defterine kaydedilecektir.

¹⁹³ Kocayusufpaşaoğlu, s. 31 vd.; İmre/Erman, s. 9; Kurşat, s. 63-64.

¹⁹⁴ Çabri, s. 227-228.

¹⁹⁵ Kurşat, s. 63-64.

¹⁹⁶ Sarı, s. 17.

Deftere kaydedilen mal varlığının değerinin deftere yazılmasına gerek bulunmamaktadır. Buradaki amaç terekenin değerinin tespiti değil, terekenin tespitinin yapılmasıdır¹⁹⁷. Mirasbırakanın malvarlığı değerlerinin yazılmasına bir engel bulunmamaktadır. Mirasbırakanın alacak ve borçlarının tespiti için alacaklılara veya borçlulara ilan yapılmasına gerek bulunmamaktadır¹⁹⁸. Sulh hukuk hâkimi tespit edebildiği kadarını deftere kaydedilmesini sağlayacaktır. Terekenin deftere kaydedilmesi tedbir niteliğindedir. Bu nedenle terekenin tespiti talebinin dışına çıkılarak terekenin tasfiyesi sonucunu doğuracak karar verilemez¹⁹⁹.

¹⁹⁷ **Kurşat**, s. 66; "...istek 28.09.2004 tarihinde ölen mirasbırakan S.. İ... 'ya ait terekenin tespiti ve tereke üzerine tedbir konulmasına ilişkindir. Mahkemece tespitle yetinilmesi ve gerekmesi halinde koruma önlemlerinin alınması yönünde hüküm kurulması gerekirken istek aşılarak (HUMK.md.76) terekenin veraset ilamındaki paylar oranında mirasçılara aidiyetine ve teslimine karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır." Yargıtay, 2. HD., E. 2008/2818, K. 2008/5113, T. 10.04.2008, www.karararama.yargitay.gov.tr, (E.T.: 25.11.2021)

¹⁹⁸ **Kurşat**, s.65, "Talep, Türk Medeni Kanununun 619. maddesinde düzenlenen mirası kabul veya redde esas olmak üzere "Resmi defter tutma" değil, aynı Yasanın 589. ve devamı maddelerinde yer olan "Koruma önlemi" olarak ölüm tarihi itibarıyla terekeyi oluşturan unsurları belirlemek, böylece olası ihtilaflarda başvuru kaynağı oluşturmak, bu sayede terekenin içeriği ile ilgili ölüm anındaki durumu öğrenme imkanını elde etmeye yönelik olarak terekede bulunan mal ve hakların tespitine ilişkindir. Koruma önlemi olarak terekenin tespiti işlemi, kural olarak bir süreye bağlı olmayıp, bu önlemin alınması olanaksız veya yararsız hale gelmedikçe tereke paylaşılmadığı sürece istenebilir. Çünkü, koruma önlemi olarak terekenin tespiti işleminin maddi hukuk bakımından haklara ve borçlara bir etkisi bulunmamaktadır. Bu işlem, tespiti yapılan malvarlığı unsurlarının terekeye ait olduğu, tespit edilmeyenlerin de terekeye ait olmadığına delil teşkil etmez. Mirasçıların, tespit olunanlara "Onay" vermeleri veya benimsemeleri, onları tespiti yapılmamış olan borçlara ilişkin sorumluluktan kurtarmayacağı gibi, tespit edilmemiş olan tereke alacakları için de talepte bulunamayacakları anlamına gelmez. Mirasçılar, terekenin tespitine rağmen, birbirlerine yahut üçüncü kişilere karşı tespit edilmiş veya edilmemiş (deftere yazılmış veya yazılmamış) olanları ihtilaflar konusu yapabilirler. "Koruma önlemi" olarak tutulan defter (terekenin yazımı), sonradan gündeme gelebilecek mirasın bölüştürülmesine yahut başka bir özel hukuk ilişkisine de esas olmaz. Bu bakımdan Türk Medeni Kanununun 590/3. maddesindeki bir aylık süre, mirasçılar veya diğer ilgililer bakımından "Hak düşürücü" bir süre olmayıp, aynı maddenin son fıkrasında yer alan "Defter tutma işlemi gecikmeksizin tamamlanır" hükmü de dikkate alındığında, hâkime yönelik bir ay içinde kendisine yapılacak başvuruları kabul etme zorluğunu getiren bir düzenlemedir. Yasanın 590/3. maddesindeki bir aylık süre aşılmış olsa dahi, koruma önlemi olarak terekenin tespiti ve yazımı işlemi, olanaksız veya yararsız hale gelmedikçe, terekenin paylaşılmasına kadar talep edilebilir. Mahkemece; resmi kurumlardan mirasbırakanın taşınır ve taşınmaz malvarlığına ilişkin bilgi istenmek, tereke mallarını zilyetliğinde bulunduran veya mirasbırakana borcu olan mirasçıların mirasbırakanın mali durumu ile ilgili bilgi vermekle yükümlü oldukları hatırlatılarak bu hususta mirasçılardan bilgi alınmak suretiyle "Türk Medeni Kanununun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzüğü" 33. maddesi gereğince; ölüm anı itibarıyla terekedeki (taşınır veya taşınmaz) mal ve hakların tespit edilmesi gerekir." Yargıtay, 14. HD., E. 2020/1720, K. 2020/5581, T. 29.09.2020, www.kazanci.com.tr, (E.T.: 22.11.2021)

¹⁹⁹ "...Davacı mirasçı tedbir niteliğinde terekenin tespitini istemiştir. Bu yön gözetilmeden talep dışına çıkılarak terekenin tasfiyesi sonucunu doğuracak şekilde hüküm kurulması bozmayı gerektirmiştir." Yargıtay, 2. HD., E. 2008/6495, K. 2008/6733, T. 08.05.2008, Bkz. **Gençcan**, s. 861; "...şuyn izalesi konusunda usulüne uygun açılmış bir dava bulunmamaktadır. O halde tereke hesabında bulunan paranın paylaşılması sonucu hasil edecek şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir." Yargıtay, 2. HD., E. 2007/4464, K. 2007/8725, T. 24.05.2007, Bkz. **Gençcan**, s. 861

2.5.8.5. Defter tutmanın süresi

Terekenin deftere kaydedilmesinin ne kadar sürede tamamlanacağı TMK'nın 590. maddesinde düzenlenmiş olup, gecikmesizin tamamlanacağı belirtilmiştir. Türk Medenî Kanununun Velâyet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük Kapsamında Tutulacak Defterler, Özel Kütük, Dosyalar, Tutanaklar ve Diğer Evrakın Düzenlenmesine Dair Yönetmeliğin 14. maddesinde ise mirasbırakanın ölüm tarihinden itibaren bir ay içerisinde tamamlanacağı belirtilmiştir. Yönetmelikte belirlenen süre düzenleyici bir hüküm olup bir bağlayıcılığı yoktur²⁰⁰. Burada sulh hukuk hakimine geniş bir takdir yetkisi verilmemiştir. Toplanması gereken belgeler, mahkemenin iş yoğunluğu, deftere kaydedilme süresi, sayım ve tespit işlemlerin süresi nazara alınarak en kısa sürede kayıt işlemi tamamlanacaktır.

2.5.8.6. Defter tutma usulü

Terekenin deftere ne şekilde kaydedileceği Türk Medenî Kanununun Velâyet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük Kapsamında Tutulacak Defterler, Özel Kütük, Dosyalar, Tutanaklar ve Diğer Evrakın Düzenlenmesine Dair Yönetmelikte düzenlenmiştir.

Defterin tutulması talebinde bulunan mirasçının veya ilgilinin adı, soyadı, yerleşim yeri, işlemlerin tarih ve sırası, başvuru talepleri, taşınır malların cinsi, türü, miktarı, değeri, bulunduğu yer, üzerinde bulunan haklar, taşınmaz mallar, ayni haklar, kiraya verilmiş ise, kiracının kimlikleri vs. yazılacağı düzenlenmiştir.

2.5.8.7. Terekenin mühürlenmesi

Bir koruma önlemi olan terekenin mühürlenmesi TMK'nın 591. maddesinde düzenlenmiştir. Mühürleme, mirasbırakanın terekesinde bulunan mal varlığının kaçırılması,

²⁰⁰ Çabri, s. 231

yok edilmesi, zarar verilmesinin önlenmesi amacıyla, malvarlığının bir depoya kaldırılması, kasaya konulması, kilit vurularak resmi mühür vurulmasıdır²⁰¹.

Resmi mühür vurulmasa da banka hesaplarına bloke konulması, taşınmazların tapu kayıtlarına şerh konulması da mühürleme işlemi sayılabilecektir²⁰². TMK'nın 590. maddesinde mirasbırakanın yerleşim yeri sulh hukuk hâkimi resen veya talep üzerine miras bırakanın terekesinde bulunan mal varlığının hak sahiplerine geçmesini sağlamak amacıyla gerekli tüm önlemleri alabileceği düzenlenmiştir.

Mühürleme ile mirasçıların mühürlenmiş tereke malları üzerinde hukuki işlem yapma hakkını veya zilyetliğini sona erdirmez²⁰³. Sadece tereke malları üzerinde tasarruf işlemi yapmaları önlenmektedir²⁰⁴. Zira mühürlemenin amacı, tereke malının gizlenmesinin, kaçırılmasının, başkasına devredilmesinin önlenmesidir.

Taşınırların saklanması, devredilmesi daha kolay olduğu için mühürleme daha çok taşınırlar için söz konusudur. Taşınmazların mühürlenmesi daha çok devrinin önlenmesi amacıyla tapuya şerh verilmesi, taşınmazın tamamı veya bir kısmının girilmesinin önlenmesi amacıyla kilitlerinin değiştirilmesi veya girişine yapı, duvar inşa edilmesi olabilir. Somut olaya göre sulh hukuk hâkimi mühürleme kararının uygulanması için gerekli tedbir kararı verebilecektir. Örneğin taşınmazda bulunan antika eşyaların bir odaya taşınarak odanın kilitlenmesi, taşınmazda bulunan kıymetli mücevherlerin mahkeme kasasına veya banka kasasına konulması mühürleme örnekleridir.

Mühürleme talep üzerine veya sulh hukuk hakiminin resen vereceği karar üzerine yapılır²⁰⁵. Mühürleme talebi belli bir süreye bağlı değildir. Her zaman mühürleme kararı verilebilecektir. Tereke mallarının korunmasına ihtiyaç kalmayacağı zamana kadar mühürleme devam eder.

²⁰¹ Kocayusufpaşaoğlu, s.565-566; Kurşat, s. 73-74; Ayiter/Kılıçoğlu, s. 211, Öztan, s. 365; Serozan/Engin, s. 483; İmre/Erman, s. 325; İnan/Ertas/Albaş, s. 488; Antalya/Sağlam, s. 330; Çabri, s. 232.

²⁰² Kurşat, s. 73-74; Çabri, s. 233.

²⁰³ Kocayusufpaşaoğlu, s. 566; Escher, Art.552 naklen; Antalya/Sağlam, s. 330; Kurşat, s. 74; Çabri, s. 233. Mühürlenmiş mallar üzerinde mirasçıların zilyetliği sona ermez. Mühürleme devam ettiği sürece, zilyetliğin verdiği yetkileri kullanmazlar. Mühürleme mirasçıların dolaysız zilyetliğini sona erdirmektedir.

²⁰⁴ Kocayusufpaşaoğlu, s. 566; Serozan/Engin, s. 483; Antalya/Sağlam, s. 330; Kurşat, s. 74-75; Çabri, s. 233.

²⁰⁵ Dural/Öz, s. 393; Kurşat, s. 81; Çabri, s. 234-235.

2.5.8.7.1. Mühürleme usulü

Mühürleme, talep üzerine veya resen sulh hukuk hâkimi tarafından karar verilerek yapılır. Talep üzerine sulh hukuk hâkimi mühürleme talebini reddederse, talep eden ret kararını istinaf edebilir. Mühürleme kararına karşı koruma önlemi olması nedeniyle kanun yoluna başvurulamaz.

Mühürleme, tereke malının olduğu yerde yapılabileceği gibi, malın başka bir yere taşınması ile de yapılabilir²⁰⁶.

Terekenin korunması önlemlerinden olan tereke defterinin tutulması ve mühürleme aynı anda yapılabileceği gibi, önce mühürleme yapıp, daha sonra malvarlığının deftere kaydedilmesi işlemi yapılabilir. Özellikle, mirasbırakanın taşınmazında bulunan altın gibi değerli mal varlığının önce mühürlenmesi daha sonra kayıt altına alınması önem arz etmektedir. Ya da bu tedbirlerden sadece biri de yapılabilir. Mühürlenmiş malların deftere kaydedilmesinde fayda vardır. Tüzüğün 33/2 bendinde *“Yazını yapılan tereke mallarından gerekenler Türk Medeni Kanunu’nun 591 inci maddesine göre mühürlenerek koruma altına alınır.”* düzenlenmiştir. Madde hükmünden de anlaşılacağı üzere deftere kaydedilen tereke mallarının kayıt işleminden sonra mühürlenebileceğini belirtmiştir.

Deftere kaydı uzun zaman alacak kitap, pul koleksiyonu gibi malların önce mühürlenip sonra kayıt altına alınabileceği Tüzüğün 33/3. bendinde düzenlenmiştir.

2.5.8.7.1.1. Mirasbırakanla ikamet edenlerin ihtiyaçları dışındaki eşyaların mühürlenmesi

TMK’nın 591/2. bendinde mirasbırakanla birlikte yaşayanlar için özel bir düzenleme getirmiştir. Mirasbırakanla birlikte yaşayanlar, mirasbırakanın mirasçıları olabileceği gibi aralarında kan bağı bulunmayabilir²⁰⁷. Mirasbırakanla birlikte yaşamaları yeterlidir. Mirasbırakanın ölümünden sonra, mirasbırakanın tereke malları mühürlenirken mirasbırakanla birlikte yaşayanların ihtiyaçları için gerekli olan eşyalar tespit edilerek güvenli kişi olarak kendilerine teslim edilir. Taşınmazın mühürlenmesi söz konusu ise,

²⁰⁶ Kurşat, s. 75;

²⁰⁷ Kurşat, s. 80; Çabri, s. 237.

mirasbırakanla birlikte yaşayanların zorunlu ihtiyacı olan mutfak, tuvalet, banyo, yatak odası gibi yerlerin dışında kalan yerler mühürlenir²⁰⁸.

Mirasbırakanla birlikte yaşayanların ihtiyacı olan mallar mühürlenmişse, mühürlemenin kaldırılmasını talep edebilirler. Mirasçıların ihtiyacı olan mallar üzerine konulan mührün kaldırılması talebi kural olarak mühürleme kararına itiraz olarak görülemez. Sulh hukuk hâkimi mühürlenmiş malların mirasbırakanla yaşayanların ihtiyacın yönelik olduğuna kanaat getirirse mührün kaldırılarak “*güvenilir kişi*²⁰⁹” olarak kendilerine teslim edilmesine karar verebilir²¹⁰.

2.5.8.7.1.2. Alacaklıların talebi üzerine mühürleme

Mirasbırakanın alacaklılarının talebi üzerine mühürleme yapılabilir²¹¹. Bu husus TMK’nın 591/3. bendinde düzenlenmiştir. Alacaklıların kim olduğuna dair Türk Medeni Kanunu’nda bir düzenleme yapılmamıştır. Alacaklılar olarak sadece mirasbırakanın alacaklılarının yanında, mirasçılar, vasiyet alacaklılarının da mühürleme talep edebileceğini kabul etmek gerekmektedir²¹². Mirasçıların alacaklıların terekenin mühürlenmesini talep edemezler.

Alacaklının talebi üzerine yapılacak mühürleme işlemi, alacaklının alacağı ile sınırlı olmak üzere yapılabilir²¹³. Aksi halde ilgililer, alacaklıların alacağını aşan kısım yönünden

²⁰⁸ Dural/Öz, s. 394; İmre/Erman, s. 325; Öztan, s. 365; Çabri, s. 237; “...Türk Medeni Kanunu’nun 590. maddesinde belirtilen sebeplerden birinin gerçekleşmesi halinde, sulh hâkimi tereke mal ve haklarının yazımı için terekenin defterinin tutulmasına karar verir. (TMK. md. 590, Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin 2003/5960 Sayılı Tüzük md. 33/1) Dosyaya sunulan Korgan Sulh Hukuk Mahkemesinin 2005/94 – 97 sayılı kararına göre mirasçılardan Dursun ve Sezayi’ nin vesayet altında oldukları anlaşılmaktadır. Bu hal, terekenin yazımı (defterinin tutulması) için yasal bir sebeptir. (TMK. md. 590/1) O halde; menkul malların tespiti ile defterinin tutulması, yazımı yapılan tereke mallarından gerekenlerinin Türk Medeni Kanununun 591. maddesine göre mühürlenerek koruma altına alınması, mühürlenmeyen mallar için de uygun koruma önlemlerinin alınması; mühürleme yapılırken mirasbırakanla birlikte oturanların ihtiyaçları için gerekli eşyanın bir tutanakla tespit edilip güvenilir kişi olarak kendilerine bırakılması gerekirken görev aşılı olarak yazılı şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiştir...” Yargıtay, 2. HD, E.2006/13518, K. 2007/4622, T. 22.03.2007, <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (E.T.:08.11.2021); Ülgenalp, s.837.

²⁰⁹ Eşyaların kendilerine bırakılan kişinin bu eşyaları elden çıkarma riski bulunduğu hâkimin seçim yaparken dikkatli olması ve gerekli önlemleri alması gerekir. Ülgenalp, s. 838.

²¹⁰ Çabri, s. 238.

²¹¹ Serozan/Engin, s. 483; Dural/Öz, s. 394; Öztan, s. 365; Çabri, s. 238.

²¹² Kurşat, s.80, dn.188; Çabri, 238.

²¹³ Kurşat, s. 81; İmre/Erman, s. 325; Dural/Öz, s. 394; İnan/Ertay/Albaş, s. 488; Öztan, s. 366; Çabri, s. 239.

mühürün kaldırılmasını talep edebilirler²¹⁴. Buradan anlaşılacağı üzere sulh hukuk hâkimi mühürleme yaparken mal varlığının değerinin tespiti yapacaktır.

Alacaklıların talebi üzerine yapılan mühürün kaldırılması güvence gösterilmesine bağlıdır²¹⁵. Bu durumda mühürün kaldırılması alacaklının alacağının tamamı kadarı ile güvence gösterilmesine bağlıdır. Güvence, alacağın tamamını karşılamıyorsa, alacaklı alacağın karşılanmayan kısmı için mühürün devamını talep edebilir²¹⁶.

2.5.8.7.1.3. Mühürlemenin sona ermesi

Sulh hukuk hâkimi, resen veya mirasçılar ve ilgililerin talebi ile mühürlemeye karar verir. Mühür, yine sulh hukuk hâkiminin vereceği karar ile kaldırılır²¹⁷. Mühürleme kararı verilmesine neden olan durum ortadan kalkmışsa sulh hukuk hâkimi resen mühürün kaldırılmasına karar vereceği gibi ilgililerin talebi ile de kaldırılmasına karar verebilir. Mühürleme, alacaklının talebi ile yapılmış ise, tüm mirasçıların oybirliği ile alacakları karar ile mühürleme kaldırılamaz. Ancak, mirasçıların güvence göstermesine veya alacaklının talebi ile mühürleme kaldırılabilir²¹⁸.

Alacaklının talebi ile yapılan mühürleme hariç olmak üzere, mirasçıların tümünün oybirliği ile talep etmesi halinde sulh hukuk hâkimi mühürlemeyi kaldırmak zorundadır²¹⁹.

2.5.8.7.1.4. Mühürlemeye aykırı davranışların sonuçları

Sulh hukuk hâkimi mühürleme kararının kaldırılmasına karar verdiğinde, mühür bozma işlemi yaparken, mühürün konulduğu gibi olup olmadığının incelemesini yapar. Eğer mühürlemeye aykırı bir davranış olduğunu tespit ederse, tutanakla tespit işlemini yapar.

²¹⁴ Çabri, s. 239.

²¹⁵ İnan/Ertas/Albaş, s. 488; Çabri, s. 239.

²¹⁶ Dural/Öz, s. 394; Kurşat, s. 81; İmre/Erman, s. 325; Serozan/Engin, s. 483; Öztan, s. 366.

²¹⁷ Kurşat, s. 82.

²¹⁸ Çabri, s. 239.

²¹⁹ Çabri, s. 239.

Mühürün bozulması nedeniyle bir zarar meydana gelmişse, mühür bozan kişinin özel hukuk anlamında bir tazminat sorumluluğu doğar ve genel hükümler çerçevesinde zararın tazmini sağlanır²²⁰.

Mühürleme işlemine aykırı davranışlar ayrıca Türk Ceza Kanunu'nda suç olarak tanımlanmıştır. TCK'nın 203. maddesinde *“Kanun veya yetkili makamların emri uyarınca bir şeyin saklanması veya varlığının aynen korunmasını sağlamak için konulan mühürü kaldıran veya konuluş amacına aykırı hareket eden kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.”* düzenlenmiştir²²¹.

²²⁰ Kurşat, s. 83.

²²¹ Çabri, s. 235; Kurşat, s. 83.

3. TEREKENİN RESMEN YÖNETİLMESİ

3.1. Terekenin Resmen Yönetilmesi

Terekenin resmen yönetilmesi kurumu TMK'nın 592, 593 ve 594. maddelerinde düzenlenmiştir. Diğer koruma yöntemlerine göre daha katı ve daha kesin çözüm sunması nedeniyle ayrılır. Özellikle tereke üzerinde mirasçıların yetkilerini kaldırması nedeniyle kendine özgü koruma yöntemi olduğundan söz edebiliriz. Öğretide “*terekenin resmen yönetilmesi*”²²², “*mirasın resmen idaresi*”²²³ terimleri tercih edilmektedir. Bu çalışmamızda miras ve tereke kavramlarının farklı olması nedeniyle “*Terekenin Resmen Yönetilmesi*” kavramı kullanılacaktır²²⁴.

3.2. Genel Olarak

Mirasbırakanın ölümü ile mirasbırakanın terekesi kül halinde mirasçılara geçmektedir. Mirasçılar tereke üzerinde elbirliği halinde hak sahibi olurlar ve hep birlikte terekeyi birlikte yönetirler²²⁵. Ancak bazı hallerde terekenin yönetilmesi mümkün olmayabilir.

Terekenin resmen yönetilmesi, kanunda sayılan durumların varlığı halinde, terekenin sağlıklı bir şekilde hak sahiplerine geçebilmesi için, terekenin sulh hukuk hâkimi tarafından veya sulh hukuk hakiminin atadığı kimse veya kurum tarafından, mirasçıların iradelerinden bağımsız bir şekilde geçici olarak yönetilmesidir²²⁶.

Tereke sadece kanunda sayılan sebeplerle resmen yönetilebilir²²⁷. Bunun dışında mirasçılar kendilerini temsil etmek üzere temsilci tayin edebilecekleri gibi, mirasçıların

²²² “*Terekenin Resmen yönetilmesi*”, “*Terekenin resmi Yönetimi*” kavramını tercih edenlere örnek olarak, **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 484 vd.; **Serozan/Engin**, s. 356 vd.; **Dural/Öz**, s. 382.

²²³ **İmre/Erman**, s. 307 vd.

²²⁴ Bkz. Birinci Bölüm Tereke Kavramı.

²²⁵ **Halil Akkanat**, Ölümün Özel Hukuk İlişkilerine Etkisi, Filiz Kitapevi, İstanbul 2004, s. 53 vd.; **Çabri**, s. 240.

²²⁶ **Kurşat**; s. 88-89; **Öztan**, s. 368-369; **Escher**, Art.554, N.1; **Çabri**, s. 240-241; **İmre/Erman**, s.325; **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 488 vd.

²²⁷ “*Olayları açıklamak taraflara, hukuki nitelendirme hakime aittir. (HUMK.md.76) Davacı, mirasbırakandan intikal eden menkul ve gayrimenkul mallardan davalıların yararlandığını, kendisini yararlandırmadıklarını ileri sürerek terekedeki haklarının korunması ve terekenin idaresi için temsilci atanmasını istediğine göre dava; Türk Medeni Kanununun 640/3. maddesinde yer alan “miras ortaklığına temsilci atanması” niteliğinde olmayıp, terekenin resmen idaresi için yönetici atanması isteğine ilişkindir. Türk Medeni Kanununun 592. maddesinde sayılan hallerde sulh hakimi terekenin resmen idaresine karar verir. Bu*

kendi aralarında anlaşamamaları halinde, tek bir mirasçının talebi ile sulh hukuk hâkimi tarafından temsilci atanabilir. Mirasbırakan vasiyetnamesi ile tereke tasfiye edilene kadar terekenin bir temsilci tarafından yönetilmesini vasiyet ederek temsilci atayabilir²²⁸.

Türk Medeni Kanunumuzun 592. maddesinde, bazı durumların varlığı halinde, mirasçılarının talebi bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, yetkili sulh hukuk hakimince veya sulh hukuk hâkimi tarafından atanan resmi yönetici tarafından resmen yönetilmesini kabul etmiştir²²⁹. Tereke, bölüştürmeye veya terekenin yönetilmesini gerektirecek durumların ortadan kalkmasına kadar sulh hukuk hakimince veya hâkimin atadığı resmi yönetici tarafından yönetilir²³⁰.

Terekenin resmen yönetilmesine karar verilmesi ve yönetici atanması, terekenin mirasçılara ait olma özelliğini ortadan kaldırmaz. Terekenin yönetilmesi, mirasçılarının hak sahipliğinin ortadan kaldırılması ve değiştirilmesi anlamına gelmemektedir²³¹.

TMK'nın 592. maddesindeki temsilci atanması ile TMK'nın 640/3. maddesinde belirtilen terekeye temsilci atanması aynı özellikte değildir. TMK'nın 640/3. maddesine göre atanan kişi, TBK'nın 40. vd. maddelerine göre mirasçılarının temsilcisidir²³². TMK'nın 640/3. maddesine göre atanan temsilcinin TMK'nın 594. maddesinde sayılan işlemleri yapma yetkisi bulunmamaktadır. Ayrıca mirasçılar alacakları ortak karar ile temsilciyi azledebilirler²³³.

3.3. Hukuki Niteliği

Öğretide, terekenin resmi yönetilmesi ve tereke resmi yöneticisinin hukuki niteliği ile farklı görüşler bulunmaktadır. Kocayusufpaşaoğlu, sadece kendisine tanınan hakka

maddede gösterilen sebepler bulunmadıkça tereke yöneticisi atanamaz. Olayda yasanın 592. maddesinde sayılan haller bulunmadığına göre, isteğin reddi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru bulunmamıştır. Yargıtay 2. HD., E. 2010/8701, K.2011/11058, T. 21.06.2011, www.e-uyar.com.tr, (E.T.: 20.12.2021)

²²⁸ Kurşat, s. 89.

²²⁹ Ülgenalp, s. 829-830; Kurşat, s. 89.

²³⁰ Kurşat, s. 89-90.

²³¹ İmre/Erman, s. 307; Kurşat, s. 90.

²³² Dural/Öz, s. 464; Çabri, s. 241.

²³³ Çabri, s. 241-242; Dural/Öz aksi kanaatte olup, mahkeme tarafından atanan temsilcinin görevine mirasçılarının son veremeyeceğini kabul etmektedir. s. 464.

dayanarak, mirasçılardan bağımsız olarak hareket eden kanuni temsilci olduğunu belirtmektedir²³⁴.

Antalya/Sağlam, tereke resmi yöneticisinin hukuki niteliği; atanması, görevleri, sorumluluklarına bakıldığında kendine özgü “*sui generis*” bir yapısı bulunduğunu savunmaktadır²³⁵.

Kurşat, tereke resmi yöneticisinin hukuki durumuna en yakın kurumun yasal temsilcilik olduğunu, kendine özgü olduğunu kabul etmemektedir²³⁶. Türk Medeni Kanunumuzun yetki, görevleri ve sorumluluğu ile ilgili düzenlemelere yer verilmesi nedeniyle tereke resmi yöneticisinin hukuki niteliği ile bir kuruma ihtiyaç olmadığını savunmuştur.

Çabri, kendine *sui generis* kanuni temsilci olduğunu kabul etmektedir²³⁷.

TMK’nın 593/2. fıkrasında “*Tereke yöneticisi, görevine giren hususlarda miras ortaklığının temsilcisi olup, ortaklık aleyhine açılan davalarda ve yapılan icra takiplerinde ortaklığı temsil eder ve gereken hâllerde ortaklık adına dava açmaya, icra takibinde bulunmaya, davadan feragate, kabule, sulh olmaya ve tahkime yetkilidir; davaları ve takipleri mirasçılara ihbar eder.*” düzenlemesi ile miras ortaklığının temsilcisi olduğu, TMK’nın 593/3. fıkrası ile “*Terekenin resmen yönetilmesinde, sulh hâkimi ile yöneticinin işlemleri konusunda, niteliklerine uygun olduğu ölçüde, vesayete ilişkin hükümler uygulanır.*” hükmü uyarınca vesayete ilişkin hükümlerin uygulanacağı belirtilmiştir.

²³⁴ Kocayusufpaşaoğlu, s. 573.

²³⁵ Tereke resmi yöneticisinin *sui generis* nitelikte olduğu, mahkemece verilen bu görevin bilinen veya bilinmeyen mirasçıların terekedeki kendine özgü haklarının kendine özgü ad altında yönettiği görüşündedir. Antalya/Sağlam, s. 336-337.

²³⁶ “...tereki resmi yöneticisinin durumuna bakıldığında terekeye müdahale bulunma yetkisi olan tereke resmi yöneticisinin bu yetkisinin hak sahibi olan mirasçılardan kaynaklanmadığı kesindir. Bunun hak sahibinin kendisi olmadığı da kanaatimizce kesindir; zira hak sahibi olan kişi ya da kişi grubu kesinlikle mirasçılardır. Bu durumda tereke resmi yöneticisinin, atanma usulü, denetlenmesi ve görevlerinin çerçevesi göz önüne alındığında tereke üzerinde kullanmış olduğu yetkinin kaynağının kamu otoritesi olduğunu kabul etmek gerekir. Tereke resmi yöneticisi hak sahibinin kendisi yahut iradi temsilcisi olmadığına, fakat yetkilerini hak sahiplerinin yararına kullanmak ve onların menfaatini gözetmek hatta bu nedenle kamu otoritesine hesap vermek zorunda olduğuna göre, onun hukuki durumuna en yakın kurumun yasal temsilcilik olduğunu kabul etmek gerekir.” Kurşat, s. 133.

²³⁷ Çabri, s. 246.

Diğer yandan, tereke resmi yöneticisi, sulh hukuk hâkimi tarafında atanmakta, mirasçıların tereke resmi yöneticisini azletme yetkileri bulunmamaktadır²³⁸. Tereke resmi yöneticisi ile mirasçılar arasında, asil-vekil ilişkisi bulunmamaktadır. Aynı zamanda TMK'nın 593/1. fıkrasında “...terekeyi hak sahiplerinin haklarının kaybına meydan vermeyecek biçimde iyi bir yönetici gibi özenle yönetmek ve özellikle aşağıda yazılı işleri görmekle yükümlüdür.” düzenlemesi ile mirasçılarının haklarını gözetmekle yükümlü olduğu belirtilmiştir.

Tereke resmi yöneticisi, mirasçılarının haklarını gözetir. Mirasçılar adına işlem yapar ve yaptığı tüm işler mirasçıları bağlar. Gücünü kamu otoritesinden alır²³⁹. Sulh hukuk hâkimi tarafından atanır, görevine sulh hukuk hâkimi tarafından son verilir. Ancak sulh hukuk hakiminin memuru olarak iş yapmaz²⁴⁰. Tereke resmi yöneticinin, atanması, görevleri, sorumluluğu birlikte değerlendirildiğinde, kendine özgü yasal temsilci olduğu görüşüne yakın durmaktayım.

3.4. Terekenin Resmen Yönetilmesini Gerektiren Durumlar

Terekenin resmen yönetilmesi kararı verildikten sonra, mirasçılarının tereke üzerindeki yönetim yetkisi kalkmaktadır²⁴¹. Terekenin resmen yönetilmesi ağır bir önlem olarak kabul edilmiş olup, kanunda sınırlı olarak sayılan haller dışında uygulanması mümkün olmayacaktır²⁴².

Terekenin resmen yönetilmesi kararı sadece yasal mirasçılar ve atanmış mirasçılar için söz konusudur. Bunların dışında kalan vasiyet alacaklıları veya diğer kişiler bakımından TMK'nın 592. maddesi kapsamında terekenin yönetilmesi kararı alınamaz²⁴³.

²³⁸ Kocayusufpaşaoğlu, s. 573; Öztan, s. 374; Dural/Öz, s. 396; Kurşat, s. 136; Çabri, s. 247.

²³⁹ Kurşat, s. 133.

²⁴⁰ Kurşat, s. 134.

²⁴¹ “...tereke temsilcisi kararı temyiz etmemiş, ancak karar davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir. Ne var ki, davacı mirasçılarının davada takip yetkisinin kalmaması nedeniyle kararı temyiz etme hakkı da bulunmamaktadır...” Yargıtay, 1. HD., E. 2021/211, K. 2021/3686, T. 1.7.2021, <https://lib.kazanci.com.tr/>, (E.T.: 12.11.2021)

²⁴² Kocayusufpaşaoğlu, s. 568; İmre/Erman, s. 308; Serozan/Engin, s. 356.

²⁴³ İmre/Erman, s. 308; Kurşat, s. 94, Escher, Art. 554, N.2; Serozan/Engin, s.483; Kocayusufpaşaoğlu, s. 573; Çabri, s. 247.

Kanunda sayılan hallerin varlığı halinde sulh hukuk hâkimi, resen terekenin yönetilmesi kararı vererek, terekeyi resen yöneteceği gibi, yönetici de atayabilir. Sulh hukuk hakiminin terekenin yönetilme kararı vermesinde takdir yetkisi bulunmamaktadır. Mirasçıların bu konuda talepte bulunmasına da gerek yoktur²⁴⁴.

Kanunda belirtilen sebepler;

“1. Mirasçılardan birinin uzun süreden beri bulunamaması ve temsilci de bırakmaması hâlinde menfaati gerektiriyorsa,

2. Mirasta hak sahibi olduğunu ileri sürenlerden hiçbiri mirasçılık sıfatını yeterince ispatlayamazsa veya bir mirasçı bulunup bulunmadığı şüpheli olursa,

3. Mirasçıların tamamı bilinmiyorsa,

4. Kanunda özel olarak öngörülmüşse.” olarak belirtilmiş olup, aşağıda tek tek incelenmiştir.

3.4.1. Uzun süre bulunamayan ve temsilci bırakmayan mirasçının bulunması

TMK’nın 592/1 fıkrasının 1. bendinde “*Mirasçılardan birinin uzun süreden beri bulunamaması ve temsilci de bırakmaması hâlinde menfaati gerektiriyorsa,*” ifade edilmiştir. Kanun hükmünden görüleceği üzere iki koşulun bir arada bulunması gerekmektedir. Bu şartlardan birinin yokluğu halinde terekenin resmen yönetilmesine karar verilemeyecektir²⁴⁵.

TMK’nın 590/1. fıkrasının 2. bendinde yer alan “*Mirasçılardan biri uzun süreden beri bulunamıyorsa ve temsilcisi de yoksa,*” maddesi ile benzerlik göstermektedir. Tek fark ise mirasçının menfaatinin de gerektirmesidir. Dolayısıyla terekenin mühürlenmesi koruma önlemleri anlatılırken bu husus detaylı olarak incelendiğinden mirasçının menfaatinin gerektirmesi hususu üzerinde durulacaktır.

²⁴⁴ Dural/Öz, s. 395, Çabri, s. 247.

²⁴⁵ Kurşat, s.95.

Kanun hükmünde yer alan şartların varlığı halinde sulh hukuk hâkimi terekenin yönetilmesine karar verecektir. Burada üzerinde durulması gereken husus ise; yönetilecek kısım bulunamayan mirasçının payı değil terekenin tamamı olmasıdır²⁴⁶.

Mirasçının menfaatinin gerektirip gerektirmediğini sulh hukuk hâkimi gerekli araştırmayı yaparak karar verecektir²⁴⁷. Sulh hukuk hâkimi her durumu kendi somut çerçevesinde değerlendirecektir. Mirasçının menfaati değerlendirilirken, sadece mirasçının menfaati değil, terekenin tamamı üzerinde menfaat söz konusu olup olmadığının tespiti. Eğer sadece mirasçının payı üzerinde yönetim yeterli ise bu durumda terekeye temsilci atanmasına karar verilmeyip, mirasçıya kayyım atanmasına karar verilmelidir²⁴⁸.

Kanun, menfaatini değerlendirilmesini ne şekilde yapılacağına dair bir düzenleme getirmemiştir. Terekenin resmen yönetilmesi kararı ağır bir koruma önlemi olduğundan, sulh hukuk hâkimi, menfaati değerlendirirken somut olayın durumlarına göre değerlendirmesi gerekmektedir. Terekenin yönetilmesi kararı tüm tereke üzerinde sonuç doğurduğundan, diğer mirasçılarının menfaati ile çakışma olup olmadığının, sadece yeri tespit edilemeyen mirasçının menfaatinin korunması için önlem yeterli olup olmadığının değerlendirmesini yapması gerekmektedir. Sulh hukuk hâkimi, yeri tespit edilemeyen mirasçıya atanacak kayyım ile terekenin zarara uğratılması tehlikesini ortadan kaldırmayacaksa terekenin resmen yönetilmesi kararı vermelidir²⁴⁹.

Kanunun lafzından da anlaşılacağı üzere, birden fazla mirasçının olması halinde terekenin resmen yönetilmesi kararı verilebileceği düzenlenmiştir. Tek bir mirasçının olması ve mirasçının bulunamaması halinde terekenin resmen yönetilmesi kararı değil, mirasçıya kayyım atanması kararı verilmesi gerekmektedir. Bu durumda kayyımlık kurumu ile terekenin resmen yönetilmesi kurumu iç içe geçmektedir. Bu durumda mirasçıya kayyım atansa bile, atanan kayyım tüm tereke üzerinde yetkilidir²⁵⁰.

²⁴⁶ **Kurşat**, s. 95.

²⁴⁷ **Kurşat**, s. 96; **Escher**, Art. 554, N.4; **Martin Karrer** (Heinrich Honsell/Nedim Peter vogt/Thomas Geiser), Basler Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Zivilgesetzbuch II, 3. Auflage, Helbing & Lichtenhahn, Basel 2007, Art.554, N.8 naklen.

²⁴⁸ **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 569; **Kurşat**, s. 96; **Escher**, Art.. 554, N.4 naklen.

²⁴⁹ **Kurşat**, s. 96-97.

²⁵⁰ **Kurşat**, s. 97.

3.4.2. Mirasçı olduğunu ispatlayamayan veya bir mirasçı olduğunun şüpheli olması

TMK'nın 592/1 fıkrasının 2. bendinde “*Mirasta hak sahibi olduğunu ileri sürenlerden hiçbiri mirasçılık sıfatını yeterince ispatlayamazsa veya bir mirasçı bulunup bulunmadığı şüpheli olursa,*” durumlarında terekenin resmen yönetilmesine karar verilebilecektir. İki durumun ayrı ayrı varlığı halinde terekenin resmen yönetilmesi söz konusu olacaktır.

Birinci durumda “*mirasçı olduklarını iddia eden kişilerin hiçbirinin bunu ispat edememesi*” hali, tek mirasçının şüpheli olmasını değil, mirasçı olduklarını iddia eden tüm mirasçıların mirasçı olup olmadıklarının belirsiz olmasını ifade etmektedir²⁵¹. Örneğin çok uzun yıllar önce vefat etmiş mirasbırakanın, yıllar sonra mirasçıları olduğunu iddia eden ve soy bağıını ispat edememiş kişilerin bulunmasıdır²⁵². Örnekte de görüleceği üzere birden fazla mirasçı olduğunu iddia eden kişilerin bulunması ve bunlardan hiçbirinin hak sahibi olduğunu ispat edememiş olmaları gerekmektedir.

Kanunda ifade edilen yeterince ispat etme, mirasçılık belgesi, soy bağıının kurulması, atanmış mirasçılık belgesi, evlilik yolu ile mirasçı olma, evlat edinilme gibi belgelerin sunulması yeterli ispat olarak değerlendirilmektedir²⁵³. Mirasçılardan birinin hak sahibi olduğunu ispat etmesi halinde terekenin resmen yönetilmesi kararı verilemez. Bu durumda tereke, hak sahipliğini ispat eden mirasçıya teslim edilmesi gerekmektedir²⁵⁴.

Mirasbırakanın ölümü ile geriye yasal mirasçısının kalmaması veya mirasbırakan tarafından atanmış bulunmaması halinde, mirasbırakanın mal varlığı devlete kalır.

Mirasbırakanın ölümü ile devlet haricinde yasal mirasçısı veya atanmış mirasçısı olup olmadığı şüpheli olabilir. Bu durumda mirasçı olduğunu iddia eden kimse bulunmamaktadır²⁵⁵. Ancak mirasçı olduğunu iddia edebilecek kişi veya kişiler bulunabilir. Böyle bir halin bulunması halinde sulh hukuk hâkimi, terekenin resmen yönetilmesine dair

²⁵¹ Çabri, s. 250; Escher, Art. 554, N. 5 naklen; Kurşat, s. 98; Kocayusufpaşaoğlu, S. 569; Öztan 370, s. 370.

²⁵² Çabri, s. 250.

²⁵³ Kurşat, s. 98; Karrer, Basler Kommentar, Art. 554, N. 11 naklen.

²⁵⁴ Kurşat, s. 98; Escher, Art. 544, N. 5 naklen; Kocayusufpaşaoğlu, s. 569.

²⁵⁵ Kocayusufpaşaoğlu, s. 569-570; Kurşat, s. 99; Escher, Art. 554, N. 6 naklen.

karar verecektir. Mirasçılarının olup olmadığının şüpheli olması hali, TMK'nın 594. maddesi ile benzer nitelikte olması nedeniyle sulh hukuk hâkimi, TMK'nın 594. maddesinde belirtilen usulleri uygulamak zorundadır²⁵⁶.

3.4.3. Mirasçılarının tamamının bilinmemesi

TMK'nın 592/1-3. bendinde “*Mirasçılarının tamamı bilinmiyorsa,*” denilmiş olup, lafzında da anlaşılacağı üzere, bilinen mirasçılarının bulunduğu, bazı mirasçılarının ise bilinmediği durumların olması haline ilişkin getirilmiş bir düzenlemedir. Maddenin ikinci bendinden farklı olarak burada bazı mirasçılar bilinmektedir²⁵⁷.

Aynı zamanda sulh hukuk hâkimi, mirasçının mirasçılık sıfatına haiz olup olmadığı konusunda şüphesi bulunması halinde de terekenin resmen yönetilmesine karar vermesi gerekir. Burada şüpheyi haklı çıkaracak sebeplerin varlığı olması gerekir. Mirastan ıskatın söz konusu olması ve mirasçının ıskatın iptali için dava açması halinde, sulh hukuk hâkimi terekenin resmen yönetilmesine karar verebilir. Bu durumda, ortada bir mirasçı vardır, ancak hak sahipliği konusunda geçerli bir şüphe bulunmaktadır²⁵⁸.

Sulh hukuk hâkimi, bir mirasçı olup olmadığının, varsa yaşayıp yaşamadığının değerlendirmesini yapacaktır. Öğretide verilen en yaygın örnek ise; yurt dışında yaşayıp, orada evlenen ve ölen mirasbırakanın alt soyunun olup olmadığının şüphesidir²⁵⁹.

Mirasçılar arasında cenin bulunması halinde, terekenin resmen yönetilmesi değil, ceninin doğumuna kadar TMK'nın 427. maddesi 3. bendine göre kayyım tayin edilerek, TMK'nın 643. maddesine göre mirasın bölüştürülmesinin ertelenmesi söz konusu olur²⁶⁰.

²⁵⁶ Kurşat, s. 99.

²⁵⁷ Kocayusufpaşaoğlu, s. 570; Kurşat, s. 100; Escher, Art. 554, N. 7 naklen.

²⁵⁸ Kurşat, s.99.

²⁵⁹ Kocayusufpaşaoğlu, s. 570; Kurşat, s. 101; Escher, Art. 554, N.7 naklen.

²⁶⁰ Kurşat, s. 101.

3.4.4. Kanunda öngörülen diğer durumlar

TMK'nın 592/1-4. bendinde “*Kanunda özel olarak öngörülmüşse.*” ifadesiyle kanunda yer alan diğer hallerin varlığı durumunda terekenin resmen yönetilebileceğini belirtmiştir. Kanunda belirtilen bazı halleri aşağıda inceleyeceğiz.

3.4.4.1. Ön mirasçının güvence göstermemesi

Mirasbırakan tarafından art mirasçı atanması halinde, miras ön mirasçı tarafından yönetilir. Ön mirasçı, art mirasçıya kalacak mirası devretmekle ve mirası korumakla görevlidir²⁶¹. TMK'nın 523/2. Maddesine göre mirasın ön mirasçıya teslim edilmesi için, ön mirasçının güvence göstermesi koşuluna bağlanmıştır. Eğer mirasın içerisinde taşınmazlar var ise “*Taşınmazlarda bu güvence, yeterli görüldüğü takdirde mirası geçirme yükümlülüğünün tapu kütüğüne şerh verilmesiyle de sağlanabilir*” hükmü doğrultusunda taşınmazların tapu kayıtlarına art mirasçı olduğu şerhi verilerek bu güvence sağlanmış olur. Bu şerh, ön mirasçının tasarruf yetkisini kısıtlamaktadır²⁶². Terekede bulunan diğer unsurlar bakımında ön mirasçının göstereceği güvencenin yeterli olup olmadığının değerlendirmesi hâkim tarafından yapılacaktır²⁶³.

Ancak bazı durumlarda ön mirasçı, art mirasçının haklarını tehlikeye düşürebilir. Böyle bir durumun gerçekleşmesi halinde kanun koyucu art mirasçının haklarını koruma amacıyla düzenleme yapmıştır²⁶⁴. TMK'nın 523/3. fıkrasında “*Önmirasçı güvence göstermez veya artmirasçının beklenen haklarını tehlikeye düşürürse, mirasın resmen yönetimine karar verilir*” ifadesiyle sulh hukuk hâkimi tarafından terekenin resmen yönetimine karar vereceği düzenlenmiştir. Sulh hukuk hâkimi tarafından verilecek karar için ön mirasçının veya art mirasçının talebi aranmaz²⁶⁵.

Bazı durumlarda mirasbırakan ön mirasçının güvence gösterme zorunluluğunu ortadan kaldıracaktır. Böyle bir durumda ön mirasçı art mirasçının hakkını alabilecek şekilde mirası

²⁶¹ İmre/Erman, s. 146; İnan/Ertas/Albaş, s. 246; Kurşat, s. 107.

²⁶² Kocayusufpaşaoğlu, s. 293; İmre/Erman, s. 148; Serozan/Engin, S. 177; Kurşat, s. 107.

²⁶³ İnan/Ertas/Albaş, s. 248.

²⁶⁴ Kurşat, s. 106; Salathé, s.89-90 naklen.

²⁶⁵ Kurşat, s. 108; Salathé, s.90 naklen.

yönetmekle sorumludur. Aksi takdirde ön mirasçının yönetim yetkisi TMK'nın 523/3. maddesi uyarınca elinden alınabilir²⁶⁶.

Bakiye art mirasçılık kanunumuzda düzenlenmemiş, ancak uygulamada karşımıza çıkmaktadır. Mirasbırakan vasiyetname ile tüm malvarlığını ya da bir kısmını ön mirasçıya bırakmakta, ön mirasçının ölümü halinde, ön mirasçının elinde kalanların art mirasçıya geçmesini arzu etmektedir. Böyle bir durumda ön mirasçı, mirasbırakan tarafından kendisine geçen mirası aynen art mirasçıya geçirmekle yükümlü olmamaktadır²⁶⁷. Kanaatimce böyle bir durumda ön mirasçının güvence gösterme zorunluluğu olmaması gerekir. Nitekim ön mirasçı kendisine bırakılan mirası dilediği gibi tasarrufta bulunma özgürlüğünü mirasbırakanın iradesinden almaktadır. Bu gibi durumlarda art mirasçı, haklarının tehlikeye girdiğinden bahisle terekenin resmen yönetimi talep edemeyecektir²⁶⁸.

Terekenin resmen yönetimi iki durumda sonra erecektir. İlki, mirasın art mirasçıya geçmesidir. İkinci durum ise, ön mirasçı tarafından art mirasçının haklarının tehlikeye düşürme eylemlerinin ortadan kalkmasıdır²⁶⁹.

3.4.4.2. Gaibin mirasının yönetilmesi

Her ne kadar TMK'nın 586/1. maddesinin başlığı "*Gaibe Düşen Miras*" olsa da hakkında henüz gaiplik kararı alınmamış, sağ olup olmadığı bilinmeyen kişiler de bu kapsama girmektedirler. Kanunda "*Ortada bulunmayan ve mirasın açıldığı anda sağ olup olmadığı ispat edilemeyen mirasçının miras payı resmen yönetilir.*" hükmü uyarınca, henüz hakkında gaiplik kararı alınmamış kişilerin miras payının resmen yönetileceği düzenlenmiştir²⁷⁰. Hüküm sadece yasal ve atanmış mirasçılar için geçerlidir. Lehine vasiyet yapılan kişilerin ortada bulunmaması halinde resmen yönetim kararı verilemez²⁷¹.

Miras payının yönetilmesine karar verilen mirasçı sağ olarak ortaya çıktığında yönetim kararı ortadan kaldırılır. Kendisinden uzun süre haber alınmayan mirasçı hakkında TMK'nın

²⁶⁶ Çabri, s. 253; Kocayusufpaşaoğlu, s. 293; Dural/Öz, s. 182.

²⁶⁷ İmre/Erman, s. 160; Çabri, s. 253-254.

²⁶⁸ Aynı yönde görüş için bkz. Dural/Öz, s. 182.

²⁶⁹ Dural/Öz, s. 182; Çabri, s. 254.

²⁷⁰ İnan/Ertas/Albaş, s. 458; Serozan/Engin, s. 343; Kurşat, s. 109.

²⁷¹ Dural/Öz, s. 389; İmre/Erman, s. 318; Çabri, s. 254; Kurşat, s.109, dn. 291.

588. maddesi uyarınca gaiplik kararı verilirse, yönetim kararı kaldırılarak miras payı hak sahiplerine teslim edilir²⁷².

TMK'nın 592. maddesindeki resmen yönetim ile aralarındaki temel fark, TMK'nın 592. maddesinde terekenin tamamının yönetilmesine karar verilmesi iken, TMK'nın 586. maddesinde ise ortada bulunmayan mirasçının payının yönetimine karar verilmesidir. Aralarındaki benzerlikten dolayı TMK'nın 586. maddesine göre verilen resmen yönetim ile ilgili hükümler kıyasen uygulanabilecektir²⁷³.

3.4.4.3. Vasiyetname açılması işlemleri

TMK'nın 595/3. maddesi “*Sulh hâkimi, teslim edilen vasiyetnameyi derhâl inceler, gerekli koruma önlemlerini alır; olanak varsa ilgilileri dinleyerek terekenin yasal mirasçılara geçici olarak teslimine veya resmen yönetilmesine karar verir.*” denilmek suretiyle sulh hukuk hâkimi gerek duyarsa ya terekeyi yasal mirasçılara teslim edilmesine, ya da terekenin yönetilmesine karar vereceği düzenlenmiştir.

Mirasbırakanın öldüğüne dair bir delil sunulmadan vasiyetname teslim edilmişse, sulh hukuk hakimi mirasbırakanın öldüğüne dair delil sağlayıncaya kadar vasiyetnamenin açılması işlemini geri bırakmak zorundadır²⁷⁴.

Kanun hâkimin “*teslim edilen vasiyetnameyi derhal*” incelemesinden söz etmektedir. Vasiyetname kapalı olarak teslim edilmiş ise, öğretilde sulh hukuk hakiminin ilgililer önünde

²⁷² Kocayusufpaşaoğlu, s. 562; İmre/Erman, s. 318; İnan/Ertas/Albaş, s. 458-459; Serozan/Engin, s. 343-344; Kurşat, s. 109.

²⁷³ Kurşat, s. 109.

²⁷⁴ “Türk Medeni Kanununun Velayet, Vesayet ve Mirasa İlişkin Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzüğü’nün 36. maddesinde miras bırakanın ölümünden sonra ele geçen vasiyetnamesinin, geçerli olup olmadığına bakılmaksızın, yerleşim yeri sulh hakimine tesliminden itibaren bir ay içinde açılması ve ilgililere okunması gerekir. Ancak, vasiyetçinin öldüğüne dair kesin delil olmadan vasiyetname verilmişse, bu delilin sağlanmasına kadar vasiyetnamenin açılması geri bırakılır. Vasiyetnamenin açılma gününü sulh hâkimi tespit eder. Adresi bilinen mirasçılar, mahkemece uygun görülecek usul ile vasiyetnamenin açılacağı gün ve saat belirtilerek davet olunur. Sulh hâkimi, davet edilen günde gelen mirasçılar huzurunda vasiyetnameyi açar. Davete rağmen hiçbir mirasçı gelmemiş olsa dahi vasiyetname açılır. Açılan vasiyetname okunur ve bu durumu tespit eden bir tutanak düzenlenir. Bu tutanak hâkim, zabıt kâtibi ve hazır bulunan ilgililerce imzalanır. Somut olayda; mahkemece, talebin kabulüyle vasiyetnamenin açılmasına karar verilmiş ise de, mirasçı Hazine’ye TMK 595, 596 ve 597. madde hükümleri gereğince vasiyetnamenin açılması sırasında dilediği takdirde hazır bulunmak üzere meşruhatlı davetiye tebliğ edilmediği gibi, yukarıda açıklandığı şekilde duruşmada yapılması gerekli diğer usulî işlemlerin de yapılmadığı anlaşılmış olup, eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiş ve bu husus bozmayı gerektirmiştir.” Yargıtay, 3. HD., E. 2016/13764, K. 2018/2302, T. 12.3.2018, www.kazanci.com.tr, (E.T.: 22.11.2021).

vasiyetnameyi açabileceği kabul edilmiştir²⁷⁵. Kanaatimce bu görüşe katılmak mümkün değildir. Mirasbırakanın ölümü halinde yasal mirasçılar mirasbırakanın malvarlığına elbirliği halinde sahip olurlar. Mirasbırakan tarafında kapalı vasiyetname düzenlenmiş ise ve bu vasiyetnamede mirasçı çıkarma veya mirasçı atama söz konusu ise yasal mirasçıların terekeyi zarara uğratması söz konusu olabilir. Öğretide kabul edilen görüşe göre, sulh hukuk hakiminin kapalı vasiyetnameyi açamayacağını kabul edersek, bu durumda, sulh hukuk hakiminin yapabileceği tek işlem, yasal mirasçıların mirasçılık belgesi alıp, terekenin intikali için gerekli işlemlerin yapılmasını önleme kararı almasıdır.

TMK'nın 595/2. maddesinde, sulh hukuk hakiminin *“bilinen mirasçılar ve ilgililerin”*²⁷⁶ hazır bulunmak üzere çağırılacağına düzenlendiği dikkate alındığında, sulh hukuk hakiminin ilgilileri tespit etmesi için, vasiyetname içeriğinden haberdar olması gerekir. Hukuk sistemimizce, vasiyetnamenin açılma işlemini sadece sulh hukuk hakiminin yapabileceği gözetildiğinde, kapalı zarf ile teslim edilen vasiyetnamenin sulh hukuk hâkimi tarafından açılıp incelenebileceği öğretide benimsenen ikinci görüşe katılmaktayım.

Sulh hukuk hâkimi TMK'nın 592. maddesinden bağımsız olarak, incelediği vasiyetname ile terekenin korunması için gerek gördüğü durumlar için koruma önlemi alabilecektir²⁷⁷.

Öğretide TMK'nın 595/3. maddesine göre sulh hukuk hakiminin iki durumun varlığı halinde terekenin resmen yönetilmesine karar verebileceğini kabul etmektedirler²⁷⁸.

Birinci ihtimal, mirasbırakanın ölümüne bağlı tasarrufla mirasçı atamasıdır. Mirasbırakan yasal mirasçıların yanında başka mirasçı ataması halinde, terekenin yasal mirasçılara teslim edilmesi, atanmış mirasçının haklarını tehlikeye sokabilir²⁷⁹.

²⁷⁵ İmre/Erman, s. 330; Kurşat, s. 103; Kocayusufpaşaoğlu, 578; İnan/Ertay/Albaş, s. 489.

²⁷⁶ “Bu sebeple; mahkemece vasiyetnamenin açılmasına karar verilmiş ise de; mirasçıların tespiti eksik yapılmış ve “...” dışındaki mirasçılara duruşma gününün tebliğ edildiğine dair dosya içerisinde evrak bulunmadığı görülmüştür. Türk Medeni Kanunu'nun 596/2. maddesi uyarınca, bilinen tüm mirasçılar ve diğer ilgililer usulüne uygun çağrılmadan, vasiyetnamenin açılıp okunmasına karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir”. Yargıtay, 3. HD., E. 2020/10611, K. 2020/7979, T. 17.12.2020, www.kazanci.com.tr, (E.T.: 22.11.2021)

²⁷⁷ Kurşat, s. 103; Çabri, s. 255.

²⁷⁸ Kurşat, s. 104; Çabri, s. 255.

²⁷⁹ Kurşat, s. 104; Çabri, s. 255.

İkinci ihtimal ise, mirasbırakan yasal mirasçayı ölüme bağlı tasarruf ile mirasçılıktan çıkarmış olabilir. Böyle bir durumda ölüme bağlı tasarruf iptal edilinceye kadar, mirasçılıktan çıkarma işlemi geçerli olduğundan, terekenin diğer yasal mirasçılara teslimi, mirasçılıktan çıkarılan mirasçının haklarını tehlikeye sokabilir. Nitekim mirasçılıktan çıkarılan, tasarrufun iptali, tenkisi davası açarak haklarına kavuşabilir. Böyle bir durumda terekede kendisine düşen pay kalmamış olabilir.

Kanunda, terekenin yasal mirasçılara teslimi düzenlenmiş, ancak atanmış mirasçılara teslimden söz edilmemektedir²⁸⁰. Kurşat'a göre, kanun koyucunun atanmış mirasçılara yönelik tartışmaların önüne geçmek amacıyla terekenin resmen yönetilmesi seçeneğini öngördüğünü belirtmektedir²⁸¹.

Atanmış mirasçılar, her ne kadar mirasbırakanın ölümü ile külli halef olsalar bile, terekenin kendilerine teslimi için TMK'nın 598. maddesinde belirtilen usullere uymak zorundadır.

3.4.4.4. Miras sebebiyle istihkak davası bulunması

TMK'nın 637. maddesinde yasal veya atanmış mirasçıların, tereke mallarını ellerinde bulunan kişiye karşı dava açabileceklerini düzenlemiştir. Yasal veya atanmış mirasçı tarafından açılan bu davaya "*miras sebebiyle istihkak davası*" denilmektedir²⁸².

Dava sırasında davacı olan yasal veya atanmış mirasçıların haklarının korunması için kanunun 3. fıkrasında talep üzerine hâkim, tapu kayıtlarına şerh konulması, davalının güvence göstermesi ve her türlü önlemi alabileceği düzenlenmiştir. Hâkimin alabileceği önlemler sayılmış, ancak sınırlı olarak gösterilmemiştir. Bu durumda terekeyi elinde bulunduran davalının yönetim yetkisi elinden alınarak terekenin resmen yönetimine kararı

²⁸⁰ Kurşat, s. 105; "Atanmış mirasçılar da mirası, miras bırakanın ölümü ile kazanırlar. Yasal mirasçılar, atanmış mirasçılara düşen mirası onlara zilyetlik hükümleri uyarınca teslim etmekle yükümlüdürler." hükmünü içermektedir." Yargıtay 23. HD., E. 2014/4518, K. 2015/661, T. 05.02.2015, www.e-uyar.com.tr, (E.T.: 20.12.2021)

²⁸¹ Kurşat, s. 105.

²⁸² Kurşat, s. 110; Kemal Tahir Gürsoy, Miras Sebebiyle İstihkak Davası, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1958, s. 16 vd.; Haluk Tandoğan, Miras Sebebiyle İstihkak Davası, AÜHFD., C. XII (1955), S.1-2, s. 268-284, s. 270 vd.; Cem Akbıyık, Miras Sebebiyle İstihkak Davası, Der Yayınları, İstanbul 2003, s.5 vd.

verebileceği kabul edilmektedir²⁸³. Esasen miras sebebiyle istihkak davasında mirasçılık sıfatı ile uyuşmazlıklar çözüldüğünden TMK'nın 592. maddesi ile düşünülmesi gerekmektedir²⁸⁴.

3.4.4.5. Resmi tasfiye uyarınca terekenin yönetilmesi

TMK'nın 632 ve 633. maddelerinde düzenlenen “*Terekenin Resmi Tasfiyesi*” uyarınca mirasçıların veya mirasbırakanın alacaklılar terekenin tasfiyesi talep edilebilirler. Terekenin resmi tasfiyesine karar verildiğinde, terekenin yönetimi artık mirasçılarda olmayacaktır. TMK'nın 634/1. fıkrasında resmi tasfiyenin sulh hukuk hakimince bir veya birden fazla tasfiye memuru tarafından yapılacağı düzenlenmiştir. Her ne kadar yönetim hakkı mirasçıların elinden alınsa da burada bir yönetim değil tasfiye söz konusu olduğundan TMK'nın 592/4. maddesi kapsamına girdiği kabul edilemeyecektir²⁸⁵. Nitekim TMK'nın 636. maddesinde tasfiyenin iflas hükümlerine göre yapılacağını düzenlemiştir.

3.4.4.6. Mirasçılardan birinin ödemeden aciziyeti

TMK'nın 640/4. maddesinde düzenlenen hüküm uyarınca borçlu mirasçının alacaklıları tarafından diğer mirasçılarının haklarının ihlal edilmesi söz konusuysa, diğer mirasçılar haklarının korunmasını talep edebilirler. Kimi görüşlere göre sulh hukuk hakiminin terekenin resmen yönetilmesine karar verilebileceği kabul edilmektedir²⁸⁶.

Kurşat'a göre bu kanun hükmüne göre verilecek koruma kararları terekenin korunması değil, ödemeden aczi halinde olan mirasçının alacaklılarından terekenin korunması olduğu, miras ortaklığı kurumu varken koruma önlemi olarak terekenin resmen yönetilmesi kararı verilmesinin gereksiz olduğu düşünülmektedir²⁸⁷.

²⁸³ İnan/Ertas/Albaş, s. 543; İmre/Erman, s. 440; Akbıyık, s. 270.

²⁸⁴ Kurşat, s. 110.

²⁸⁵ Kocayusufpaşaoğlu, s. 650.

²⁸⁶ Kurşat, s. 112; Karrer, Basler Kommentar, Art. 554, N.17 naklen.

²⁸⁷ Kurşat, s. 112.

Yargıtay'ın bir kararında, muris muvazaası davası açan mirasçının diğer mirasçılarının olurlarını alamadığı takdirde terekeye temsilci atanması için gerekli işlemin yapılması gerektiğine karar verilmiştir²⁸⁸.

3.5. Tereke Yöneticisi Atanması

3.5.1. Genel olarak

TMK'nın 592. maddesi kapsamında sulh hukuk hâkimi, terekenin resmen yönetilmesi kararı verir. Sulh hukuk hâkimi resmen yönetimi resen yapabileceği gibi, bir temsilci de atayabilir²⁸⁹.

3.5.1.1. Atanacak kişinin sulh hukuk hâkimi tarafından belirlenmesi

Tereke resmi yöneticisi, TMK'nın 593. maddesinde belirtildiği üzere sulh hukuk hâkimi tarafından belirlenir. Tereke, sulh hukuk hâkimi tarafından yönetilebileceği gibi, sulh hukuk hakiminin atayacağı temsilci ile de yönetilebilir²⁹⁰. Sulh hukuk hâkimi tereke resmi yöneticisi belirlerken, mirasçılarının talebi ve iradesi ile bağlı değildir²⁹¹.

Sulh hukuk hâkimi, tereke resmi yöneticisini belirlerken, yöneticinin bağımsızlığını, güvenilirliğini, tarafsızlığını²⁹², terekede yönetimi konusunda yeteneğini gözetir. Sulh hukuk hâkimi, tek bir kişiyi tereke resmi yöneticisi atayabileceği gibi, birden fazla kişiyi veya tüzel kişiliği de tereke resmi yöneticisi olarak atayabilir²⁹³. Resmi kişiler tereke yöneticisi olarak

²⁸⁸ “Somut olayda; mahkemece, 14.01.2016 tarihli duruşmada davacı ve davalı dışındaki diğer mirasçılarının davaya dahil edilmesi için kesin süre verilmiş, davacı vekili tarafından 25.01.2016 tarihli dilekçeyle mirasçılarının olurlarının alınamadığı belirtilip terekeye temsilci atanmak üzere dava açmak için yetki istenmiş, mahkemece 26.01.2016 tarihli ara kararla davacı vekiline terekeye temsilci atanmak üzere dava açmak için yetki verilmiş olup, terekeye temsilci atanmak üzere dava açmak için verilmiş bir kesin süre bulunmamaktadır. Kaldı ki; davada yer almayan mirasçılarının davaya dahil edilmesi gibi bir usuli müessese bulunmamakta olup, mirasçılarının olurlarının alınması yönünde ara karar kurulması gerekirken yazılı şekilde mirasçılarının davaya dahil edilmeleri için süre verilmesi de hatalıdır.

Hal böyle olunca, davacı vekilince TMK'nın 640. madde uyarınca diğer mirasçılarının olurlarının alınamadığı bildirildiğinden, terekeye temsilci atanması için yeniden işlem tesis edilerek sonucuna uygun bir karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde karar verilmesi isabetsizdir.”, Yargıtay, 1. HD. E. 2020/3628, K. 2021/2861, T. 26.05.2021, www.kazanci.com.tr, (E.T.: 15.11.2021)

²⁸⁹ Dural/Öz, s. 329, Kurşat, s. 120; Antalya/Sağlam, s. 335.

²⁹⁰ Dural/Öz, s. 383.

²⁹¹ Dural/Öz, s. 383; Öztan, s. 295.

²⁹² Tereke resmi yöneticisinin mirasçılar ile aralarında menfaat çatışması olmaması gerekmektedir. Bkz. Kurşat, s. 121.

²⁹³ Kurşat, s. 121.

atanabileceği gibi, özel kişiler de atanabilir. Özel düzenlemeler elverdiği sürece, memurlar, noterler, mali müşavirler, avukatlar resmi yönetici olarak atanabilirler²⁹⁴.

Hâkim, birden fazla tereke resmi yöneticisi ataması halinde, her birinin görevini ayrı ayrı belirleyebileceği gibi, birlikte görev yapmalarını belirleyebilir. Hâkim bir belirleme yapmadığı takdirde vasiyeti yerine getirme görevlisinin görevlerini belirleyen TMK'nın 413. maddesi kıyasen uygulanması gerekir. Hâkim gerekli niteliklere sahip olduğu kanısına vardığı mirasçıyı da tereke resmi yönetici olarak atayabilir²⁹⁵.

Sulh hukuk hâkimi tarafından atanan tereke resmi yöneticisi görevi kabul etmek zorunda değildir²⁹⁶. Tereke resmi yöneticisi, görevlendirmenin kendisine bildirildiği tarihten itibaren makul süre içerisinde ret kararını bildirmelidir. Kanunda ret kararını bildirmesi için bir süre belirlenmemiştir. Makul süre tespiti, TMK'nın 550. maddesinde düzenlenen vasiyet yerine getirme görevlisinin atanma koşulları kıyasen uygulanarak tespit edilebilir²⁹⁷. Atamaya karşı kanun yolu öngörülmemiştir. Kurşat'a göre, sulh hukuk mahkemesinin atamaya ilişkin kararının kanun yoluna açık olması gerektiği düşünülmektedir²⁹⁸.

3.5.1.2. Atanacak kişinin kanunen belirlenmesi

Kanunda, tereke resmi yöneticisinin sulh hukuk hâkimi tarafından atanacağı belirlenmiştir. Ancak kanunun iki durumda kanun koyucu tarafından tereke resmi yöneticisinin kimliği ile belirlemeler yaptığını görmekteyiz. Kanun tarafından tereke resmi yöneticisinin kimliği belirlense bile, tereke resmi yöneticisinin atanması, göreve başlaması sulh hukuk hakiminin vereceği karar ile olur²⁹⁹. Yine kanun tarafından belirlenen tereke resmi yöneticisinin göreve başlaması için, TMK'nın 592. maddesindeki koşulların varlığı halinde söz konusu olacaktır³⁰⁰.

²⁹⁴ Kurşat, s. 121.

²⁹⁵ Öztan, s. 341.

²⁹⁶ Kurşat, s. 122; Escher, Art. 554, N. 12 naklen.

²⁹⁷ Kurşat, s. 122.

²⁹⁸ Kurşat, s. 122.

²⁹⁹ Kurşat, s. 123; Escher, Art. 554, N. 9,10 naklen; Kocayusufpaşaoğlu, s. 570; öğretideki farklı düşünceler yer almaktadır. Bkz. İnan/Ertay/Albaş, 485;

³⁰⁰ Kurşat, s. 123.

Kanunda belirlenen ilk durum vasiyeti yerine getirme görevlisinin tereke resmi yöneticisinin olarak atanmasıdır.

Mirasbırakan tarafından atanan vasiyeti yerine getirme görevlisi olduğu takdirde sulh hukuk hâkimi, vasiyeti yerine getirme görevlisini tereke resmi yöneticisi olarak atamak zorundadır³⁰¹. Mirasbırakan vasiyeti yerine getirme görevlisini belli görevler için atamışsa ya da vasiyeti yerine getirme görevlisinin gerekli niteliklere sahip değilse, sulh hukuk hâkimi, kendisinin belirleyeceği resmi tereke resmi yöneticisi atayacaktır³⁰². Kanun koyucu, mirasbırakanın güvendiği kişinin terekenin yönetilmesi işini üstlenmesine karar verme yolu açmıştır³⁰³. Gerçekten de mirasbırakanın arzusunun yerine getirilmesi, mirasbırakanın terekenin tespitini en iyi vasiyeti yerine getirme görevlisi yapacaktır.

TMK'nın 592/2. fıkrasında “*Mirasbırakan terekenin tamamı üzerinde yetkili olmak üzere vasiyeti yerine getirme görevlisi atamış ise, önemli bir engel bulunmadıkça terekenin yönetimi ona verilir.*” hükmü ile iki koşulun varlığı halinde mirasbırakan tarafından belirlenen vasiyeti yerine getirme görevlisinin sulh hukuk hâkimi tarafından tereke resmi yöneticisi olarak atanacağı düzenlenmiştir. Bunlardan birincisi “*terekenin tamamı üzerinde yetkili olmak üzere*”, ikincisi ise, “*önemli bir engel bulunmadıkça*” koşullarıdır. Bu iki koşulun varlığı halinde sulh hukuk hâkimi, mirasbırakan tarafından belirlenen vasiyeti yerine getirme görevlisinin, tereke resmi yöneticisi olarak atamak zorundadır. Ancak ikinci koşulda, takdir yetkisi sulh hukuk hakimindedir. Önemli engel, her somut durumda sulh hukuk hâkimi tarafından değerlendirilecektir³⁰⁴.

Vasiyeti yerine getirme görevlisinin, tereke resmi yöneticisinde bulunması gereken özellikler bulunmalıdır. Bu özellikler bulunmadığı takdirde tereke resmi temsilcisi olarak atanmaması gerekir³⁰⁵.

Sulh Hukuk hâkimi, mirasbırakan tarafından belirlenen vasiyeti yerine getirme görevlisinin mirasçılar ile aralarında çıkar çatışması olup olmadığını değerlendirmelidir. Aynı zamanda, mirasçılardan birinin vasiyeti yerine getirme görevlisi olarak atandığı veya

³⁰¹ Çabri, s. 243; Escher, Art 554, N. 9 naklen; İnan/Ertas/Albaş, s. 489.

³⁰² Şakir Berki, Miras Hukuku, Sevinç Matbaası, Ankara 1975, s. 108; Kurşat, s. 124; İmre/Erman, s. 326.

³⁰³ Kurşat, s. 124; Escher, Art. 554, N. 9 naklen.

³⁰⁴ Kocayusufpaşaoğlu, s. 570-571.

³⁰⁵ Köksal Kocağa, Mirasçılık Belgesi, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt IX, Sayı 1-2, Haziran-Aralık 2005, s. 123-124.

vasiyeti yerine getirme görevlisinin mirasçı olarak atandığı durumlarda, birden fazla kurum birbiri içine geçtiğinden, tartışmalara mahal vermemek adına tereke resmi temsilcisi olarak atanmamaları gerekir³⁰⁶.

Mirasbırakan tarafından ölüme bağlı tasarrufla vasiyeti yerine getirme görevlisi belirlenmiş ise, ölüme bağlı tasarruf iptal edilinceye kadar geçerli olmaya devam edecektir. Önemli bir engel olmadıkça vasiyeti yerine getirme görevlisi, tereke resmi görevlisi olarak atanması gerekmektedir. Ölüme bağlı tasarruf iptal edildiğinde, vasiyeti yerine getirme görevlisinin görevi kendiliğinden sona ermez. Atamaya karar veren sulh hukuk hakiminin atama kararını kaldırıp yerine başka tereke resmi temsilcisi ataması gerekmektedir³⁰⁷. Sulh hukuk hâkimi, mirasbırakan tarafından birden fazla vasiyeti yerine getirme görevlisi belirlemesi halinde, belirlenen tüm kişileri tereke resmi temsilcisi olarak atamak zorunda değildir. Tereke resmi temsilci görevini gerektirdiği gibi yerine getirebilecek kişiyi seçebilir.

Tereke resmi temsilcisi olarak atanan vasiyeti yerine getirme görevlisi, artık tereke resmi temsilcisi olarak göreve başlar. Vasiyeti yerine getirme görevlisi sıfatı terekenin tasfiyesi sırasında geçerli olup, terekenin yönetimi sırasında vasiyeti yerine getirme görevlisi sıfatı donar³⁰⁸.

Koşulları taşımasına rağmen tereke resmi temsilcisi olarak atanmayan vasiyeti yerine getirme görevlisi, tereke resmi temsilcisi atanma kararına itiraz edebilir³⁰⁹.

Kanunda belirtilen ikinci durum ise; mirasbırakanın ölümünde velayet veya vesayet altında bulunmasıdır. TMK'nın 592/3. fıkrasında “*Mirasbırakan velâyet veya vesayet altında idiyse; veli veya vasi bir sakınca olmadıkça terekenin yönetimiyle görevlendirilir.*” Hükmü uyarınca veli veya vasinin tereke resmi yöneticisi olarak atanacağı belirtilmiştir. Kanun koyucu sulh hukuk hakimine “*bir sakınca olmadıkça*” ibaresi ile takdir yetkisi tanımıştır. Veli veya vasinin tereke resmi temsilcisi olmasında birtakım sakıncaları bulunabilir. Bunlar, veli veya vasinin tereke yönetimi için gerekli vasıflara sahip olmaması, veli veya vasinin mirasçılık sıfatına sahip olması sayılabilir³¹⁰. Veli veya vasi ile mirasçılar

³⁰⁶ Kocayusufpaşaoğlu, s. 571; İnan/Ertas/Albaş, s. 485; İmre/Erman, s. 326, dn.6.

³⁰⁷ Kocayusufpaşaoğlu, s. 341; Fikret Eren, Türk Medeni Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davası, Ankara 1966, s. 130-131.

³⁰⁸ Kurşat, s. 127-128.

³⁰⁹ Kurşat, s. 128.

³¹⁰ Çabri, s. 244.

arasında çatışma söz konusu olacak ise sulh hukuk hâkimi başka birini tereke resmi temsilcisi olarak atamalıdır³¹¹.

Velayet veya vesayet altında olan mirasbırakanın atadığı vasiyeti yerine getirme görevlisi bulunduğu takdirde, sulh hukuk hakiminin kimi tereke resmi temsilcisi olarak atayacağı sorunu ile karşı karşıya kalınmaktadır. Veli veya vasi ile vasiyeti yerine getirme görevlisi aynı kişi olduğu takdirde bir sorun bulunmamaktadır. Farklı kişiler olması halinde, sulh hukuk hâkimi bir değerlendirme yapmak zorundadır. Kurşat'a göre, vasiyeti yerine getirme görevlisi ve veli veya vasinin gerekli koşulları taşıması halinde, mirasbırakanın arzusunun yerine getirilmesine öncelik verilmesi gerektiği düşüncesindedir³¹².

3.5.2. Temsilcinin göreve başlaması

Resmen yönetim için atanan temsilcisinin görevinin başlaması görevi kabul etmesine bağlıdır. Görevi ret için haklı sebep sunması gerekmez³¹³. Kanunda atanan temsilcinin görevi ret için bir süre belirlenmemiştir. Kurşat, TMK'nın 550/3. maddesinin burada uygulanabileceğini, kanunda belirtilen 15 gün içerisinde görevi kabul etmediğini mahkemeye bildirmediği takdirde kabul ettiği anlamına geleceğini belirtmektedir³¹⁴. Uygulamada, sulh hukuk hâkimi, tereke resmi atanmadan önce kendisine sorulmakta, kabul edecek ise atama işlemi yapılmaktadır.

Atanan tereke resmi temsilcisi her zaman görevinden istifa edebilir. Tereke resmi yöneticisinin istifa etmesi, terekenin resmen yönetimini sona erdirmez. Sulh hukuk hakiminin tarafından başka bir tereke resmi yönetici ataması gerekmektedir³¹⁵.

3.5.3. Tereke resmi yöneticisinin görevleri ve yetkileri

Tereke resmi yöneticisinin en temel görevi terekenin korunmasıdır. Sulh hukuk hakiminin atama kararı ile yöneticinin görevi başlar³¹⁶. Yöneticinin atanmasından önce

³¹¹ Kocayusufpaşaoğlu, s. 571; Dural/Öz, s. 395.

³¹² Kurşat, s. 130.

³¹³ Antalya/Sağlam, s. 335; Çabri, s. 245.

³¹⁴ Kurşat, s. 122.

³¹⁵ Çabri, s. 245.

³¹⁶ Kurşat, s. 138.

mirasçılar tarafından yapılan işlemler geçerli olup³¹⁷, yöneticinin sorumluluğu bulunmamaktadır.

Tereke resmi yöneticinin görev ve yetkisi, terekenin korunması ile sınırlıdır. Mirasın paylaşılması³¹⁸, resmi tasfiye³¹⁹ gibi görevleri yoktur³²⁰. Ancak sınırlı olarak TMK'nın 593/1-3 ve 7. bentte özel düzenlemeler ile yöneticinin tasfiye yetkisi olduğu belirtilmiştir. Bu tasfiye yetkisi terekenin korunması önlemi niteliğini aşmayacak düzeyde, koruma ile sınırlı olarak tanınmıştır³²¹. Örneğin bozulacak ve saklanması zor malların satılması tasfiye niteliğinde değildir³²².

Tereke resmi yöneticisi, münhasır yetkiye sahiptir. Kendisine verilen yetkiyi başkaları ile paylaşma zorunluluğu yoktur³²³. Tereke yönetici atandığı andan itibaren, tüm mirasçılarının yetkileri tereke yöneticisine ait olur³²⁴. Tereke resmi yöneticisinin yetki sınırı, terekenin korunması ile sınırlıdır. Belirlenen yetkilerin dışında kalan alanda mirasçılarının yetkileri devam eder³²⁵. Tereke resmi yöneticisinin yetkileri, terekenin korunması ile sınırlı

³¹⁷ **Kurşat**, s. 138; "...Dava konusu dairenin malikinin Reşit olduğu, Reşit'in vefatı üzerine terekeye temsilci tayin edildiği ve tereke hakimliğinden alınan yetkiye istinaden iş bu davanın açıldığı anlaşılmaktadır. Kiralayanın mutlaka malik olması gerekmez, Dava konusu taşınmazda davalı murisin mirasçısı Halit Çetiner ile yapmış olduğu 1.8.2005 başlangıç tarihli ve 2 yıl süreli sözleşme ile kiracı olarak oturmaktadır. Tereke mümessilliğinden önce murisin mirasçısı tarafından yapılan sözleşme geçerlidir. Terekeye mümessil tayin edilmesi sözleşmeyi kendiliğinden geçersiz kılmaz. Öte yandan Tereke mümessili tarafından 1.8.2005 başlangıç tarihli ve 2 yıl süreli sözleşmenin iptali istemine ilişkin bir dava açılıp sözleşme iptal edilmediği sürece bu sözleşme geçerli olup davalının füzuli sagil olduğundan söz edilemez." Yargıtay, 6. HD. E. 2006/6792, K. 2007/8003, T. 25.06.2007, www.kazanci.com.tr, (E.T.: 16.11.2021)

³¹⁸ TMK. 646 vd.

³¹⁹ TMK. 632-636.

³²⁰ **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 573; **Dural/Öz**, s. 396; **Çabri**, s. 259.

³²¹ **Kurşat**, s. 139; **İmre/Erman**, s. 326.

³²² **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 573; **İmre/Erman**, s. 327; **Dural/Öz**, s. 384; **Kurşat**, s. 139.

³²³ "...Tereke adına açılan bu davanın mirasçılardan biri tarafından takibinin olanaksızlığı düşünülerek terekeye temsilci atanmıştır. Tereke temsilcisi 09.07.2002 tarihli oturuma katılmış, davanın esası hakkında beyanda bulunacağını bildirmiş, sonrasında bir bildirimde bulunmadığı gibi takip eden oturumlara da katılmamıştır. Tereke temsilcisi tarafından açılan davaların onun tarafından takip ve sonuçlandırılması asıldır. Bu şekilde açılan davada mirasçılarının terekeyi temsil ve davayı takip yetkileri ortadan kalkar. Birleştirilen dava, yukarıda açıklanan oturumdan itibaren tereke temsilcisi tarafından takip edilmediğine göre takipsiz bırakılan süre de gözetilerek H.U.M.K.'nın 409. maddesi gereğince birleştirilen davanın açılmamış sayılmasına karar verilmesi gerekirken yazılı olduğu üzere hüküm kurulması isabetsizdir." Yargıtay, 1. HD. E. 2004/11481, K. 2004/14638, T. 28.12.2004, www.kazanci.com.tr, (E.T.: 16.11.2021)

³²⁴ "...kiracı davalının muris Ş.'in mirasçılardan N. S. tereke temsilcisi vekiline yaptığı ödeme savunmasına itibar edilemeyeceği gibi; mirasçılardan birine ya da birkaçına yaptığı ifa, iyiniyetli de olsa onu, gerçek alacaklı olan muris Ş.'in terekesine karşı borcundan kurtarmaz. Kaldı ki, kiralayan Ş.'nin miras şirketi temsilcisi davacı durumu 19.2.2007 tarihinde davalı kiracıya ihbarname göndererek kira parasının kendisine ödenmesini istediğine göre, bu ihbardan sonra, kira sözleşmesindeki 1/2 hisseye düşen kira parasının davacı tereke temsilcisine ödenmesi gerekir." Yargıtay HGK, E. 2011/6-165, K. 2011/298, T. 11.5.2011, www.kazanci.com.tr, (E.T.: 16.11.2021)

³²⁵ Mirasçılar, terekeye elbirliği halinde sahip olduklarında, bir mirasçının eksik olması yetkileri kullanmaya engel olacağından, mirasçılarının miras ortaklığı olarak hareket etmeleri imkansız hale gelir. Bkz. **Kurşat**, s. 141, dn. 406.

olduğundan, mirasçılar terekenin korunması ile ilgili olmayan hak yetkilerini kullanabilirler. Örneğin, mirası kabul etme, reddetme, ölüme bağlı tasarrufların iptali davası, terekenin tespiti, mühürlenmesi, defter tutulması, terekenin resmi tasfiyesi talep etme gibi haklar mirasçılara aittir³²⁶.

Tereke resmi yöneticisinin, miras sebebiyle istihkak davası açabilme yetkisi öğretide tartışmalı olup, kanaatimce tereke resmi yönetici miras sebebiyle istihkak davası açabilmelidir. Tereke resmi yöneticinin atanmasındaki amaç terekenin korunması olduğu gözetildiğinde, mirasbırakanın terekesinin korunması söz konusu olduğundan tereke resmi yöneticinin yetkisi olduğu kabul edilmelidir³²⁷.

Tereke resmi yönetici, sadece tereke içerisinde bulunan bir ticari işletmenin işletilmesi için de atanabilir. Böyle bir durumda, terekenin diğer unsurları bakımından mirasçıların yetkileri devam etmektedir³²⁸.

Sulh hukuk hâkimi somut olayın durumuna göre tereke resmi yöneticinin bazı yetkileri kullanmasını kısıtlayabilir. Yetkilerin ne kadarının kısıtlanabileceğine dair kıstas, terekenin korunmasının amacına aykırı olmamalıdır. Tereke resmi yöneticinin kanundan gelen yetkisinin sınırlandırıldığı açıkça gösterilmelidir. Aksi takdirde iyiniyetli üçüncü şahıslarla yaptığı hukuki işlemler geçerlidir³²⁹.

TMK'nın 593/1. fıkrasında “*Terekeyi resmen yöneten sulh hâkimi veya onun yönetimle görevlendirdiği kimse, resmen yönetme sebeplerinin ortadan kalkmasına ya da paylaştırmaya kadar, terekeyi hak sahiplerinin haklarının kaybına meydan vermeyecek biçimde iyi bir yönetici gibi özenle yönetmek*” düzenlemesi ile tereke resmi yöneticisine birtakım yükümlülükler yüklenmiştir. Aynı düzenleme Türk Medeni Kanunu'nun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük'ün 34/2. Fıkrası “*Terekeyi resmen yöneten sulh hâkimi veya onun yönetimle görevlendirdiği kimse terekeyi iyi bir*

³²⁶ Çabri, s. 259; “...TMK'nın 558. maddesinin birinci fıkrası uyarınca; vasiyetnamenin iptali davasında davacı sıfatının, sözkonusu ölüme bağlı tasarrufun iptal edilmesinde menfaati bulunan mirasçı veya vasiyet alacaklısına ait olmasına, buna bağlı olarak iptal davasının mirası resmen idare eden tereke temsilcisi tarafından açılmayacağını veya takip edilemeyeceğinin anlaşılmasına göre, davada taraf sıfatı ve dolayısıyla hükmü temyiz hakkı bulunmayan tereke temsilcisi tarafından verilmiş olan temyiz dilekçesinin reddi gerekir.” Yargıtay, 3. HD., E. 2020/2543, K. 2020/3696, T. 30.6.2020, www.kazanci.com.tr, (E.T.:25.11.2021)

³²⁷ Kurşat, s. 141, dn. 408; İmre/Erman, s. 328.

³²⁸ Kurşat, s. 143.

³²⁹ Kurşat, s. 143, dn. 416.

yönetici gibi özenle yönetmek” şeklinde düzenleme ile tereke resmi yöneticisinin özen yükümlülüğünden bahsetmektedir.

Tereke resmi yöneticisinin özen yükümlülüğü “*iyi bir yönetici*”nin göstermek zorunda olduğu özenle aynıdır³³⁰. İyi bir yönetici kavramı TMK’nın 466. maddesinde de geçmekte olup, vasiinin özen yükümlülüğüne ilişkin kıstaslar kıyasen uygulanabilecektir³³¹.

Tereke resmi yöneticisi, görevi bizzat yerine getirmelidir. Ancak bazı durumlarda, yönetici kendisine verilen yetkiyi kullanırken, sekreter, avukat, emlak komisyoncusu kullanabilir³³².

TMK’nın 593. maddesinde tereke resmi yöneticinin görevlerini belirlemek adına bazı görevler tek tek sayılmıştır. Ancak tereke resmi yöneticisi bu görevler ile sınırlı değildir. Her somut olayda, tereke unsurlarının korunması, değerlendirilmesi, başkalarının el atılmaması için gerekli her işlemi yapmakla görevli ve yetkilidir³³³. Kanunda yedi bent halinde “*özellikle*” sayılmış olan görevler;

- “1. Henüz yapılmamışsa, terekenin yazımı,
2. Gereken koruma önlemlerinin alınması,
3. Mirasçılarının menfaatlerine veya iyi bir yönetimin gereklerine uygun düştüğü takdirde terekedeki malların satılması,
4. Mirasbırakanın alacaklarının tahsili ve borçlarının ödenmesi,

³³⁰ İmre/Erman, s. 327; “...Davacı, terekenin resmen yönetilmesi ile görevlendirilen davalının özen yükümlülüğüne aykırı davranışı (TMK. m. 593/1) nedeniyle terekenin ve dolayısıyla hak sahiplerinin zarara uğratıldığından bahisle tazminat isteminde bulunmuştur. Davalının terekenin resmen yönetilmesi ile görevlendirildiği ve bu görevi 30.6.2005 tarihine kadar sürdürdüğü hususunda çekişme bulunmamaktadır. Terekenin yönetimi için görevlendirilen kimse, görevine giren hususlarda aynı zamanda miras ortaklığının temsilcisidir. Miras ortaklığı temsilcisi (TMK. m. 640) de özel kayyım niteliğindedir. Terekenin resmen yönetilmesinde sulh hakimi ile yöneticinin işlemleri konusunda, niteliklerine uygun olduğu ölçüde vesayete ilişkin hükümler uygulanır (TMK. md. 593/son). Miras ortaklığı temsilci, yönetimine verilen malların belgelere dayanan hesabını her üç ayda bir mirasçılara ve bu hesabın bir örneğini de sulh hakimine verir. Şikâyet halinde hesap, bilirkişiye incelettilererek, belirlenen duruma göre, vasi hakkındaki hükümler uyarınca temsilci hakkında işlem yapılır.” Yargıtay. 2. HD., E. 2011/18869, K. 2012/31803, T. 27.12.2012, www.kazanci.com.tr, (E.T.: 16.11.2021)

³³¹ Kurşat, s. 144; “...Tereke mümessili vesayet hakkındaki hükümlere göre sorumludurlar. (Velayet, Vesayet; Miras Hakkındaki Tüzüğü’nün 61, 62, 63 maddeleri) Medeni Kanunun 488. maddesi; ilgililerin vesayet makamının kararlarına karşı tebliği gününden başlayarak on gün içerisinde denetim makamına itiraz edebileceğini, denetim makamının gerektiğinde duruşma yaparak itirazı kesin karara bağlayacağını hükme bağlamıştır. Denetim makamı vesayet makamının kararını onamıştır. Karar kesindir. Açıklanan sebeple de temyiz dilekçesinin reddine karar verilmesi gerekmiştir. (HGK. 6.7.1994 gün 1994/2- 384 - 501 sayılı kararı)” Yargıtay. 2. HD., E. 2003/14317, K. 2003/15945, T. 20.11.2003, www.kazanci.com.tr, (E.T.: 25.11.2021)

³³² Antalya/Sağlam, s. 337; Çabri, s. 259.

³³³ Dural/Öz, s. 383.

5. *Mirasçılarının yasal haklarını zedelediği anlaşılan vasiyetlerin, sulh hâkiminin izni ve asliye hâkiminin onayı ile yerine getirilmesi,*

6. *Terekeye ait paraların faiz getirmek üzere Cumhurbaşkanınca çıkarılan yönetmelikte belirtilen bir bankaya yatırılması veya bu paralarla Devlet tahvili alınması ve yeterli güvencesi bulunmayan yatırımların güvenceli yatırımlara dönüştürülmesi,*

7. *Terekede ticarethane, imalâthane veya başka bir işletme varsa, bunların olduğu gibi sürdürülmesi; sürdürmede yarar yoksa, tasfiyesi için gerekli önlemlerin alınması.”* dır.

Kanunda sayılmasa bile tereke resmi yöneticisi, gereksiz aboneliklerin sonlandırılması, vergilerin ödenmesi, taşınmazların kiralanması, sözleşme imzalanması ve feshedilmesi, tamiratların yapılması gibi işleri yapabileceği kabul edilir³³⁴. Terekenin korunması için tereke resmi yöneticisinin gerektiğinde borçlandırıcı işlem de yapabileceği kabul edilmesi gerekmektedir³³⁵.

3.5.3.1. Terekenin deftere yazılması

TMK'nın 593/1-1. bendinde “*henüz yapılmamışsa, terekenin yazımı,*”nın yapılacağı düzenlenmiştir. Terekenin yazılması TMK'nın 590. maddesinde belirtilen tereke defterinin tutulmasıdır. Tereke resmi yönetici atandığı andan itibaren terekeyi deftere kaydetmekle yükümlüdür³³⁶. Tereke resmi yönetici atanmasından önce, tereke deftere kaydedilmişse, tereke resmi yöneticisinin ayrıca defter tutmasına gerek yoktur³³⁷.

3.5.3.2. Terekenin korunması önlemlerinin alınması

Tereke resmi yönetici, mirasbırakanın terekesinin hak sahiplerine intikali gerçekleşene kadar terekenin en iyi şekilde korunması ile görevli olup, terekenin korunması için alınması gereken önlemleri almakla yetkilidir³³⁸. Koruma önlemlerinin kapsamının ne olduğu kanunda tek tek sayılmamıştır. Resmi yönetici olayın durumuna göre değerlendirme yapıp, terekenin zarar görmesini engelleyecek tedbirleri alır. Örneğin, paraların yatırılması, altınların kasaya konulması, antika eşyaların saklanması, hayvanların yemlerinin verilmesi,

³³⁴ İnan/Ertay/Albaş, s. 486-487; Öztan, s. 293.

³³⁵ Kurşat, s. 137; Karrer, Basler Kommentar, Art. 554, No.44 naklen.

³³⁶ Kurşat, s. 149; Çabri, s. 261.

³³⁷ Kurşat, s. 148-149, dn. 439; Karrer, Basler Kommentar, Art. 554, N.40 naklen.

³³⁸ Kurşat, s. 149; Escher, Art. 554, N.15; Karrer, Basler Kommentar, Art. 554, N.40; Öztan, s. 373.

tarlanın sürülmesi, ekilmesi, ürünlerin toplanması, taşınmazların kiraya verilmesi, tamiratların yapılması gibi³³⁹. Tereke resmi yöneticisi, atanma sebebi ve koruma önleminin amacı ile sınırlıdır. Dolayısıyla tereke resmi yöneticisi, terekenin korunması dışındaki iş ve işlemleri yapamaz³⁴⁰. Tereke resmi yöneticisi işlemleri yaparken sulh hukuk hakiminin görev alanına giren önlemleri yapamaz. Örneğin, vasiyetnamenin açılıp, okunması, tereke mallarının mühürlenmesi sadece sulh hukuk hakiminin yetkisinde olup, tereke resmi yöneticisinin yapması mümkün değildir³⁴¹.

3.5.3.3. Tereke mallarının satılması

Tereke resmi yöneticisine TMK'nın 593/1-3. bendiyle tereke mallarının satış yetkisi verilmiştir. Tereke resmi yöneticisi terekede bulunan tüm mal varlığının satışı değil, *“mirasçılarının menfaatine veya iyi bir yönetimin gereklerine uygun düştüğü takdirde”* satış yapabilecektir. Terekede bulunan bazı malların satışı zorunlu hale gelebilecektir. Örneğin bakımı ve saklanması zor bir ürünün paraya çevrilerek bedellerinin bankaya yatırılması gibi belirtilebilir.

Tereke malları içinde bulunan taşınmazların satımı, ipotek tesisi, ayni hak tesisi için resmi yöneticinin sulh hukuk hakiminden ayrıca yetki alması gerektiğini düşünmekteyim.

Taşınmazın satımı zorunlu ise, taşınmazın satımı, ipotek konulması, ayni hak tesisi yapılabilir. Bu işlemlerin terekenin korunması için istisnai önlem olarak kabul edilmesi gereklidir. Sulh hukuk hâkimi tarafından tereke resmi yöneticisinin görevlerinde bir sınırlandırma yapılmamışsa, mirasçılar ve hak sahipleri tereke mallarının satımı konusunda tereke resmi yöneticisinin yetkisinin sınırlandırılmasını talep edebilirler³⁴².

Mirasbırakan ölümünden önce sattığı ancak tescil işlemini yapmadığı durumlarda resmi yöneticinin işlemi yapmaya yetkili olduğu kabul edilmektedir. Ancak tereke resmi

³³⁹ Dalamanlı, s. 525-526; Kurşat, s. 149; Çabri, s. 261.

³⁴⁰ Çabri, s. 261; Kurşat, s. 149.

³⁴¹ Kurşat, s. 149-150; Tereke resmi yöneticinin tereke mallarını depoya kaldırması, altınları kasaya koyması mühürleme işlemi olarak sayılmamaktadır. Mühürleme yetkisi sadece sulh hukuk hâkimine aittir. Bkz. Çabri, s. 261-262, dn. 745.

³⁴² Kocayusufpaşaoğlu, s. 573; Kurşat, s. 150; İmre/Erman, s. 328; Antalya/Sağlam, s. 338; Çabri, s. 262; Escher, art. 554, N. 15.

yöneticinin bu işlemi yaparken tapu memurunun tescil işlemini yapmayı reddedebileceği kabul edilmelidir³⁴³.

3.5.3.4. Tereke borçlarının ödenmesi ve alacaklarının tahsili

Tereke resmi yöneticisi, mirasbırakanın terekesine ait alacak ve borçları tespit ederek, alacakların tahsili için gerekli işlemleri yapmak, muaccel borçları ödeme kanunda sayılan görevlerinden biridir. Tereke resmi yöneticisi, terekenin muaccel ve kesin borçları ödemeye yetkisi bulunmaktadır³⁴⁴.

Tereke resmi yöneticisi, tereke alacaklarının tahsili için, icra takibi yapabilir, dava açabilir, bu işlemlerin yapılması için avukat tutabilir. TMK'nın 593/2. Fıkrasına göre tereke resmi yöneticisi miras ortaklığının temsilcisi olduğu için, alacakların tahsili ile yükümlü olduğu kabul edilir. Alacakların tahsili veya alacağın tahsili için yapılan takiplerde tebligatları almada tek yetkilidir³⁴⁵.

Tereke resmi yöneticinin tereke alacaklılarına ve borçlularına çağrıda bulunmasının zorunlu olup olmadığı konusunda öğretide farklı görüşler bulunmaktadır. Bir kısım görüşe göre tereke resmi yöneticinin alacaklılara ve borçlulara çağrı yapması gerektiği savunulmaktadır. Tereke resmi yöneticinin çağrı yapma zorunluluğunun bulunmadığını kabul eden görüşe göre, bir tasfiyenin söz konusu olmadığı, tereke resmi yöneticinin resmi tasfiye memurundan ziyade, vasiyeti yerine getirme görevlisine daha yakın olduğunu savunmaktadırlar³⁴⁶.

Tereke resmi yöneticinin alacaklılara çağrıda bulunması, alacaklılarını zamanında terekeye kaydettirmeyen alacaklıların hak kaybına neden olmayacağını kabul etmek gerekir³⁴⁷. Bu nedenle tereke resmi yöneticinin yapacağı çağrı sadece alacakların tahsili ve borçların ödenmesi için yapılacak bir işlem olarak görülmelidir.

³⁴³ Kurşat, s. 150.

³⁴⁴ Kurşat, s. 151, Dalamanlı, s. 526; TBK'nın 96. maddesine göre borçlunun müaccel borcunu ödeme yetkisi bulursa bile, tereke resmi yöneticisi muaccel hale gelmemiş borcu ödeyemez. Aksi takdirde mirasçılara karşı sorumluluğu söz konusu olur. Bkz. Çabri, s. 263, dn. 751.

³⁴⁵ Kurşat, s. 151; Escher, Art. 554, N. 16; Karrer, Baler Kommentar, Art. 554, N. 54 naklen.

³⁴⁶ Kocayusufpaşaoğlu, s. 574; Kurşat, s. 151; Escher, Art. 554, N. 13 naklen.

³⁴⁷ Kocayusufpaşaoğlu, s. 574; Kurşat, s. 152.

Tereke resmi yöneticisi, mirasbırakanın vergi borçlarını, kira ve aidat borçlarını ödemekle görevlidir. Ancak, borcun ifasından kaçınma hakkı veren hallerin bulunması halinde, tereke resmi yöneticisi, zamanaşımı veya ödemezlik defilerinde bulunmakla yükümlüdür. Aksi takdirde özen yükümlülüğüne aykırı davranmış olur³⁴⁸.

3.5.3.5. Vasiyetlerin yerine getirilmesi

TMK'nın 593/1-5. bendinde belirtilen şartların yerine getirilmesi ile tereke resmi yönetici, mirasbırakanın son arzularının yerine getirilmesi ile görevli ve yetkilidir³⁴⁹.

Tereke resmi yöneticinin vasiyetleri yerine getirilebilmesi için kanunda belirtilen iki şartın yerine getirilmesine bağlıdır. Bunlar, “*mirasçılarının yasal haklarını zedelememesi*” ve “*sulh hâkiminin izni ve asliye hâkiminin onayının alınması*” dır. Tereke resmi yöneticisi mirasçılarının haklarının zedelenmeyeceği durumun varlığı halinde sulh hâkiminin izni ve asliye hâkiminin onayı ile vasiyetleri getirmekle görevlidir. Mirasçılarının haklarının hangi hallerde zedeleneyeceğine ilişkin bir açıklama bulunmamaktadır. Kurşat, mirasçılarının saklı paylarının zedelenmesi ihtimali bulunması halinde tereke resmi yöneticisinin vasiyeti yerine getirme görevinden sakınması gerektiği belirtilmiştir³⁵⁰.

İkinci şart ise, mirasçılarının haklarının zedelenmesi durumu olmaması halinde sulh hakiminin izni ve asliye hakiminin onayı ile yerine getirilmesidir. Öğretide, mirasbırakanın borçlarının ifa edilmesinde aranmayan iznin ve onayın, vasiyetlerin yerine getirilmesinde aranması eleştirilmiştir³⁵¹.

Terekenin resmen yönetilmesine karar verilip de tereke resmi yönetici atandıktan sonra, mirasçılarının yönetim hakkı tereke resmi yöneticisine geçmektedir. Bu nedenle, vasiyeti yerine getirilmesi için açılan davada tereke resmi yöneticisi ölüme bağlı tasarrufun geçersizliğini ileri sürebilecektir. Aksi halde, mirasçılarının vasiyet alacaklısına karşı ileri sürebileceği hakların kullanılmaması tereke resmi yöneticisinin özen yükümlülüğüne

³⁴⁸ Çabri, s. 263-264.

³⁴⁹ Kurşat, s. 152; Çabri, s. 264.

³⁵⁰ Kurşat, s. 152.

³⁵¹ Kurşat, böyle bir iznin ve onayın ne için arandığının gerekçesinin bulunmadığını ifade etmiştir. Kurşat, s. 152.

aykırılık oluşturur. Aksi görüş halinde, mirasçıların ileri sürebileceği defilerin yönetim süresince ileri s r lememesine neden olur³⁵².

Uygulamada terekenin resmen yönetimine de karar verilse, vasiyetlerin yerine getirilmesi için, vasiyetnamenin yerine getirilmesi davası açılması gerektiği belirtilerek talepler reddedilmektedir. Bu durumda vasiyet alacaklıları, yasal ve atanmış mirasçılar, diğer mirasçılara karşı vasiyetin yerine getirilmesi davası açmaktadırlar. Tereke resmi yöneticisi ise açılan davalar kesinleşene kadar terekenin korunması için yapılması gerekli işlemleri yapmaya devam etmedir.

Tereke resmi yöneticisine her ne kadar kanunla vasiyetlerin yerine getirilmesi görevi verilmiş ise de sulh hakiminin izni ve asliye hakiminin onayı, uygulamada yeni bir dava olarak kabul edilmektedir.

3.5.3.6. Terekeye ait paraların değerlendirilmesi

TMK'nın 593/1-6. bentte terekede para bulunması halinde tereke resmi yöneticisinin ne gibi işlem yapabileceğini açıklamıştır. Kanuna göre, terekede para bulunması halinde, faiz getirmek üzere bankaya yatırılması, yeterli güvencesi bulunmayan yatırımların güvenceli yatırımlara dönüştürülmesi işlemlerinin yapılması tereke resmi yöneticinin görevi olarak belirtilmiştir.

Öğretide, paraların ne şekilde değerlendirileceğine dair alınacak tedbirlerin sınırlı şekilde gösterildiği, ancak günümüzde, değişen ekonomik koşullarına uymadığı ifade edilmektedir. Kanuna göre paraların gelir getirmesi için başka yollarla değerlendirilmesi söz konusu olamaz³⁵³.

³⁵²  abri, s. 265-266.

³⁵³ Kurşat, s. 153; Ahmet Battal, Yeni Medeni Kanununun Bankacılık sektörüne ve Sermaye Piyasası Yatırım Araçlarına Bakışı, Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55. Yaş Armağanı, İstanbul 2002, s. 123 vd.

Tereke resmi yöneticisi, paraların milli bir bankaya yatıracağı veya Hazine tarafından çıkarılan menkul kıymetlere çevrileceği belirtilmiştir³⁵⁴. Tüzükte yapılan düzenlemeye göre milli olmayan bankaya daha iyi faiz getirse bile yatırılmayacaktır.

Tereke resmi yönetici paralar ile faiz geliri elde edilmesi yerine, devlet tahvili de alabilir³⁵⁵. Kanun maddesinin devamında “*yeterli güvencesi bulunmayan yatırımların güvenceli yatırımlara dönüştürülmesi*” gerektiğine ilişkin düzenleme yapılmıştır. Tereke resmi yöneticisi, tereke içerisinde yatırım bulunması halinde, yatırımların güvenceli olup olmadığını değerlendirecek, güvenceli yatırım olarak görmemesi halinde, güvenceli yatırımlara dönüştürecektir. Güvenceden kastın ne olduğu belirlenmemiştir. Tereke resmi yöneticisi gerekli görürse, paraya çevirme işlemini yaparak faiz getiren hesaba yatırabileceği gibi, güvenceli görmediği yatırımların sigorta yapılma suretiyle güvence altına alabilir.

Kanunda yatırımın ne olduğuna dair bir ifade bulunmamaktadır. Kanımca para, fon, gibi yatırım araçları olarak değerlendirilmesi gerekmektedir³⁵⁶. Örneğin, mirasbırakanın birçok gayrimenkul satın alıp, kira geliri elde etmesini yatırım olarak değerlendirilmemesi kanaatindeyim. Kaldı ki, gayrimenkullerden elde edilen gelirler faiz getirecek bankaya yatırılacağı gibi, gayrimenkullerin aynen korunması masraflı veya güç ise, tereke resmi yöneticisi zaten genel koruma tedbirlerine başvurarak gerekli önlemleri alabilecektir.

Tereke resmi yönetici, yatırımların güvenceli olup olmadığının değerlendirmesini yapabilecek yetenekte olmayabilir. Tereke resmi yönetici bu konuda uzman kişilerden yardım alabilir. Ancak günümüzde işin uzmanları tarafından da kesin güvence verilmediği gözetildiğinde, uygulamada en çok karşılaşılan uygulama ile karşı karşıya kalınmaktadır.

Uygulamada, sulh hukuk hâkimi terekede yer alan yatırımların paraya çevrilmesine ve vadeli tereke hesabına aktarılmasına karar vermektedir. Mirasçılar veya ilgililerin talebi ile paranın dövize çevrilerek vadeli hesaba yatırıldığını da görmekteyiz.

³⁵⁴ “Terekeye ait paralar faiz getirmek üzere milli bir bankada tereke adına açılan bir hesaba yatırılır veya Hazine tarafından çıkarılan menkul kıymetlere çevrilir.” Türk Medeni Kanununun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük 34/3. madde.

³⁵⁵ Paranın sadece devlet tahvili yatırımına yönlendirilmesi tercihinin eleştirisi için bkz. **Battal**, s. 135. vd.

³⁵⁶ **Kurşat**, s. 154; **Çabri**, s. 267.

3.5.3.7. Terekedeki işletmelerin idaresi veya tasfiyesi

TMK'nın 593/1-7. bendinde “*terekede ticarethane, imalâthane veya başka bir işletme varsa, bunların olduğu gibi sürdürülmesi; sürdürmede yarar yoksa, tasfiyesi için gerekli önlemlerin alınması*” gerektiği belirtilmiştir. Kanunda sayılan ticarethane, imalathane, başka bir işletme kavramlarından ne anlaşılması gerektiği açıklanmamıştır. Kanun ticari işletmelerden esinlenerek saymış olduğu kabul edilse bile ticari işletmeler dışında kalan esnaf, zirai ve serbest meslek faaliyetlerini de bu madde kapsamında düşünmek gerekmektedir³⁵⁷.

Tereke resmi yöneticisi, terekede yer alan işletmelerin durumlarını değerlendirerek gerekli kararı vermesi gerekmektedir. Terekede bulunan işletmelerin faaliyetinin devam etmesi, varlıklarının korunması faydasız ise tasfiye işlemlerini yapmakla görevli ve yetkili olduğu kabul edilmelidir³⁵⁸.

Kanunda belirtilmese bile iyi durumda olmayan işletmeye yapılacak müdahale ile gelir getirecek düzeye gelmesi mümkün ise tereke resmi yöneticisi, işletmenin tasfiyesi yerine işletmenin iyileştirilmesi yönünde gerekli işlemleri yapmalıdır³⁵⁹. Ancak atıl durumdaki bir işletmenin çalışır duruma gelmesi zor ve masraflı ise işletmenin kiralanması da TMK'nın 593/1-7 madde kapsamında değerlendirilmelidir³⁶⁰.

3.5.3.8. Miras ortaklığını temsil etme

Tereke resmi yöneticisinin en önemli yetkisi TMK'nın 593/2. fıkrasında “*Tereke yöneticisi, görevine giren hususlarda miras ortaklığının temsilcisi olup, ortaklık aleyhine açılan davalarda ve yapılan icra takiplerinde ortaklığı temsil eder ve gereken hâllerde ortaklık adına dava açmaya, icra takibinde bulunmaya, davadan feragate, kabule, sulh olmaya ve tahkime yetkilidir; davaları ve takipleri mirasçılara ihbar eder.*” hükmüyle belirtilen temsil yetkisidir.

³⁵⁷ Kurşat, s. 155, Çabri, s. 267.

³⁵⁸ Dalamanlı, s. 525.

³⁵⁹ Kurşat, s. 156; Çabri, s. 267.

³⁶⁰ Çabri, s. 267-268.

Tereke resmi yöneticisi, terekenin korunması için sahip olduğu temsil yetkisi sayesinde miras ortaklığını temsil edebilecek, ortaklık adına dava açabilecek, davaları takip edebilecek, hukuki işlemleri kabul, sulh, ibra edebilecektir³⁶¹.

Miras ortaklığını ve mirasçılarının üçüncü kişiler ile ilişkilerinde de davayı takip etme yetkisine sahiptir. Örneğin, alacak, el atmanın önlenmesi, istihkak, terekede içerisinde bulunan kooperatif ve anonim şirketin genel kurula kararlarına karşı iptal davası açabilir³⁶². Mirasbırakanın ölümünden önce açılmış, ancak devam eden davalar bakımından da temsil ile yetkilidir. Mirasbırakanın ölümü ile devam eden dava sona ermez, mirasçılara yöneltilir. Tüm mirasçıları davada temsil etme yetkisine haiz olduğundan devam eden davalar tereke resmi yöneticisi tarafından yürütülür³⁶³.

Kanun koyucu tereke resmi yöneticisinin davayı takip yetkisi yanında, feragat, kabul, sulh, tahkim sözleşmesi yapma gibi yetkileri de kanunda saymıştır³⁶⁴.

³⁶¹ “...Hemen belirtilmelidir ki, terekeye temsilci atanmasından sonra tereke ortağının ya da ortaklarının davayı takip yetkisi ortadan kalkar. Bir başka ifade ile davayı açan mirasçı ya da mirasçıların davayı takip yetkisi sona erer ve buna bağlantılı olarak da hükmü temyiz hakkı miras şirketini temsil eden mümessile geçer. Somut olayda, eksiğin giderilmesi suretiyle yerel mahkemece davanın reddine ilişkin olarak verilen kararın tereke temsilcisi ...'a tebliğ edilmesine karşın, tereke temsilcisi kararı temyiz etmemiş, ancak karar davacılar vekili tarafından temyiz edilmiştir. Oysa; davacı mirasçıların davada takip yetkilerinin kalmaması nedeniyle kararı temyiz etme hakları da bulunmamaktadır. Bu durumda tereke temsilcisi kararı temyiz etmediğine göre, davada sıfatı kalmayan davacılar vekili tarafından yapılan temyiz itirazının dinlenmesine de olanak bulunmadığından, temyiz dilekçesinin reddine...” Yargıtay, 1. HD., E. 2018/5424, K. 2019/325, T. 21.1.2019, www.kazanci.com.tr, (E.T.: 16.11.2021)

³⁶² Kurşat, s. 146.

³⁶³ Kurşat, s. 146; Karrer, Basler Kommentar, Art. 554, N. 51 naklen; “...Eğer diğer mirasçılar davaya katılmaz ve yazılı muvafakat da vermezler ise bu durumda davayı açan mirasçıların terekeye bir temsilci tayin ettirmesi gerekir (MK.640/3). Terekeye atanan temsilci, bir kısım mirasçının açtığı davaya icazet verirse davaya tereke temsilcisi tarafından devam edilir. Terekeye temsilci atanması ve tereke temsilcisinin davaya devam etmesi halinde de, ayrıca diğer mirasçıların davaya katılmalarına veya muvafakatlarının alınmasına gerek yoktur.” Yargıtay, 3. HD., E. 2018/6591, K. 2018/11829, T. 21.11.2018, www.kazanci.com.tr, (E.T.: 17.11.2021)

³⁶⁴ Kurşat, tereke resmi yöneticinin yasal temsilci olması nedeniyle, bunların ayrıca sayılmasının gereksiz olduğunu, söz konusu işlemler bakımından meselenin Türk Medeni Kanunu’nda vasiliğe ilişkin hükümlerin uygulanması suretiyle çözülmesinin daha doğru olduğunu savunmuştur. Bkz. Kurşat, s. 147; “...birleşen ... 10.Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2008/52 esas sayılı dosyanın davacılarından ... “avukatımı azlettim ve davacı değilim “ açıklamalarını içeren 8.5.2008 havale tarihli dilekçeyi mahkemeye sunmuş ise de dilekçenin içerik itibarıyla 6100 Sayılı HMK'nin 307. maddesi anlamında feragat niteliğinde olmadığı gibi aksi düşünülse dahi dava terekeye iade isteğiyle açılmış olup ... 13. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 2010/20E. 2011/9 K. Sayılı ilamıyla terekeye temsilci tayin edilip dava tereke temsilcisi huzuruyla görüldüğüne göre elbirliği halinde mülkiyette iştirakçilerden birisinin feragatininde hukukten değer taşımayacağı...” Yargıtay, 1. HD., E. 2013/2518, K. 2013/16759, T. 26.11.2013, www.kazanci.com.tr, (E.T.:25.11.2021)

Öğretide, bu yetkilerin kanunda tek tek sayılmasının, bu yetkilerin özel yetkiyi gerektiren işlemler olması nedeniyle uygulamada ortaya çıkabilecek sorunların önlenmesinin amaçlandığı düşünülmektedir³⁶⁵. TBK'nın 504/3. maddesinde vekilin sulh olması için özel yetkinin bulunması gerektiği, HMK'nın 74. maddesinde özel yetki gerektiren işlemler sayılmış olup *“Açıkça yetki verilmemiş ise vekil; sulh olamaz, hâkimi reddedemez, davanın tamamını ıslah edemez, yemin teklif edemez, yemini kabul, iade veya reddedemez, başkasını tevkil edemez, haczi kaldıramaz, müvekkilinin iflasını isteyemez, tahkim ve hakem sözleşmesi yapamaz, konkordato veya sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması teklifinde bulunamaz ve bunlara muvafakat veremez, alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına başvuramaz, davadan veya kanun yollarından feragat edemez, karşı tarafı ibra ve davasını kabul edemez, yargılamanın iadesi yoluna gidemez, hâkimlerin fiilleri sebebiyle Devlet aleyhine tazminat davası açamaz, hangileri hakkında yetki verildiği açıklanmadıkça kişiye sıkı sıkıya bağlı haklarla ilgili davaları açamaz ve takip edemez.”* denilmek suretiyle belirtilmiştir. TMK'nın 593/2. maddesi ile tereke resmi yöneticisinin özel yetki gerektiren işlemleri yapması için özel yetki aranmayacağı düzenlenmiştir. TMK'nın 593. maddesinde vesayet hükümlerine yapılan yollama uyarınca tereke resmi yöneticinin özel yetki gerektiren işlemleri yapabilmesi için TMK'nın 462. maddesi uyarınca vesayet makamının iznine başvurulması gerekmektedir³⁶⁶.

Tereke resmi yöneticisi kanunda yer alan *“davaları ve takipleri mirasçılara ihbar eder”* hükmü ile mirasçılara bildirim ile görevlendirilmiştir. Mirasçıların tereke resmi yöneticisine emir ve talimat verme yetkisi bulunamasa bile, tereke resmi yöneticisinin bütün mirasçıların ortak menfaatlerine uygun davranması ile görevlidir. Nitekim, resmi yönetici mirasbırakanın tüm davalarını, hukuki ilişkilerini bilmeyebilir. Bu konuda mirasçılar resmi yöneticiye bilgileri vermesi, tereke resmi yöneticinin görevini en iyi şekilde yapmasına yardımcı olabilir³⁶⁷.

Öğretide kanunda belirtilen ihbarın HMK'nın 61. maddesinde düzenlenen ihbar niteliğinde olduğunu kabul etmektedirler.

³⁶⁵ Kurşat, s. 147; Çabri, s. 269.

³⁶⁶ Kurşat, s. 147; Selahattin Sulhi Tekinay, Türk Aile Hukuku, Filiz Kitapevi, İstanbul 1990, s. 657 naklen.

³⁶⁷ Çabri, s. 269-270.

Tereke resmi yöneticinin yasal temsilci olduğunu kabul eden görüşe göre, ihbar sonucunda, mirasçıların davaya müdahale etmesi, resmi yöneticiyi temsil etmeleri gerektiğini, bu durumun resmi yönetimin niteliğine uygun olmadığı savunulmaktadır³⁶⁸.

Kanaatimce TMK'nın 593/3. maddesinde tereke resmi yöneticinin görevi olarak sayılan dava ve takiplerin mirasçılara ihbarı, HMK'nın 61. maddesinde düzenlenen ihbar olarak nitelendirilmesi mümkün değildir.

Tereke resmi yönetici, belirli bir konuda yetkilendirilmiş ve bu konuda yetkisi düşmüş ise konu ile ilgili dava takip yetkisi de düşecektir. Yetkisi devam ettiği sürece, dava sürecini yürütürken mirasçılardan veya sulh hukuk hakiminden emir, talimat almaz. Bu konuda tam anlamıyla bağımsızdır³⁶⁹. Ancak resmi yöneticinin açması gereken davaları açmaması, takipleri yapmaması halinde mirasçılar sulh hukuk hakimine şikâyetle bulunabilirler. Sulh hukuk hâkimi mirasçılarının ortak menfaatleri olduğu kanısına varırsa, tereke resmi yöneticine ihtarda bulunabilir. İhtara rağmen resmi yönetici işlem yapmaktan kaçınmaya devam ederse, sulh hukuk hâkimi resmi yöneticiyi değiştirebilir³⁷⁰.

3.5.4. Tereke resmi yöneticisinin sorumluluğu ve denetlenmesi

Tereke resmi yöneticinin sorumluluğu ile ilgili düzenleme TMK'nın 593/3. maddesinde yapılmış olup, *“Terekenin resmen yönetilmesinde, sulh hâkimi ile yöneticinin işlemleri konusunda, niteliklerine uygun olduğu ölçüde, vesayete ilişkin hükümler uygulanır.”* düzenlemesi ile vesayete yollamada bulunmaktadır.

Tereke resmi yöneticinin hukuki durumu tereke resmi yöneticisinin görevi ve yetkileri göz önüne alınarak değerlendirmeler yapılmıştır. Değerlendirme sonucunda tereke resmi

³⁶⁸ Sonuç olarak kanunda belirtilen ihbar, ileride mirasçılarının tereke resmi yöneticisine konu ile başvurularında ileri süreceği savunmasında yardımcı olması görüşüdür. Ayrıca Tereke resmi yöneticisinin kişisel sorumluluğunun bulunmadığını, mahkeme kararlarının ise miras ortaklığı lehine veya aleyhine sonuç doğuracağından davayı ihbar olarak nitelendirilmeyeceğini belirtmektedir. Bkz. **Kurşat**, s. 148, dn. 434; *“...Dava dilekçesinde davacı olarak yer alan ...; 07.07.2014 tarihli dilekçesi ile, davada davacı sıfatı bulunmadığını, müdahil ihbar olunan mirasçı olduğunu, davacı sıfatı ile dava açan ve ihbarda bulunanın tereke temsilcisi olduğunu beyan etmiştir. Davaya müdahale talebinde bulunmadığı, mahkemece bu konuda verilmiş bir karar bulunmadığı anlaşılmakla hükmü temyiz hakkı bulunmayan ...'nun temyiz isteminin reddi gerekir.”* Yargıtay, 3. HD., E. 2017/1099, K. 2018/12877, T. 18.12.2018, www.kazanci.com.tr, (E.T.: 17.11.2021)

³⁶⁹ **Kurşat**, s. 48; **Karrer**, Basler Kommentar, Art. 554, N. 51-52 naklen.

³⁷⁰ **Çabri**, s. 270.

yöneticisinin ikili bir ilişki içinde olduğunun tespiti edilmiştir. Tereke resmi yöneticisinin ilk ilişkisi kamu otoritesi yani sulh hukuk hâkimi ile ikinci ilişkisi ise miras ortaklığı yani mirasçılardır. Tereke resmi yöneticisi, sulh hukuk hâkimi ve mirasçılara karşı birtakım yükümlülükler altına girmekte ve her iki ilişki nedeniyle sorumlulukları bulunmaktadır³⁷¹.

3.5.4.1. Sulh hukuk hakiminin sorumluluğu

Sulh hukuk hâkimi devlet adına hareket eden, devletin gücünü temsil eden resmi görevlidir³⁷². Devlet adına hareket eden resmi görevlilerin kusurundan kaynaklanan zararlardan devlet sorumludur³⁷³.

Sulh hukuk hâkiminin tereke resmi yöneticisinin seçimi ve denetlenmesinde, terekenin resmen yönetilmesinde kusuru olması halinde TMK'nın 468. maddesi kıyasen uygulanarak devletin kusursuz sorumluluğuna başvurulabilir³⁷⁴. Mirasçılar doğrudan sulh hukuk hakiminin sorumluluğuna başvuramazlar. Mirasçıların bir zararı söz konusu ise, devlet aleyhine dava açabilirler. Devlet kusuru olan hâkime rücu eder³⁷⁵.

3.5.4.2. Sulh hukuk hakimine karşı sorumluluğu

Tereke resmi yöneticisinin sulh hukuk hâkimi ile olan ilişkisinin sorumluluğu, terekenin yönetimi boyunca sulh hukuk hâkimi tarafından denetlenmesi ve sulh hukuk hakimine rapor vermesidir³⁷⁶. Resmi yönetici durumun gereklerine göre belli aralıklarla sulh hukuk hakimine TMK'nın 464. maddesinin kıyasen uygulaması ile rapor vermelidir³⁷⁷. Tereke resmi yöneticisinin iş ve işlemlerine yönelik şikâyetlerin sulh hukuk hakimine yapılabilmelidir. Sulh hukuk hakiminin kararlarına karşı 10 gün içinde TMK'nın 461.

³⁷¹ **Kurşat**, s. 159; tereke resmi yöneticisi meslek birliğine bağlı ise, meslek birliğinin de denetimi söz konusu olur. Örneğin, tereke resmi yöneticisi mali müşavir ise bağlı bulunduğu odanın denetim çerçevesinde denetimi devam eder. Bkz. **Karrer**, Basel Kommentar, Art. 554, N. 61; **Çabri**, s. 271.

³⁷² **Kurşat**, s. 162.

³⁷³ **İmre/Erman**, s. 328.

³⁷⁴ **İmre/Erman**, s. 328; **Çabri**, s. 271;

³⁷⁵ **Çabri**, s. 271; **Kurşat**, s. 162-163; **Sezai Aydınalp**, Hakimlerin Hukuki Sorumluluğu, Dayınlarlı Hukuk Yayınları, Ankara 1997, s. 263. Vd.

³⁷⁶ Hakimin tereke resmi yöneticisini denetlemesi emredici kural olup, mirasçılar veya mirasbırakan tarafından kaldırılmaz, değiştirilemez. Bkz. **Kurşat**, s. 159, dn. 469; **Karrer**, Basel Kommentar, Art. 554, N. 61 naklen.

³⁷⁷ **İmre/Erman**, s. 327; **Kurşat**, s. 159-160; **Karrer**, s. Basler Kommentar, Art. 554, N. 40 naklen; **Çabri**, s. 271-272.

maddesinin kıyasen uygulaması ile denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesine itiraz edilebileceği kabul edilmelidir³⁷⁸.

TMK'nın 461. maddesinde; *“Ayırt etme gücüne sahip olan vesayet altındaki kişi ve her ilgili, vasinin eylem ve işlemlerine karşı vesayet makamına şikâyetle bulunabilir.*

Vesayet makamının kararlarına karşı tebliğ gününden başlayarak on gün içinde denetim makamına itiraz edilebilir.” düzenlenmiştir.

Mirasçılar tereke resmi yöneticisine emir ve talimat veremezler. Ancak mirasçılar şikayetlerini sulh hukuk hakimine yapabilirler. Sulh hukuk hâkimi mirasçıların şikayetlerin üzerine tereke resmi yöneticisini denetleyebilir. Mirasçılar tereke resmi yöneticisinin iş ve işlemlerine ve sulh hukuk hakiminin kararlarına karşı asliye hukuk mahkemesine gidebileceklerdir³⁷⁹. Tereke resmi yöneticisinin eylemlerinden dolayı mirasçıların uğradığı zararlardan devletin sorumluluğu tali nitelikte olup, mirasçılar devletin kusursuz sorumluluğu yoluna başvurabilirler³⁸⁰.

Türk Medeni Kanununun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük'ün 35. maddesinde *“Terekenin resmen yönetilmesi kararı, sebep ortadan kalkınca sulh hakimi tarafından kaldırılır. Bu durumda, terekeyi yönetmekle görevlendirilen kimse, sulh hakimine en geç bir hafta içinde yönetme süresinde yapılan bütün işlemleri gösteren bir rapor verir. Raporun birer örneği mahkemece ilgililere gönderilir.”* düzenlemesi ile tereke resmi yöneticisinin rapor verme sorumluluğu açıkça belirtilmiştir. Tereke resmi yöneticisinin düzenlediği rapor, sulh hukuk mahkemesince ilgilere tebliğ edilir. Böylelikle, tereke resmi yöneticisinin yaptığı eylemler, terekenin korunması için yapılan işlemleri yerine getiren görevliler de ilgililer tarafından denetlenmiş olur³⁸¹.

Öğretide tereke resmi yöneticisi tarafından düzenlenen raporun sulh hukuk hâkimi tarafından onaylanması gerekmektedir³⁸². Resmi yöneticinin görevi, hazırladığı raporun onaylanmasından sonra sona ereceği kabul edilmelidir. Sulh hukuk hâkimi, resmi

³⁷⁸ Özüğür, s.496.

³⁷⁹ Kurşat, s. 160.

³⁸⁰ Gençcan, Vesayet Hukuku, s. 1132 vd.; Aydınalp, s. 265 vd.; Kurşat, s. 163.

³⁸¹ Kurşat, s. 160.

³⁸² Kurşat, s. 161; Ömer Uğur Gençcan, Vesayet Hukuku, Yekin Yayınları, Ankara 2009, s. 677 vd. naklen; Çabri, s. 272.

yöneticinin sunduğu raporu onaylamayabilir. Bu durumda sulh hukuk hâkimi eksikliklerin giderilmesi için tereke resmi yöneticisine emir ve talimat verebilir veya tereke resmi yöneticinin değiştirilmesine karar verebilir³⁸³.

3.5.4.3. Mirasçılara karşı sorumluluğu

Tereke resmi yöneticinin ikinci ilişkisi mirasçılardır. Bu nedenle tereke resmi yöneticisinin mirasçılara karşı da sorumluluğu bulunmaktadır. Mirasçılar tereke resmi yöneticisine emir ve talimat veremez ancak resmi yönetici kendisine verilen iyi bir yönetici gibi özenle yerine getirmekle yükümlüdür. Tereke resmi yöneticinin kusuru nedeniyle mirasçıların bir zararı meydana gelmesi halinde TMK'nın 467. maddesi uyarınca zararlarının giderilmesini talep edebilirler. Tereke resmi yöneticinin kusurlu davranışı nedeniyle zarara uğradıklarının ispat yükü mirasçılara aittir³⁸⁴. Mirasçıların birlikte hareket etme zorunlulukları bulunmamaktadır. Tek bir mirasçı bu imkândan yararlanabilir.

Kanunda vesayete ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanması ile tereke resmi yöneticisinin mirasçılara karşı sorumluluğu bulunduğu kabul edilmektedir. Ancak kanunda açıkça düzenlemesi bulunmayan TMK'nın 461. maddesinde yer alan “*her ilgili*” kavramı ile vasiyet alacaklıları ve tereke alacaklarına karşı da sorumluluğu olduğundan söz edebiliriz³⁸⁵.

3.5.5. Zamanaşımı

Mirasçıların uğradığı zararlar nedeniyle zararların tazmini yoluna gidebilecekleri yukarıda açıklanmıştır. Mirasçıların açacakları tazminat davaları için iki ayrı zamanaşımı süresi öngörülmüştür. Olağan zamanaşımı süresi TMK'nın 492. maddesinde “*sorumlu vasi ve kayyım karşı açılacak tazminat davası kesin hesabın tebliğ edildiği tarihten başlayarak bir yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.*” hükmü ile düzenlenmiştir.

Türk Medeni Kanununun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük'ün 35. Maddesinde tereke resmi yöneticisi, tereke resmi yönetim kararının

³⁸³ Çabri, s. 272.

³⁸⁴ Kurşat, s. 162; Gençcan, Vesayet Hukuku, s. 605. vd.

³⁸⁵ Kurşat, s. 162.

kaldırılmasından itibaren bir hafta içerisinde raporunu sunmak zorundadır. Sulh hukuk hâkimi resmi yöneticinin hazırladığı raporu ilgililere tebliğ eder. TMK'nın 492. maddesinde düzenlenen hükme göre dava açma süresinin başlangıç tarihi kesin hesabın tebliğ edildiği tarihten başlar³⁸⁶. Sürenin başlayabilmesi için ilgililerin tereke yöneticinin eylemlerinden haberdar olması gerekir³⁸⁷.

Devlet aleyhine açılacak tazminat davaları ikiye ayrılmıştır. Buna göre doğrudan devlete karşı açılacak davalarda zamanaşımı süresi genel hükümlere göre belirlenecektir. Örneğin sulh hukuk hakiminin kusurundan kaynaklanan davalar genel hükümlere göre açılacaktır.

Devlete dolaylı olarak açılacak tazminat davaları ise tereke resmi yöneticinin kusurunda kaynaklanan zararların tazmini davalarıdır. TMK'nın 492/2. maddesinde *“Tazmin ettirilemeyen zararlar için Devlete karşı açılacak tazminat davasının zamanaşımı süresi, zararın vasi, kayyum ve yasal danışmana tazmin ettirilemeyeceğinin anlaşılmasından başlayarak bir yıldır.”* olarak düzenlenmiştir. Dava açma süresi, tereke resmi yöneticisinin kusurundan kaynaklanan zararın tereke resmi yöneticisine tazmin ettirilemeyeceğinin anlaşıldığı tarihten itibaren başlar.

İlgililerin uğrayacağı zararların tazmini için dava açma süresi *“zarar gören tarafından bilinmesi veya anlaşılması olanağı bulunmayan bir hesap yanlışlığına veya bir sorumluluk sebebine dayanan tazminat davası, hesap yanlışlığının veya sorumluluk sebebinin öğrenilmesinden başlayarak bir yıl içinde”* açılabileceği düzenlenmiştir. Bu hükme göre açılacak tazminat davaları için sınırsız bir süre olmasının önüne geçilerek bir üst süreye tabi olduğu belirlenmiştir. Buna göre raporun ilgililere tebliğinden itibaren on yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.

3.5.6. Ücret isteme hakkı

Tereke resmi yöneticisinin istemi halinde sulh hukuk hâkimi terekeden karşılanmak üzere uygun bir ücret ödenmesine karar verebilir. Bu hüküm TMK'nın 592/4. maddesinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemede dikkat edilmesi gereken husus, tereke resmi yöneticisinin

³⁸⁶ Kurşat, s. 164; Çabri, s. 273-274.

³⁸⁷ Gençcan, Vesayet Hukuku, s. 608 vd.

talebinin bulunmasıdır³⁸⁸. Tereke resmi yönetici talep etmeden sulh hukuk hâkimi ücret ödenmesine karar veremez³⁸⁹. Tereke resmi yöneticinin ücret talep etmesi halinde sulh hukuk hâkimi ücret takdir etmek zorundadır³⁹⁰. Bu konuda sulh hukuk hakiminin takdir yetkisi bulunmamaktadır.

Ücretin miktarını sulh hukuk hâkimi takdir edecektir³⁹¹. Tereke resmi yöneticinin talebi ile bağlı değildir. Ücretin nasıl belirleneceği Türk Medeni Kanununun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük'ün 34/4. maddesinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre *“Terekeyi resmen yönetene ödenecek ücret, yönetimin gerektirdiği emek ve yönetilen malvarlığı göz önünde tutulmak suretiyle sulh hâkimi tarafından belirlenir.”* Bu düzenlemeye göre sulh hukuk hâkimi, terekenin büyüklüğü, yönetim zorluğu yöneticinin niteliklerine göre ücreti belirlemiş gerekmektedir³⁹². Tereke resmi yöneticisi, ücreti makul bulmazsa görevinden istifa edebileceği kabul edilmesi gerekmektedir³⁹³.

Tereke resmi yöneticisi, yönetimi sırasında görevini yerine getirirken meydana gelen masrafların ödenmesini mirasçılardan talep edebilir³⁹⁴. Söz konusu masraflar, tereke resmi yöneticisinin tereke için yaptığı işlemlerden meydana gelebilecek doğan masraflar değildir. Örneğin, tereke resmi yöneticinin yönetimi sırasında ulaşım masraflarının karşılanması. Tereke resmi yöneticisinin giderlere ilişkin muhatabı mirasçılar olsa da sorunun çözümü sulh hukuk hâkimi tarafından giderilmesi gerekmektedir. Sulh hukuk hâkimi tereke borcu niteliğindeki masrafların terekeden karşılanmasına karar vermelidir³⁹⁵. Tereke borcu niteliğindeki masraflardan mirasçılar müteselsilen sorumludur³⁹⁶.

³⁸⁸ “Terekeyi yönetmekle görevlendirilen kimseye sulh mahkemesi tarafından terekeden karşılanmak üzere uygun bir ücret ödenmesine karar verilebilir (TMK m. 592/4). Ancak ücret ödenmesi için tereke yöneticisinin istemi gerekir. İstem olmadan kendiliğinden ücret verilemez. Terekeyi resmen yönetene ödenecek ücret yönetimin gerektirdiği emek ve yönetilen malvarlığı göz önünde tutulmak suretiyle sulh hukuk mahkemesi tarafından belirlenir.” Yargıtay, 14. HD., E. 2016/14758, K. 2020/4814, T. 10.9.2020, www.kazanci.com.tr, (E.T.: 20.11.2021)

³⁸⁹ Kurşat, s. 157.

³⁹⁰ Kurşat, s. 157.

³⁹¹ Kurşat, s. 157; Çabri, s. 256, Baygın, s. 37.

³⁹² Mirasçılar hâkim tarafından belirlenen ücrete itiraz etme imkanları bulunduğu kabul edilmektedir. Bkz. Kurşat, s. 158, dn. 461, Karrer, Basler Kommentar, art. 554, N. 33 naklen.

³⁹³ Çabri, s. 256.

³⁹⁴ Kocayusufpaşaoğlu, s. 574; Kurşat, s. 158; Escher, Art. 554, N.19; Antalya/Sağlam, s. 336.

³⁹⁵ Kurşat, s. 157.

³⁹⁶ Çabri, s. 256.

3.6. Resmen Yönetiminin Sona Ermesi

Terekenin resmen yönetiminin sona ermesi, resmen yönetim kararı verilmesinde amacın gerçekleşmesi ile sona erer. Resmen yönetim kararı alınmasındaki amacın saptanması bu konuda önemlidir. Aynı zamanda, mirasın bölüştürülmesi ve miras ortaklığının sona ermesi ile de resmen yönetim sona erecektir. TMK'nın 593/1. maddesinde *“resmen yönetme sebeplerinin ortadan kalkmasına ya da paylaştırmaya kadar”* düzenlemesi ile resmen yönetimin ne kadar devam edeceğini açıkça düzenlemiştir.

Terekenin resmen yönetiminin sona ermesi olarak kanunda düzenlenen *“resmen yönetim sebeplerinin ortadan kalkması”* hükmü uyarınca, resmen yönetim sebeplerinin neler olduğunun açıkça ortaya konulması gerekir.

Sulh hukuk hâkimi TMK'nın 592. maddede sayılan sebeplerin dışında bir kararla da resmen yönetim kararı almış olabilir. Sulh hukuk hâkimi resmen yönetim kararı almasındaki amacının ne olduğunu belirlemeli ve yönetimin süresince sebebin ortadan kalkıp kalkmadığını denetlemelidir. Örneğin ortada bulunmayan ve temsilci bırakmayan mirasçı bulunması nedeniyle terekenin resmen yönetilmesine karar verildiği durumlarda, mirasçının gelmesi veya temsilci ataması durumunda resmen yönetim kararının verilmesine neden olan sebep ortadan kalkmış olur³⁹⁷. Ya da mirasçılık hakkının belirsiz olan mirasçıların mirasçılığı kesin ve inandırıcı deliller ile ortaya konulursa, terekenin resmen yönetim sebebi ortadan kalkmış olur.

TMK'nın 595/3. maddesine göre terekenin resmen yönetilmesine karar vermiş ise, bu durum ölüme bağlı tasarruftan doğan bir hak olduğundan, bu hukuki durumun belirginleşmesi üzerine sona erebileceği kabul edilmelidir. TMK'nın 598. maddesindeki süreler geçtikten ve TMK'nın 592. maddesinde terekenin resmen yönetimini gerektiren bir koşulun olmaması halinde terekenin resmen yönetiminin sonra erdiği kabul edilmelidir³⁹⁸.

Mirasın bölüştürülmesi ile ortaklığın sona ermesi halinde, resmen yönetimi gerektirecek bir tereke bulunmadığından terekenin resmen yönetimi kendiliğinden sona erer. Bu sona erme hali dışında kalan resmen yönetim sebeplerinin ortadan kalkması terekenin

³⁹⁷ Kurşat, s. 165.

³⁹⁸ Kurşat, s. 165.

resmen sona ermesine neden olmaz. Ayrıca sulh hukuk hakiminin resmen yönetimin sona erdiğine dair bir karar vermesi gerekmektedir³⁹⁹.

Türk Medeni Kanununun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzüğün 35. maddesinde “*Terekenin resmen yönetilmesi kararı, sebep ortadan kalkınca sulh hakimi tarafından kaldırılır. Bu durumda, terekeyi yönetmekle görevlendirilen kimse, sulh hakimine en geç bir hafta içinde yönetme süresinde yapılan bütün işlemleri gösteren bir rapor verir. Raporun birer örneği mahkemece ilgililere gönderilir.*” düzenlemesi ile resmen yönetim kararının sulh hakimi tarafından kaldırılması gerektiğini açıkça düzenlemiştir.

Bazı durumlarda terekenin resmen yönetimi devam ederken tereke resmi yöneticisinin görevi sona erebilir. Resmi yöneticinin ehliyetini kaybetmesi, ölmesi, azledilmesi⁴⁰⁰ ve istifası söz konusu olabilir⁴⁰¹. Tereke resmi yöneticisinin görevi sona erse bile terekenin resmen yönetimi devam eder. Sulh hukuk hâkimi yeni bir yönetici atamak zorundadır⁴⁰². Resmi yönetici kural olarak her zaman istifa edebilir. Ancak uygun olmayan zamanda sunulan istifa kabul edilmez⁴⁰³.

Resmi yönetim sona erince sulh hukuk hâkimi terekeyi hak sahiplerine teslim etmesi gerekmektedir. Miras ortalığı sona erdiğinde tereke hak sahiplerine geçtiğinden teslim edilecek bir tereke söz konusu değildir. Ancak resmen yönetim sebebi ortadan kalktığında, TMK’nın 489. maddesinin kıyasen uygulanması ile tereke resmi yöneticisi tarafından hak sahiplerine⁴⁰⁴ teslim edilmesi gerekir.

³⁹⁹ **İmre/Erman**, s. 328; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 574; **Escher**, Art. 554, N. 17; **Karrer**, Basel Kommentar, Art. 554, N. 29; **Serozan/Engin**, s. 485; **Dural/Öz**, s. 397; **Öztan**, s. 375; **Çabri**, s. 274; **Kurşat**, s. 165; **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 487.

⁴⁰⁰ TMK’nın 483. maddesinin kıyasen uygulanması halinde tereke resmi yöneticisinin görevini ağır surette savsaklamak, yetkilerini kötüye kullanmak, güveni sarsıcı davranışlarda bulunmak ve borç ödeme acze düşmek tereke resmi yöneticisinin azil nedenleri sayılabilir. Örneğin, tereke resmi yöneticisinin fındık toplam gerekçesi ile üç aylığına memleketine gitmesi nedeniyle azledilebileceği kabul edilmesi gerekir.

⁴⁰¹ **Öztan**, s. 373; **Çabri**, s. 275; Terekenin resmen yönetilmesinde vesayete ilişkin gönderme yapıldığından vasiinin görevden alınmasına ilişkin TMK’nın 483. Maddesi, tereke resmi yöneticinin görevden alınması için de geçerlidir. Bkz. **Kurşat**, s. 166, dn. 498.

⁴⁰² **Kurşat**, s. 166.

⁴⁰³ **Kurşat**, s. 166; **Karrer**, Basler Kommentar, Art. 554, N. 30 naklen.

⁴⁰⁴ Mirasın paylaşımı gerçekleşmediği durumda, terekenin bir veya birden fazla mirasçıya değil, tüm mirasçılara veya mirasçıların temsilcisine veya vasiyeti yerine getirme görevlisine teslimi gerekir. Bkz. **Kurşat**, s. 167, dn. 499; **Escher**, Art. 554, N. 17; **Karrer**, Basler Kommentar, Art. 554, N.32 naklen.

Sulh hukuk hâkimi resmen yönetim kararının kaldırılmasına karar verdikten sonra, tereke resmi yöneticisi yönetim ile ilgili son raporunu Türk Medeni Kanununun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzüğü'nün 35. maddesine göre en geç bir hafta içerisinde sulh hukuk hakimine teslim etmesi gerekir. Sulh hukuk hâkimi raporu uygun bulursa onaylar ve ilgililere tebliğ eder. Sulh hukuk hâkimi, tereke hak sahiplerine teslim edilmeden tereke resmi yöneticisinin hazırladığı raporu onaylamaması ve tereke resmi yöneticinin görevinin bittiğine dair karar almaması gerekmektedir⁴⁰⁵.

3.7. Mirasçılarının Belirlenmesi

3.7.1. Genel olarak

TMK'nın 594. maddesi her ne kadar bağımsız bir madde olarak düzenlenmişse de kanun sistematığına bakıldığında terekenin resmen yönetilmesi yan başlığı altında düzenlenmiştir. Terekenin resmen yönetilmesi halleri TMK'nın 592. maddesinde sayılmış olup, maddenin 1. fıkrasının 2 ve 3. bentlerinde belirtilen husus ile TMK'nın 594. maddesinde düzenlenen "*Mirasbırakanın mirasçısı bulunup bulunmadığı veya mirasçıların tamamı bilinmiyorsa*" durumu aynıdır. Açıklanan nedenle TMK'nın 594. maddesinin terekenin resmen yönetilmesinden ayrı düşünmek mümkün değildir⁴⁰⁶. Gerçekten de mirasçılara çağrı yapılabilmesi için terekenin resmen yönetilmesi gerekmektedir.

Mirasçıların bilinmemesi hali TMK'nın 594. maddesinde düzenlenmiş olup, "*Mirasbırakanın mirasçısı bulunup bulunmadığı veya mirasçıların tamamı bilinmiyorsa, sulh hâkimi uygun araçlarla ve bir ay ara ile iki defa ilân yapıp hak sahiplerini son ilândan başlayarak en geç bir yıl içinde mirasçılık sıfatlarını bildirmeye çağırır.*"

İlân süresinde kimse başvurmazsa ve sulh hâkimi de hiçbir mirasçı tespit edememişse, miras sebebiyle istihkak davası açma hakkı saklı kalmak üzere miras Devlete geçer." hükmünü içerir.

Mirasçıların tespit edilmesi sulh hukuk hakiminin görevi olup, mirasçılar tespit edilinceye kadar terekenin resmen yönetimi devam eder. Tüm mirasçılar belirlendikten

⁴⁰⁵ Kurşat, s. 167.

⁴⁰⁶ Öztan, s. 296; Kurşat, s. 168; Serozan/Engin, s. 485.

sonra, terekenin resmen yönetim sebebi ortadan kalkacağından terekenin resmen yönetiminin sonlandırılması gerekmektedir. Mirasbırakanın mirasçısının olup olmadığı veya mirasçılarının tamamı bilinmiyorsa sulh hukuk hâkimi TMK'nın 594. maddesinde belirtilen işlemleri yapar⁴⁰⁷.

Kanun koyucu, terekenin resmen yönetilmesi yan başlığı altında ayrı bir başlık olarak mirasçılarının bilinmemesi maddesini düzenlenmesindeki amacı, tereke resmi yöneticisinin mirasçıları belirlemesi görevi olmaması, mirasçılarının belirlenmesi için yapabileceği işlemlerin sınırlı olmasından kaynaklanmaktadır⁴⁰⁸. Kanun sulh hukuk hakimine mirasçıları belirlemesi görevi yüklemiş, mirasçılarının tespit edilememesi halinde mirasın devlete kalacağını belirtmiştir.

3.7.2. Mirasçılarının belirlenmesi kurumunun amacı

Kanun koyucu TMK'nın 594. maddesini mirasçılarının araştırılması ve bulunmasına yönelik bir önlem ve düzenleme öngörmüştür. Terekenin resmen yönetilmesi başlığı altında TMK'nın 592/1-2 maddesi uyarınca, *“mirasta hak sahibi olduğunu ileri sürenlerden hiçbiri mirasçılık sıfatını yeterince ispatlayamazsa veya bir mirasçı bulunup bulunmadığı şüpheli olursa”*, ve aynı maddenin 3.bendi uyarınca *“mirasçılarının tamamı bilinmiyorsa”* hükmü getirilerek mirasçılarının belirlenmesini koruma önlemi olan terekenin resmen yönetilmesine karar verilmesi gereken haller içinde saymıştır.

⁴⁰⁷ Kurşat, s. 168; Çabri, s. 276-277; Serozan/Engin, s. 485; “...4721 sayılı TMK'nın 594. maddesine göre; “Miras bırakanın mirasçısı bulunup bulunmadığı veya mirasçılarının tamamı bilinmiyorsa, sulh hâkimi uygun araçlarla ve bir ay ara ile iki defa ilân yapıp hak sahiplerini son ilândan başlayarak en geç bir yıl içinde mirasçılık sıfatlarını bildirmeye çağırır. İlân süresinde kimse başvurmazsa ve sulh hâkimi de hiçbir mirasçı tespit edememişse, miras sebebiyle istihkak davası açma hakkı saklı kalmak üzere miras Devlete geçer.” Somut olayda davacı, İstanbul ili, ... ilçesi, ... mah. 75 pafta 100 ada 22 parsel maliki D.'nin mirasçısının Devlet olduğu ve terekesinin Devlete intikaline taşınmazın 3/4 hissesinin Hazineye intikaline karar verilmesini talep etmiştir. TMK'nın 594. maddesindeki özel düzenleme gereğince uyumsuzluğun sulh hukuk mahkemesinde görülerek sonuçlandırılması gerekmektedir.” Yargıtay, 20. HD., E. 2015/10187, K. 2015/9063, T. 13.10.2015, www.kazanci.com.tr, (E.T.: 22.11.2021); Medeni Kanun'un 594. maddesi; miras bırakanın mirasçısı bulunup bulunmadığı veya mirasçılarının tamamı bilinmiyorsa, sulh hakiminin uygun araçlarla ve bir ay ara ile iki defa ilan yapıp hak sahiplerini son ilandan başlayarak en geç bir yıl içerisinde mirasçılık sıfatını bildirmeye davet edeceğini, ilan süresinde kimsenin başvurmaması halinde ve sulh hakiminin de hiçbir mirasçı tesbit edememesi durumunda miras sebebiyle istihkak davası açma hakkı saklı kalmak üzere mirasın devlete geçeceğini öngörmüştür. Hazine 381 ada 4. parseldeki 5/320 pay sahibi Ayşe'nin mirasçısız öldüğünü ileri sürmüş 743 Sayılı Medeni Kanun'un 534. maddesi uyarınca adına tescilini istemiştir. Görev sulh hakimine aittir.” Yargıtay, 2. HD., E. 2003/8174, K. 2003/13544, T. 15.10.2003, www.kazanci.com.tr, (E.T.: 22.11.2021)

⁴⁰⁸ Kurşat, s. 169.

Daha önce de açıklandığı üzere, terekenin koruması önlemleri tereke resmi yöneticisi eli ile yerine getirilir. Ancak mirasçılarının belirlenmesi işlemlerini tereke resmi yöneticisi yapamaz. Bu nedenle kanun koyucu sulh hukuk hakimine mirasçılarının belirlenmesi için yerine getirilmesi usuller belirlemiştir⁴⁰⁹. TMK'nın 592/1-2-3. bentlerinde sayılan hallerin varlığı halinde sulh hukuk hâkimi TMK'nın 594. maddesinde belirtilen usulleri uygulayabilecektir⁴¹⁰.

3.7.3. Mirasçılarının belirlenmesi usulü

TMK'nın 594. maddesinde “*Mirasbırakanın mirasçısı bulunup bulunmadığı veya mirasçılarının tamamı bilinmiyorsa*” sulh hukuk hakiminin mirasçılara çağrı yapacağı belirtilmiştir⁴¹¹. Mirasçı bulunup bulunmadığının şüpheli olup olmadığının değerlendirilmesi sulh hukuk hâkimi tarafından yapılacaktır. Mirasbırakanın mirasçıları biliniyorsa ilan yapılmaz⁴¹². Tereke mirasçılara teslim edilir.

Kanun maddesinde belirtilen mirasçılar yasal ve atanmış mirasçılardır. Mirasbırakan ölüme bağlı tasarrufla mirasçı atamış ise, atanmış mirasçının var olup olmadığı, sağ olup olmadığı gibi şüphelerin giderilmesi gerekmektedir. Söz konusu şüphe ölüme bağlı tasarrufun geçerliliğine yönelik değildir. Ölüme bağlı tasarruf iptal edilmediği sürece hâkim mirasçılar ile ilgili şüpheyi gidermek zorundadır⁴¹³.

⁴⁰⁹ Öztan, s. 296.

⁴¹⁰ Kurşat, s. 169; Karrer, Basler Kommentar, Art. 555, N. 1 naklen.

⁴¹¹ Kurşat, s. 170; Çabri, s. 278; “...Medenî Kanunun 534. maddesinde (Sulh Hâkimi tarafından ölenin mirasçısı bulunup bulunmadığı tesbit edilemez veya mirasçılarının sayısı belli olunmazsa üç ay içinde sıfatlarını beyan etmek üzere ilgililer ilânla çağrılır. Bu süre içinde Sulh Hâkimine hiçbir başvurma olmaz ve mirasçılarının mevcudiyeti sabit olmazsa, miras Hazine'ye intikâl eder. Bununla beraber miras sebebiyle istihkak davası hakkı saklıdır) diye yazılıdır. Terekenin Hazine'ye intikaline karar verilebilmesi için bozma ilâmında işaret olunan ve yukarıya aynen aktarılan Medenî Kanunun 534. maddesinde yazılı hükmün yerine getirilmesi ve bu arada ölenin mirasçısı bulunup bulunmadığı gerçekleşmez veya mirasçılarının sayısı belli olmazsa üç ay içinde sıfatlarını beyan etmek üzere ilgililerin ilânla davet edilmesi gerekir. Gerçekten Mahkemece, 26.7.1965 tarihli ara kararı ile Medenî Kanunun 534. maddesi gereğince ilân yapılmasına karar verildiği ve bu karar uyarınca da, Hâkimlikçe kaleme alınan ilân örneğinin, 27.7.1965 tarihinde divanhaneye asıldığı ancak ayrıca gazete ile ilân yapılmadığı dosyanın incelenmesinden anlaşılmıştır. Her ne kadar Medenî Kanunun 534. maddesinde ilânın nasıl yapılacağı hususunda herhangi bir açıklama yok ise de, işin niteliği ve önemi göz önünde tutulduğunda, ilân olunan hususun ilgililerin öğrenmelerini en emin bir şekilde sağlayacak surette yapılmasında zorunluk olduğunun kabulü gerekir. O halde mahkeme divanhanesinde asılmak suretiyle yapılan ilânın yetersizliği kabul edilerek, ilânın ayrıca, mahkemece uygun görülerek gazete ile de yapılması sonucuna göre bir karar verilmesi için direnme kararı bozulmalıdır.” Yargıtay, HGK, E. 1971/2-404, K. 1972/125, T. 26.12.1972, www.kazanci.com.tr, (E.T.: 24.11.2021)

⁴¹² Çabri, s. 278; Kurşat, s. 171.

⁴¹³ Kurşat, s. 171-172.

Kanunda çağrı usulünün sulh hukuk hâkimi tarafından yapılacağı açıkça belirtilmiştir. Terekenin resmen yönetilmesi kararı alınıp, tereke resmi yöneticisi atanmış olmasına rağmen bu konuda resmi yöneticine yetki verilmemiştir⁴¹⁴. Diğer yandan mirasçılar veya yasal temsilcilerini de bu süreci yürütme yetkileri yoktur⁴¹⁵. Mirasçıların belirlenmesi için yapılacak çağrının ne olduğu kanunda belirtilmemiştir. Sadece uygun araçlarla yapılması gerektiği belirtilmiştir⁴¹⁶, uygun araçların ne olduğu sulh hukuk hakiminin takdirine bırakılmıştır. Çağrının tüm ülke kapsamında etkili olacak şekilde yapılması gereklidir⁴¹⁷. Günümüzde gazeteye ilanı ile çağrı yapılmaktadır⁴¹⁸. Öğretide bir gazetede yapılan ilanın

⁴¹⁴ **Kurşat**, s. 170; “...4722 sayılı Yasanın 17. maddesi, mirasın miras bırakanın ölüm günündeki hükümlerin uygulanıp değerlendirileceğini, 743 sayılı Medeni Kanunun 534. (4721 S. TMK. 595) maddesi ise; ölenin mirasçısı bulunup bulunmadığı gerçekleşmez yada mirasçıların sayısı belli olmazsa, Sulh Hakiminin üç ay içerisinde sıfatlarını bildirmek üzere ilgililerin ilan yolu ile çağrılacağını, bu süre içerisinde Sulh Hakimine başvuran olmaz ve mirasçıların varlığı tespit edilmezse, mirasın hazineye geçeceğini ve istihkak davasının saklı olduğunu hükme bağlamıştır. Mahkemenin görevini belirleyen kurallar Hukuk Usulü Muhakemeleri Yasasının 8. maddesi yanında özel kanunlarda da gösterilmiştir. Hâkimin bunları kendiliğinden dikkate alması zorunludur. 743 sayılı Medeni Kanunun 534. maddesi mirasın değerinden söz etmemiştir. Gerçekleşen bu durum karşısında işin esasının incelenmesi sonucu uyarınca karar verilmesi gerekirken dilekçesinin görev yönünden reddedilmesi usul ve yasaya aykırıdır.” Yargıtay, 2. HD., E. 2003/3049, K. 2003/4063, T. 24.3.2003, www.kazanci.com.tr, (E.T.: 24.11.2021)

⁴¹⁵ **Kurşat**, s.170.

⁴¹⁶ “...Davacı hazine vekili, 251 ada, 1, 2, 3, 4 parsel maliklerinden M. kızı A.'nin kim olduğuna dair araştırma yaptıklarını; sonuç olarak tanınıp bilinmediğini tespit ettiklerini, tapulama tutanaklarında ve tapu kayıtlarında "A. ölüdür. "Kaydının bulunduğunu ileri sürerek, Türk Medeni Kanununun 501.ve 594. maddeleri uyarınca M. kızı A.'nin taşınmazlarının hazineye intikaline karar verilmesini istemiştir. Mahkemece M. kızı A.'nin kim olduğunun bilinmediği terekesinin tespit edilemediği, tereke defterinin de tutulmadığı, tapu iptal ve tescil sonucunu doğuracak şekilde terekenin hazineye devredilmesinin mümkün görülmediği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir. Hükümü davacı hazine vekili temyiz etmiştir. Türk Medeni Kanununun 501. maddesine göre, mirasçı bırakmaksızın ölen kimsenin mirası Devlete (Hazineye) geçer. Türk Medeni Kanununun 594. maddesi, miras bırakanın mirasçısı bulunup bulunmadığı veya mirasçıların tamamı bilinmiyorsa, sulh hakiminin uygun araçlarla ve bir ay ara ile iki defa ilan yapıp hak sahiplerini son ilandan başlayarak en geç bir yıl içinde mirasçılık sıfatlarını bildirmeye davet edeceğini, ilan süresinde kimsenin başvurmaması halinde ve sulh hakiminin hiçbir mirasçı tespit edememesi durumunda miras sebebiyle istihkak davası açma hakkı saklı kalmak üzere mirasın devlete geçeceğini öngörmüştür. Hazine 251. ada; 1, 2, 3, 4 parsel maliklerinden A.'nin mirasçısız öldüğünü ileri sürmüş, taşınmazların adına tescilini istemiştir. Hazinesinin son mirasçı olduğunu kanıtlaması gerekir. Mahkemece deliller yukarıda belirtilen yasa hükümleri çerçevesinde toplanmalı, değerlendirilmeli, varılacak sonuca göre bir karar verilmelidir. Hüküm açıklanan sebeplerle bozulmalıdır.” Yargıtay, 14. HD., E. 2012/761, K. 2012/1410, T. 3.2.2012, www.kazanci.com.tr, (E.T.:24.11.2021)

⁴¹⁷ **Çabri**, s. 279.

⁴¹⁸ **Dalamanlı**, s. 534-535; “F. tarafından 31.1.1963 tarihinde kimsesiz olarak vefat eden K.S. terekesinin tesbit ve muhafaza talebiyle açılan dava üzerine 18.6.1966 tarihli verilen «terekenin Medeni Kanunun 534 ncü maddesi gereğince ileride zuhur edecek mirasçıların miras sebebiyle istihkak davası hakları saklı kalmak kaydıyla Hazineye devrine» ilişkin kararın Maliye Hazinesinin temyizi üzerine Yargıtay Özel Dairesince «müteveffanın mirasçıları olduğunu ileri sürerek mahkemeye müracaat edilmiş olmasına göre, olayda Medeni Kanunun 534 ncü maddesindeki şartların tahakkuk edip etmediği araştırılmadan yazılı şekilde karar verilmesi yolsuz olduğu gerekçesiyle» bozulması üzerine, mahalli mahkeme-since bozmaya uyulmak suretiyle verilen 3.5.1967 tarihli karar yine Hazineyi Maliye vekilinin temyizi üzerine Özel Dairesince «... bozmada açıklandığı üzere mirasçı olduklarını iddia eden kimseler yapılan tebligata rağmen, bu yolda bir dava açıp müddetinde mahkemeye bildirmemişlerdir. Bu madde dairesinde üç ay içinde sıfatlarını beyan eylemek üzere alakadarların ilan davet edilmesi ve bundan sonra bir müracaat vuku bulmadığı takdirde, terekenin Hazineye intikalinin gerekeceği düşünülmeyen, noksan soruşturma ile karar verilmiş olduğu nedeniyle» bozulmuş ise de, mahalli mahkemece 26.7.1965 tarihinde «Medeni Kanunun 534 ncü maddesine göre ilan yapıldığı ve başkaca müracaat vaki olmadığı ve yeniden ilan yapılmasına mahal olmadığı»ndan söz edilerek önceki hükümde direnilmiş ve direnme kararı yine Hazine vekili tarafından temyiz edilmiştir.

yeterli olmadığı, sulh hukuk hakiminin ülke çapındaki ilanının yanında mirasbırakanın ikametgahının bulunduğu yerde de ilan yapılmasına karar vermesi gerektiği savunulmaktadır⁴¹⁹. Öğretide bir diğer ifadeyle, sulh hukuk hakiminin ilan verme ile yetinmemesi gerektiği, mirasçılarının belirlenmesi için gerekli tüm işlemlerin yapılması gerektiğini belirtilmektedir⁴²⁰. Araştırmanın içerisine, mirasbırakanın nüfus kayıtlarının getirilmesi, tanık beyanları, keşif yapılmasının da gireceği söz edilmiştir.

İlanın en az iki defa yapılması gerekmektedir⁴²¹. Her ilan arasında en az bir aylık süre bulunmalıdır. Bir aydan uzun olabilir ancak kısa olamaz. Bir yıllık sürenin başlayabilmesi

Medeni Kanunun 534 ncü maddesinde «sulh hakimince, müteveffanın mirasçısı bulunup bulunmadığı tahakkuk etmez, yahut mirasçılarının adedi taayyün etmezse; üç ay içinde sıfatlarını beyan etmek üzere alakadarlar, ilanla davet edilir. Bu müddet içinde sulh hakimine hiçbir müracaat vaki olmaz ve mirasçılarının mevcudiyeti sabit olmazsa, miras Hazineye intikal eder. Bununla beraber miras sebebiyle istihkak davası hakkı mahfuzdur» diye yazılıdır.

Terekenin Hazineye intikaline karar verilebilmek için bozma ilamında işaret olunan ve yukarıda aynen aktarılan Medeni Kanunun 534 ncü maddesinde yazılı hükmün yerine getirilmesi ve bu meyanda müteveffanın mirasçısı bulunup bulunmadığı tahakkuk etmez, yahut mirasçılarının adedi taayyün etmezse, üç ay içinde sıfatlarını beyan etmek üzere alakadarların ilanla davet edilmesi icap eder.

Gerçekten mahkeme 26.7.1965 tarihli ara kararı ile Medeni Kanunun 534 ncü maddesi gereğince ilan yapılmasına karar verilmiş ve bu karar uyarınca da, hakimlikçe kaleme alınan ilan örneğinin 27.7.1965 tarihinde divanhaneye talik edildiği ve başkaca gazete ile ilan yapılmadığı, dosyanın incelenmesinden anlaşılmıştır.

Her ne kadar Medeni Kanunun 534 ncü maddesinde ilanın nasıl yapılacağı hususunda herhangi bir açıklama yok ise de, işin niteliği ve önemi gözönünde tutulduğunda, ilanın ilan olunan hususun alakadarların itilaine en emin bir şekilde ulaşmasını sağlayacak surette yapılmasında zorunluluk olduğunun kabulü gerektir. O halde mahkemece, divanhanesine asılmak suretiyle yapılan ilanın yetersizliği kabul edilerek, ilanın, ayrıca, mahkemece uygun görülerek gazete ile de yapılması ve sonucuna göre bir karar verilmesi için, direnme kararı bozulmalıdır.” HGK., E.1968/2 -404, K.1972/125, T. 26.2.1972, www.e-uyar.com.tr, (E.T.: 20.12.2021)

⁴¹⁹ Mirasçılarının yurt dışında olduğu şüpheleniliyorsa, oradaki temsilcilik ile iş birliği yapılmalı ve ilanın en azından o kurumlarda yapılması sağlanmalıdır. Bkz. **Kurşat**, s. 172-173, dn. 522; **Çabri**, 280.

⁴²⁰ “...Dava dilekçesi içeriği ve dosya kapsamına göre görülmekte olan davanın mirasçılık belgesi verilmesine ilişkin bulunduğu duraksama yoktur.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün 01.06.1936 tarih 138-27/599-807 sayılı Genelgesinde; “mirasçı bırakmadan ölen kişilerin mirasçısı kanunen Hazine olduğuna ve bu hususta Medeni Kanunun 534. maddesi uyarınca gerekli işlem sulh yargıçlığına yapılacağına göre, sulh yargıçlığı tarafından terekenin Hazineye intikal ettiği idarelerimizce bildirildiği takdirde bu belgenin Tapu Sicil Tüzüğü’nün 19. maddesinin 1. fıkrasında yazılı bulunan veraset belgesi sayılarak buna göre tescilin yapılmasının icap ettiği öngörülmüş” bulunmaktadır. (Bkz. Galip Esmer “Mevzuatımızda Gayrimenkul Hükümleri” 1976 Baskı s. 336)

Gerçekten Hukuk Genel Kurulunun 08.01.1963 gün 836/14 sayılı kararında da ölenin mirasçısı bulunup bulunmadığının sulh hakimi tarafından araştırılıp tespit edilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

O halde, mahkemece yapılması gereken iş, mirasçılığın yöntemine uygun biçimde araştırılmasından ibarettir. Bunun için Kadastro tespitinin dayanağını teşkil eden belgeler, tespiti esas alınan tapu veya vergi kaydına ait müsbet evrak celbedilmeli; yerel nüfus idaresi, Nüfus İşleri ve Vatandaşlık Genel Müdürlüğü nezdinde gerekli araştırma yapılmalı, tanıkların soyut anlatımları hükme esas alınamayacağından mahallinde yapılacak keşifte tanıklar dinlenilerek hasıl olacak sonuç dairesinde hüküm kurulmalıdır.” Yargıtay, HGK, E. 2002/2-1076, K. 2002/1039, T. 11.12.2002, www.kazanci.com.tr, (E.T.:24.11.2021)

⁴²¹ **Serozan/Engin**, s. 485; **Dural/Öz**, s. 397; **Kurşat**, s. 173; **Öztan**, s. 379; **İnan/Ertay/Albaş**, s. 495; **Çabri**, s. 280.

için ikinci ilanın yapılması zorunludur⁴²². Mirasçı olduğunu iddia edenler ikinci ilandan itibaren bir yıl içerisinde mirasçılık sıfatlarını mahkemeye bildirmeleri gerekmektedir. Buradaki bir yıllık süre hak düşürücü süre değildir. Bir yıl içinde mirasçılık sıfatını bildirmeyen kişinin mirasçılık sıfatı sona ermez. Bir yıllık süre içerisinde mirasçılık sıfatının bildirilmemesi halinde veya mirasçının varlığının tespit edilememesi halinde istihkak hakkı saklı kalmak üzere miras Devlete kalır.

3.7.4. İlanın sonucu

Sulh hukuk hâkimi tarafından yapılan çağrı üzerine iki ihtimal söz konusu olabilir. Süre sonunda mirasçı ortaya çıkabileceği gibi bir mirasçı da çıkmayabilir.

3.7.4.1. Mirasçılarının tespit edilmesi

İkinci ilanın yapılmasından sonra bir yıl içerisinde mirasçılık sıfatına sahip kimse, sulh hukuk hakimine başvurur veya sulh hukuk hâkimi mirasçıyı tespit ederse, mirasbırakanın terekesi devlete geçmez⁴²³.

İkinci ilandan itibaren bir yıl içinde mirasçı olarak birilerinin çıkması veya hâkim tarafından mirasçı olarak birilerini tespit etmesi halinde bu kişilerin mirasçılığına ilişkin

⁴²² Kurşat, s. 173; Serozan/Engin, s. 485; İnan/Ertaş/Albaş, s. 495; Öztan, s. 376; Çabri, s. 280.

⁴²³ “...Büyükçekmece 2. Sulh Hukuk Mahkemesi'nce murisin mirasçılarının tebligat yapılmasına rağmen duruşmaya katılmamaları, zorla getirme kararına da olumsuz yanıt verildiğinden bahisle terekenin TMK 594/2. maddesi gereğince Hazineye teslimine karar verilmiştir.

Hükmü, mirasçılar vekili temyiz etmiştir.

Mirasbırakanın yerleşim yeri sulh hukuk mahkemesi istem üzerine veya re'sen hak sahiplerine geçmesini sağlamak üzere TMK'nun 589. maddesinde öngörülen gerekli bütün önlemleri alır. Terekede bulunan para ve eşyanın teslimini sağlar. Önlemlere dair giderler ileride terekeden alınmak üzere başvuran kişiden; önleme hakim re'sen karar verdiği hallerde ilgili giderler devlet tarafından karşılanır. İşlemler tamamlandıktan sonra mahkeme tarafından terekeden el çekilmesine karar verilir. Tedbir niteliğinde olan terekenin tespiti ve terekede bulunan eşyaların hak sahiplerine teslimi ile yetinilerek terekenin tasfiyesinin sonucunu doğuracak şekilde hüküm kurulamaz. Terekenin hak sahiplerine teslimi için çıkarılacak açıklamalı tebligata rağmen terekenin hak sahipleri tarafından teslim alınmaması halinde hak sahiplerinin yahut hak sahiplerinden birinin terekede bulunan eşyaları almasına kadar hakim terekenin korunmasıyla ilgili önlemleri almakla yetinmesi gerekir.

Mirasbırakanın mirasçısı bulunup bulunmadığı veya mirasçıların tamamı bilinmiyorsa TMK'nun 594. maddesinde belirtilen şekilde hak sahipleri davet edilerek başvuran olmaz ise mirasın devlete geçmesine karar verilir. Mirasçıları belli olan terekenin TMK'nun 594. maddesi gereğince malvarlığının devlete geçmesine karar verilemez. Somut olayda mahkemece, tereke mevcudunun mirasçılar tarafından alınmaya kadar korunmasına karar verilmesi gerekirken, çıkartılan tebligata rağmen mirasçıların gelmemesi halinde terekenin Hazineye bırakılacağına dair TMK'da bir hüküm bulunmamasına rağmen bu yönde karar verilmiş olması doğru görülmemiş, bu sebeple kararın bozulması gerekmiştir.” Yargıtay, 14. HD., E.2015/10621, K. 2017/3089, T. 17.04.2017, www.kazanci.com.tr, (E.T.: 24.11.2021)

değerlendirme elindeki belge ve bilgiler ışığında denetleyecektir. Bu belirlemenin maddi hukuk anlamında kurucu bir etkisi yoktur⁴²⁴. Örneğin sulh hukuk hâkimi tespit dilen mirasçı ile mirasbırakan arasında soy bağı kurulmasına karar veremez.

Mirasçı tespit edilir veya mirasçı olduğunu söyleyen kişi çıkagelirse terekenin resmen yönetimine son verilir ve tereke mirasçılara teslim edilir⁴²⁵.

Sulh hukuk hâkimi mirasçı tespit eder ancak mirasçı çağrıya rağmen gelmezse, sulh hukuk hakimi terekenin resmen yönetimine devamına veya mirasçıya kayyım atanmasına karar verir⁴²⁶.

3.7.4.2. Mirasçılarının tespit edilememesi

İlan yapıldıktan sonra süresi içerisinde mirasçı olduğu gerekçesi ile kimsenin başvurmaması veya sulh hukuk hâkimi tarafından mirasçının varlığına dair bir tespit yapılamaması ya da mirasçı olduğunu iddia edenlerin mirasçılığı ispat edilemez ise mirasbırakanın terekesi Devlete kalır⁴²⁷.

Mirasbırakanın ölümü ile geriye yasal veya atanmış mirasçı bulunmaması halinde terekesi yine Devlete kalır⁴²⁸. Devletin mirasçılığı ilanının sonuçsuz kalması ile doğmaz.

⁴²⁴ Kurşat, s. 173-174; Çabri, s. 281.

⁴²⁵ Serozan/Engin, s. 485; Kurşat, s. 174; İnan/Ertas/Albaş, s. 491.

⁴²⁶ Kurşat, s. 174; Çabri, s. 282.

⁴²⁷ "...Medeni Kanununun 592/2. maddesi; miras bırakanın mirasçısının bulunup bulunmadığının şüpheli bulunması halinde Sulh Hakimi terekeyi resmen yönetmek zorunda olduğunu hükme bağlamıştır. Terekeyi resmen yöneten hakim resmen yönetme sebeplerinin ortadan kalkmasına yada paylaşmaya kadar, terekeyi bir yönetici gibi özenle yönetmekle yükümlüdür. (MK.m.593) Sulh Hakimliğince miras bırakanın mirasçısı bulunup bulunmadığı uygun araçlarla bir ay ara ile ilan yapıp, son ilandan başlayarak en geç bir yıl içinde mirasçılık sıfatını bildirmeye çağrılır. Herhangi bir kimse başvurmazsa, miras devlete geçer. (MK.m.594) Cumhuriyet Savcısı emanette kayıtlı, suçta kullanılmadığı anlaşılan ve müsadereye karar verilmeyen iki adet bıçağın, ölenin mirasçılarına iadesine karar verilmesini istemiştir. Mahkemece gösterilen ilkeler ve suç eşyası Emanet Yönetmeliğinin 18. maddesi uyarınca işlem yapılması gerekir. Açıklanan husus üzerinde durulmaması usul ve yasaya aykırıdır." Yargıtay, 2. HD., E. 2005/8117, K. 2005/10519, T. 04.07.2005, www.kazanci.com.tr, (E.T.:27.11.2021)

⁴²⁸ "...Vasiyet alacaklısının vekili; vasiyetnamenin açılmasına ilişkin dosya da kendisine verilen yetki belgesine dayanarak miras bırakan (vasiyetçi) Kadriye Nazire Berksoy'un yasal mirasçılarını gösteren mirasçılık belgesi verilmesini istemiştir. (TMK. 600) Mahkemece dava reddedilmiştir. Kararı davacı temyiz etmiştir. Dosyaya alınan nüfus kayıtlarına göre; miras bırakan Kadriye Nazire Berksoy'un boşanmış dul ve çocuksuz olarak 17.07.2002 tarihinde öldüğü, ana ve babasının kendisinden önce vefat ettikleri, bunların altsoyunun dahi mirasçı bırakmaksızın vefat ettikleri, miras bırakanın ana ve baba tarafından büyükana ve büyükbabalarının nüfusta kaydının bulunmadığı, onların altsoyunun dahi belirlenemediği anlaşılmaktadır. Mirasçı bırakmaksızın ölen kimsenin mirası devlete geçer. (TMK. md. 501) Mahkemece, Türk Medeni Kanununun 594. maddesinde gösterilen doğrultuda işlem yapılması, buna rağmen mirasçısının tesbit edilememesi halinde devletin mirasçılığına karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesi usul ve

Devlet zaten son mirasçı olarak mirasbırakanın ölüm tarihinden itibaren mirasçıdır. İlan ile Devletin mirasçılığı kesinleşmiş olur. Öğretide TMK'nın 594. maddesinde “hiçbir mirasçı tespit edememişse” ifadesi öğretide tartışılmıştır⁴²⁹. Kanun maddesinde “devlet dışındaki mirasçılardan kimsenin tespit edilmemiş olması” şeklinde anlaşılması gerekir.

Mirasbırakanın yasal veya atanmış mirasçısı bulunmaması veya mirasçının çıkmaması ve sulh hakiminin mirasçı tespit edememesi hallerinde mirasbırakanın terekesi istihkak hakkı saklı kalmak üzere Devlete kalır⁴³⁰. Kanunda belirlenen bir yıllık süre hak düşürücü süre değildir. Mirasçı olduğunu iddia eden kimse bir yıllık süre sonrasında hak talebinde bulunabilir. Mirasçılığı ispat olunursa açacağı istihkak davası ile mirasbırakanın terekesinin kendisine teslimini isteyebilir⁴³¹. Ancak istihkak davası açma hakkı süreye bağlı olup, hak

yasaya aykırıdır.” Yargıtay, 2. HD., E. 2003/14147, K. 2003/15429, T. 12.11.2003, www.kazanci.com.tr, (E.T.: 24/11.2021); “...Dinlenen davacı tanıkları Nusret Demirağaç ve Nurettin Abuka'nın doğum tarihleri itibarıyla Hacı Isak kızı Ziba'yı bilmeleri mümkün olmadığı gibi, Mehmet Önder'in anne adını bilmedikleri halde ninesini bilmeleri de mümkün değildir. Kaldı ki tanık beyanları tapu kayıtları ve geldilerine de uygun değildir. Bu nedenle Ziba'nın tek mirasçısı hazinedir. Bu nedenle Van Sulh Hukuk Mahkemesinin 2.2.1999 tarih 1998/602 esas 1999/48 karar sayılı mirasçılık belgesi yönünden davanın reddi gerekirken, hazinenin mirasçılık belgesinin de iptaline karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.” Yargıtay, 2. HD., E. 2005/4647, K. 2005/6022, T. 14.4.2005, www.kazanci.com.tr, (E.T.: 24/11.2021)

⁴²⁹ Serozan/Engin, s. 358; Kurşat, s. 175.

⁴³⁰ Dural/Öz, s. 385; Kurşat, s. 175; “...M.K. 18.4.2004 günü vefat etmiştir. Mirasçılık ve mirasın geçişi, miras bırakanın ölümü tarihinde yürürlükte olan hükümlere göre belirlenir. (4722 S. K. madde 17) Türk Medeni Kanunu'nun 594. maddesine göre miras bırakanın mirasçısı bulunup bulunmadığı veya mirasçıların tamamı bilinmiyorsa, sulh hakimi uygun araçlarla ve bir ay ara ile iki defa ilan yapıp hak sahiplerini son ilandan başlayarak en geç bir yıl içinde mirasçılık sıfatlarını bildirmeye çağırır. İlan süresinde kimse başvurmazsa ve sulh hakimi de hiçbir mirasçı tespit edememişse, miras sebebiyle istihkak davası açma hakkı saklı kalmak üzere miras Devlete geçer. Bu maddede yazılı koşullar yerine getirilmeden hüküm kurulması isabetsizdir.” Yargıtay, 2. HD., E. 2005/15391, K. 2005/956, T. 31.01.2005, www.kazanci.com.tr, (E.T.: 27.11.2021)

⁴³¹ Serozan/Engin, s. 485; Öztan, s. 376; Kurşat, s. 175; Dural/Öz, s. 397; Escher, Art. 555, N. 5; “... Dava, kira parası toplamı 15.000 liranın davalı Hazine'ye ödettirilmesi istemine ilişkindir. İzmir 4. Sulh Hukuk (ahkâmı şahsiye) Mahkemesinin 1978/894 sayılı tereke dosyasına göre, Ayten Kesim'in öldüğünün İzmir Cumhuriyet Savcılığınca bildirilmesi üzerine adı geçenin terekesine MK. md. 531 vd. uyarınca el konulduğu, gerekli işlemlerin yapıldığı, ölenin mirasçıların saptanmaması nedeniyle terekeyi oluşturan satılan eşyaların parası ile bir yüzüğün Hazine'ye devrine karar verildiği anlaşılmıştır. Bu durum karşısında ölen Ayten Kesim'in mirasının MK. md. 534 uyarınca Hazine'ye geçtiğinin kabulü gerekir. Ne var ki, mirasçılık (miras sebebiyle istihkâk) davası açma hakkının saklı olduğu yukarıda az önce sözü edilen yasa hükmünün son fıkrasında belirtilmiştir. Yerel Mahkemece, ölü Ayten Kesim'in mirasçısının babası Mehmet Cemil Kesim olduğunun veraset belgesinden anlaşıldığı, davacının hakkını gerçek mirasçıya karşı ileri sürebileceği, gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesi, MK. md. 534 ile bağdaşmamıştır. Çünkü, tereke hâkimliğinin kararıyla Ayten Kesim' in mirası Hazine'ye geçmiştir. Veraset belgesinde Mehmet Cemil Kesim'in mirasçı gösterilmesi yeterli değildir. Anılan yasa hükmüne göre Hazine'ye karşı mirasçılık davası açılıp kazanılmadıkça, mirasın Hazine'ye geçmesi, hükümlerini sürdürür. Somut olayda Mehmet Cemil Kesim'in Hazine'ye mirasçılık davası yöneltip, yararına mahkemeden bir karar almış değildir. O nedenle, Mehmet Cemil Kesim'e mirasın geçtiği aslâ söz konusu edilemez. Yukarıdan beri yapılan açıklamaların ışığında belirtelim ki, davacının, bu davayı Hazine'ye yöneltmesi yasaya uygun olduğundan kuşku ve duraksamaya yer yoktur. Öyleyse, davanın esası incelenmeli, varılacak uygun sonuç çerçevesinde bir karar verilmelidir...) gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekte, yeniden yapılan yargılama sonunda; mahkemece önceki kararda direnilmiştir. Hukuk Genel Kurulunca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra gereği görüldü: Tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dosyadaki tutanak ve kanıtlara, bozma kararında açıklanan gerektirici nedenlere göre, Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel

sahibinin kendisinin mirasçı olduğunu ve iyiniyetli davalının terekeyi veya tereke de yer alan unsuru elinde bulundurduğunu öğrendiği tarihten itibaren bir yıl ve her halde mirasbırakanın ölümünden veya mirasbırakanın vasiyetnamesinin açıldığı tarihten itibaren on yıl geçmekle zamanaşımında uğrar. Mirasbırakanın terekesinin devlete kalması için yetkililerin hak sahiplerinin varlığına rağmen işlem yapmış olabilir. Böyle bir durumda devlet aleyhine açılacak istihkak davasının zamanaşımı süresi yirmi yıldır. Söz konusu süre zamanaşımı süresi olduğundan dava açılmasına engel değildir. Davalı taraf süresi içerisinde zamanaşımı def'inde bulunmadığı takdirde dava görülmeye devam eder⁴³².

Daire bozma kararına uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi Usul ve Yasa'ya aykırıdır. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.” Yargıtay, HGK., E. 1984/13-272, K. 1984/608, T. 23.5.1984, www.kazanci.com.tr, (E.T.:24.11.2021)

⁴³² **Fikret Eren**, Miras Sebebiyle İstihkak Davası, Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan, Miras Sebebiyle İstihkak Davası, Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Özel Sayı, C.22, S.3, 2016, s. 1059.

4. GENEL DEĞERLENDİRME

Miras hukuku, mirasbırakanın ölümü ile mirasçılara intikaline kadar geçen sürede malvarlığının sahipsiz kalmasını önlemek amacıyla bir takım koruma önlemlerini öngörmüştür. Bu çalışmada TMK'nın 589-594. maddeleri arasında düzenlenen terekenin korunması için alınabilecek önlemler, terekenin resmen yönetimi, tereke resmi yöneticisi, hak sahipleri ile mirasçılarının tespiti hükümleri ele alınmıştır.

Mirasbırakanın ölümü ile, bazı kişilere hak ve ödevler yüklenmektedir. Miras hukuku sistemimizde terekenin korunması için sulh hukuk hakimine birtakım görevler ve yetkiler verilmiştir. Bunlar terekenin deftere yazılması, mühürlenmesi, terekenin resmen yönetilmesi, mirasbırakanın vasiyetnamesinin açılarak ilgililere tebliğ edilmesi, hak sahiplerine hak sahipliği belgesi verilmesi vb. Miras hukuku sulh hukuk hâkimi dışında kalan kişilere de görev yüklemektedir. Örneğin mirasbırakanın vasiyetnamesini elinde bulunduran kişinin en kısa süre içerisinde sulh hukuk hakimine teslim etmesi gibi. Tüm bu önlemler miras hukukumuzda sayılmış ancak sınırlı sayıda değildir. Günümüzde yaşanan hızlı gelişmeler karşısında kanun ile ne kadar düzenleme yapılırsa yapılsın bir tarafın eksik olması muhtemeldir. Bu nedenle yapılan düzenlemeler sınırlı sayıda yapılmayıp örnek olarak verilmektedir. Sulh hukuk hâkimi her duruma uygun önlemi almaya yetkilendirilmiştir.

Sulh hukuk hakiminin verdiği kararlar terekenin korunması için geçici nitelikte kararlar olup, çekişmesiz yargı işidir. Sulh hukuk hakimleri birçok davada bilirkişiler ve tereke resmi yöneticileri eli ile yürütülmektedir. Esasen yargının ağır işlemesi, hızlı kararlar alınamaması nedeniyle terekenin korunması için bazen geç kalınmaktadır. Yasal mirasçılar dışındaki hak sahiplerinin tespiti vasiyetnamenin açılması ile tespit edildiği gözetildiğinde vasiyetnamenin açılmasına kadar mirasbırakanın terekesinin geri dönülmez şekilde zarara uğradığı gözlenmektedir.

Miras hukukunda terekenin korunması ile ilgili önlemlerin alınması, vasiyetnamenin açılması işlemleri klasik anlamda bir yargılama gerektirmediğinden, koruma önlemlerini hâkim dışında gerekli yetkilerle donatılmış görevli tarafından yerine getirilebileceğini düşünmekteyim. Mahkemenin ağır işlediği gözetildiğinde, hızlı hareket edebilen ve karar alabilen noterler, avukatlar eli ile kanunda yer alan defter tutma, mühürleme, ölüme bağlı

tasarrufların ilgililere tebliği, açılması gibi işlemlerinin yapılması daha pratik olacaktır. Bu görevlilerin her türlü işlemleri yine mahkeme tarafından denetlenebilir. Günümüzde her ne kadar bilirkişilik yapan avukatlar tarafından defter tutma işlemi yapılsa da avukatların deftere kaydedilecek malvarlığını araştırma yetkisi bulunmamaktadır. Mahkeme tarafından toplanan bilgiler mahkeme tarafından görevlendirilen kişiler tarafından deftere geçirilmektedir. Uzun süre içerisinde toplanan bilgiler deftere geçirilip mühürlenene kadar koruma amacından sapmaktadır. Örneğin vasiyetnamenin açılması ile art mirasçı olduğunu öğrenen kişi veya kurum, ön mirasçıdan güvence isteyinceye kadar geçen sürede yasal mirasçılar tarafından mirasbırakanın mirasının intikali gerçekleştirilip, elden çıkarılması karşılaşılan bir durumdur.

Vasiyetnamelerin açılması ve ilgililere tebliği işlemi daha basit ve hızlı olmalıdır. Günümüzde vasiyetnamenin açılması, tebligatların yapılması, duruşma günü verilmesi en az üç dört ay sürmektedir. Bu süre içerisinde yasal mirasçılar, mirasçılık belgesi alarak mirasbırakanın malvarlığının intikalini gerçekleştirmektedirler. Vasiyetnamenin açılması işleminin mahkeme ile yürütülmeye devam edilmesi hak sahiplerine terekenin geçişini uzatmakta ve zorlaştırmaktadır. Ayrıca her sulh hukuk hâkimi vasiyetnamenin açılması işlemi sırasında tereke önlemlerinin resen almamaktadır. Önlem alınmasını talep eden ilgililerin talepleri reddedilmektedir. Ret kararlarına karşı kanun yoluna, mahkeme kararının bozulmasına kadar geçen sürede hak kayıplarına neden olunmaktadır.

Terekenin resmen yönetilmesi terekenin korunması önlemlerinden en önemlisidir. Ancak terekenin resmen yönetimi konusunda karar alınması, terekenin sulh hukuk hâkimi tarafından veya görevlendireceği tereke resmi yöneticisi tarafından yönetilmesi karşılaşılan sorunları çözmeye yeterli değildir. Sulh hukuk hâkimi tarafından tereke resmi yöneticisine verilen yetkiler ve görevler kısıtlanmaktadır. Uygulamada “*tereke temsilcisi*”, “*tereke idare memuru*”, “*tereke memuru*” gibi adlar adı altında görevlendirmeler yapılmaktadır. Ancak çoğu zaman bu görevlendirmeler terekenin resmen yönetimini gerektiren koşulların varlığı araştırılmadan yapılan görevlendirmelerdir. Terekenin resmen yönetimini gerektirecek koşulların bulunmaması durumunda görevlendirilen kişilere *tereke temsilcisi*, “*tereke idare memuru*”, “*tereke memuru*” kavramları kullanıldığında çelişkili ve hatalı sonuçlar doğurmaktadır. Nitekim, terekenin resmen yönetimi kararı alınmadan görevlendirilen kişiler gerçekte tereke resmi yönetici olup olmadığı tartışmaya yol açmaktadır. Çünkü eğer tereke resmi yöneticisi ise kanundan doğan görevleri yerine getirmek zorundadır. Örneğin

davalarda mirasçılarını temsil etme, terekede bulunan mal varlığını hak sahiplerine teslim etme gibi.

Uygulamaya göz atarsak, defter tutulması gibi en basit koruma önleminin yerine getirilmesi için bile “tereke memuru” adı altında görevlendirmeler yapılmaktadır.

Ancak terekenin resmen yönetimi kararı alınmamış olmasına rağmen, görevlendirilen kişiye, kiralama yetkisi verilmesi, kiraların toplanması, vergilerin ödenmesi, borçların tahsili için icra takibi yapılması yetkileri verilmiş ise terekenin resmen yönetimi kararı alındığı anlamına mı gelmektedir?

Kanaatimce hangi ad adı altında görevlendirmeler yapılmış olursa olsun, sulh hukuk hâkimi tarafından açıkça terekenin resmen yönetimine karar verilmesi halinde karışıklık ortadan kalkacaktır. Ancak uygulamada sulh hukuk hakimleri tarafından açıkça terekenin resmen yönetimi konusunda karar alınmayıp, görevlendirilen kişilere ihtiyaç duyuldukça yetki verilmektedir. Bu durum terekenin korunması konusunda alınması gereken önlemlerde gecikmelere neden olmaktadır.

Yine uygulamada, sulh hukuk hâkimi tarafından veya görevlendirdiği kişiler eli tereke resmen yönetilmesine rağmen, terekenin korunmasını gerektiren hal ortadan kalkmasına rağmen, terekedeki malvarlığının yasal mirasçılara ve hak sahiplerine teslim edilmemektedir. Hak sahipleri tarafından terekedeki mal varlığının kendilerine teslimini talep ettiklerinde, dava açmaları gerektiği gerekçesi ile talepleri reddedilmektedir.

Sulh hukuk hakimleri ve tereke resmi yöneticileri, kanundan kaynaklanan görev ve yetkilerin neler olduğu, kanunda açıkça düzenlenmiş olmasına rağmen tereke resmi yönetici atanması gerektiği konusunda karışıklık yaşamaktadırlar. Tereke koruma önlemi olan deftere kayıt için bile tereke memuru adı altında görevlendirmeler yapılmaktadır. Bu durumda, terekenin korunması için alınacak önlemlerin neler olduğunun tespit edilmesi, terekenin resmen yönetimi kararının alınması için kanunda yer alan koşulların varlığı detaylıca irdelenmesi gerekmektedir. Tüm bu tespitler yapıldıktan sonra, terekenin resmen yönetimini gerektiren bir durum yoksa yapılacak görevlendirme bilirkişilikten öte değildir. Eğer terekenin resmen yönetimine karar verilmesi gerekiyorsa, sulh hukuk hakimi resen veya atayacağı tereke resmi yönetici eli ile terekenin yönetilmesi gerekmektedir. Terekenin

resmen yönetimine karar verildikten sonra tereke resmi yöneticinin görev ve yetkilerinin gerekmedikçe kısıtlanmaması terekenin korunması amacına hizmet edecektir.

KAYNAKLAR

Akbıyık Cem	Miras Sebebiyle İstihkak Davası, Der Yayınları, İstanbul 2003
Akkanat Halil	Ölümün Özel Hukuk İlişkilerine Etkisi, Filiz Kitapevi, İstanbul 2004
Antalya Gökhan / Sağlam İpek	Miras Hukuku, Legal Yayıncılık, İstanbul 2015
Ayan Mehmet	Miras Hukuku, 8. Baskı, Mimoza Yayınları, Konya 2015
Aydınalp Sezai	Hakimlerin Hukuki Sorumluluğu, Dayınlarlı Hukuk Yayınları, Ankara 1997
Ayiter Nuşin / Kılıçoğlu Ahmet	Miras Hukuku, 2. Baskı, Ankara, 1991
Battal Ahmet	Yeni Medeni Kanununun Bankacılık sektörüne ve Sermaye Piyasası Yatırım Araçlarına Bakışı, Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55. Yaş Armağanı, İstanbul 2002
Baygın Cem	Türk Miras Hukukunda Alacaklıların Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2005
Berki Şakir	Miras Hukuku, Sevinç Matbaası, Ankara 1975
Biermann Bastian	Münchener Anwaltshandbuch Erbrecht, 5. Baskı 2018
Bıyan Özgür / Akçıl Çağla Gizem	Dijital Miras ve Vergi Boyutu, Mali Hukuk Dergisi, Cilt 14, Sayı 165, 2018
Bräutigam Peter	DAV Stellungnahme Nr. 34/2013

Burandt Wolfgang/ Rojahn Dieter	Erbrecht (Beck'sche Kurz-Kommentare), 3. Baskı 2019
Çabri Sezer	Miras Hukuku Şerhi, Onikilevha Yayınları, İstanbul 2020
İlyas Çeliktaş	Vefat Eden Kişinin Elektronik Posta Hesabı Mirasçılara İntikal Eder Mi?, Terazî Hukuk Dergisi, Ankara 2011, C. 6, S. 62
İnce Akman Nurten	Miras Bırakanın Dijital Bilgilerinin Mirasçılara Geçişî (Dijital Tereke), İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Kayseri 2018, C. 9, S. 2
Dalamanlı Lütfü	Miras Hukuku ve Tatbikatı, Kazancı, İstanbul 1983
Deusch Florian	Digitales Sterben: Das Erbe im Web 2.0, ZEV 2014
Devellioğlu Ferit	Osmanlıca Türkçe Lûgat, Ankara 1970
Mustafa Dural	Türk Özel Hukuku Cilt IV Miras Hukuku, 7. Baskı 2013
Dural Mustafa / Öz Turgut	Türk Özel Hukuku, Cilt IV, Miras Hukuku, Onbirinci Bası, İstanbul 2017
Eitel Paul	Die Antwertschaft des Nasherben, Diss., Bern 1991
Eren Fikret	Türk Medeni Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davası, Ankara 1966
Eren Fikret	Miras Sebebiyle İstihkak Davası, Prof. Dr. Cevdet Yavuz'a Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Özel Sayı, C.22, S.3, 2016

Eren Fikret / Yüceer Aktürk İpek	Türk Miras Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara 2016
Ergül Işıl	Mirasbırakanın Alacaklarının Korunması, Prof. Dr. Mustafa Dural'a Armağan, İstanbul 2013
EscherArnold	Kommentar Zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Das Erbrechti Zweite Abteilung: Der Erbgang, Dritte Auflage, Schultess, Zurich 1960
Gençcan Ömer Uğur	Vesayet Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara 2009 (Vesayet Hukuku)
Gençcan Ömer Uğur	Miras Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara 2021 (Miras Hukuku)
Gloser Stefan	Digitale Erblasser und digitale Vorsorgefälle – Herausforderungen der Online-Welt in der notariellen Praxis – Teil I, MittBayNot 2016
Gürsoy Kemal Tahir	Miras Sebebiyle İstihkak Davası, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1958
Gysin Paul	Die Rechtswohltat des öffentlichen Inventars im Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Aarau, 1911
Hatemi Hüseyin	Miras Hukuku, 3. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2004
İleri Çiğdem	“Dijital Miras”- Alman Federal Mahkemesi’nin “Facebook” kararı üzerine bir inceleme, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Cilt 32, Sayı 146, 2020
İmre Zahit Erman Hasan	Miras Hukuku, 14.Baskı, İstanbul 2018

İnan Ali Naim /

Ertay Şeref /

Albay Hakan

Türk Medeni Hukuku Miras Hukuku, 10. Baskı, Ankara 2019

Karrer Martin /

Honsell Heinrich /

Vogt Nedim Peter /

Geiser Thomas

Basler Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht,
Zivilgesetzbuch II, 3. Auflage, Helbing & Lichtenhahn, Basel
2007

Kılıçoğlu Ahmet

Miras Hukuku, 6. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2015

Kocağa Köksal

Mirasçılık Belgesi, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,
Cilt IX, Sayı 1-2, Haziran-Aralık 2005

Kocayusufpaşaoğlu Necip

Miras Hukuku, 3. Baskı, İstanbul 1987

Köprülü Bülent

Miras Hukuku Dersleri (2. Bası), Fakülteler Matbaası, İstanbul
1985

Klas Benedikt/

Möhrke-Sobolewski Christine

Digitaler Nachlass – Erbschutz trotz Datenschutz,
NJW 2015, s. 3473.

Kurşat Zekeriya

Terekenin Korunması Önlemleri, Filiz Kitapevi, İstanbul 2010

Ludyga Hannes

Digitales Update für das Erbrecht im BGB?, ZEV 2018

Ludyga Hannes/

Heintz Veris-Pascal

Endlich Rechtsklarheit beim digitalen Nachlass? Das
Facebook-Urteil des BGH, JM 2018

Herzog Stephanie	Der digitale Nachlass – ein bisher kaum gesehenes und häufig missverstandenes Problem, NJW 2013
Maraşlı Dinç Yasemin	Ölümden Sonra Sosyal Medya Hesaplarının Hukuki Akıbeti: Dijital Miras, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı 142, 2019
Özüğür Ali İhsan	Türk Medeni Kanunundan Önce ve Sonra Miras Hukuku, 3. Baskı, Adalet Yayınları, Ankara 2009
Öztañ Bilge	Medenî Hukukun Temel Kavramları (38. Bası), Turhan Kitabevi, Ankara 2013
Öztañ Bilge	Miras Hukuku (Tablolar ve Örneklerle), Beşinci Bası, Turhan Kitapevi, Ankara 2012 (Miras Hukuku)
Salathé Mischa	Die Nacherbfolge im schweizerischen Recht, Basel 2009
Sarı Suat	Uygulamalı Miras Hukuku, Filiz Kitapevi, İstanbul 2020
Seeger Hans	Die Rechtstellung des Willensvollstreckers nach Schweizerischem Zivilgesetzbuch, Bern 1927
Serozan Rona / Engin Baki İlkay	Miras Hukuku, 4. Baskı, Ankara 2014
Steiner Anton/ Holzer Anna	Praktische Empfehlungen zum digitalen Nachlass, ZEV 2015
Tandoğan Haluk	Miras Sebebiyle İstihkak Davası, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XII (1955), S.1-2
Tekinay Selahattin Sulhi	Türk Aile Hukuku, Filiz Kitapevi, İstanbul 1990
Türk Hukuk Kurumu	Türk Hukuk Lûgatı, 3. Baskı, Ankara, 1991

Uyar Talih Türk Medeni Kanunu, Gerekçeli-İçtihatlı, Miras Hukuku, C. III (MK 495-682), Ankara 2002

Ülgenalp Nuri Mirasın Açılması-İhtiyati Tedbirler, Adalet Dergisi, 1944

**Wunderlin Philip/
Bielajew Andrzej** Digitaler Nachlass – was geschieht mit unseren IT- Daten nach dem Tod?, IPRB 2014

Yetim Servet Elektronik Posta (E-posta) Hesabı İçeriği Mirasa Konu Olur Mu?, Terazi Hukuk Dergisi, Ankara 2008, C. 3, S. 21

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

<http://www.e-uyar.com/>

<https://www.karatay.edu.tr/Haber/dijital-miras-ve-sosyal-medya-hesaplarinin-miras-yoluyla-intikali.html>

<https://karararama.yargitay.gov.tr/>

<https://www.mevzuat.gov.tr/>

<https://dergipark.org.tr>

<https://kazanci.com.tr/>

<http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/>